

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"צ שליט"א

פרשת
וארא
כ"ב – כ"ח טבת תשפ"ו

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד:
לְמוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהֶיה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

רש"י

דכתיב והימים אשר מלך וגו'. ל"ג שנה הרי נ"ג וארבע שמלך שלמה לפני בנין הבית ואותה שנה שלמו ארבע מאות ושמונים ליציאת מצרים נשתיירו לשילה שס"ט: **מנהני מילי.** שהיה היתר לבמות אחר קדושת שילה משחרבה: **כי לא באתם.** בימי גלגל אל המנוחה וגו': **ולמה חלקן.** הכתוב לכתוב את שניהם: **ליתן היתר במה בין זה לזה.** דהא קרא בהיתר במות דגלגל משתעי וקאמר עד מתי אני אומר לכם איש כל הישר בעיניו כי לא באתם עד עתה וגו' אבל לא משבאתם ואי אין היתר בין זו לזו לא ה"ל למיכתב אלא מנוחה ומדכתיב נחלה ש"מ דה"ק להו אחר קדושת המנוחה תחזרו להיתר הראשון עד בואכם אל הנחלה: **אי הכי.** דשעת היתר הואי נייתי נמי מעשר שני לנוב וגבעון שהרי נסתלקו כל קדושת שילה ומאי טעם לא תנן במתני' לאוכלו שם: **שם שם.** ואכלתם שם (דברים יב) אי נמי (כי אם) לפני ה' אלהיך (תאכלנו) במקום אשר יבחר לשכן שמו שם (שם יד) ובארון כתיב (שמות מ) (ונתת) שם את הארון וגו': **וכיון דארון לא הוה.** דכל ימי נוב וגבעון היה הארון בקרית יערים כ' שנה ובעיר דוד עד שנבנה הבית: **פסח וקדשים נמי.** דהא ואכלתם שם בהו נמי כתיב (דברים יב): **מני.** הך מתני' דקתני מעשר שני בכל ערי ישראל ולא היה צריך להביאן שם: **ר"ש היא.** דאמר חובות שאין קבוע להם זמן לא קרבו בנוב וגבעון והיינו בכורות ומעשר בהמה וליף טעמא כדאמרן לעיל בגלגל וכיון דמעשר בהמה לא הוה התם מעשר דגן נמי לא בעי לאתויי התם דאיתקוש להדדי דכתיב (שם יד) עשר תעשר ואמרינן בשתי מעשרות הכתוב מדבר במסכת בכורות (דף נג:): **ה"נ אבל לר' יהודה ה"נ דאמר רב אדא.** בר אהבה מעשר שני נאכל בנוב וגבעון לדברי ר' יהודה: **והא בעינן בירה.** דכתיב (דברים יב) לפני ה' אלהיכם: **נוב וגבעון.** חדא חשיב לה: **זו וזו שילה.** ואפי' הכי יש היתר בתרה דקסבר קדושה ראשונה קדושה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא ובקדושת ירושלים גופה סבירא ליה דיש אחריה היתר כדאמרינן במגילה (דף י.) שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה ואוקימנא כר' ישמעאל: **זו וזו ירושלים.** ועד שיבנה הבית לא נאסרו הבמות:

ויהי

דִּכְתִיב ׳וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ דָּוִד עַל יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה, בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים [וגו׳]. וּבִשְׁלֹמֹה כְּתִיב ׳וַיֶּחֱל לִבְנוֹת בְּשְׁנַת אַרְבַּע לְמַלְכוּתוֹ׳, נִשְׁתַּיְּירוּ לְשִׁילֹה, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים חָסֵר אַחַת: **בָּאוּ** לְנוֹב וְגִבְעוֹן [וכו׳]: מְנָא הָנֵי מִילֵּי. דְּתָנוּ רַבָּנָן, ׳כִּי לֹא בָאתֶם עַד עָתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה׳, ׳אֶל הַמְּנוּחָה׳ זוֹ שִׁילֹה, ׳נַּחֲלָה׳ זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. לָמָּה חִלְּקָן, כְּדֵי לִיתֵּן הֶיתֵּר בֵּין זֶה לָזֶה. אָמַר לֵיהּ רֵישׁ לָקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן, מַעֲשֵׂר שֵׁנִי נַמִּי לִיתְנֵי. אָמַר לֵיהּ, מַעֲשֵׂר, ׳שָׁם׳ ׳שָׁם׳ מֵאָרוֹן, קָא יָלְפִי. כֵּיוָן דְּאָרוֹן לֹא הֲוָה, מַעֲשֵׂר נַמִּי לֹא הֲוֵי. אִי הָכִי, פֶּסַח וְקָדָשִׁים נַמִּי דִּ׳שָּׁם׳ ׳שָׁם׳ מֵאָרוֹן יָלְפִי, דְּכֵיוָן דְּאָרוֹן לֹא הֲוָה, אִינְהוּ נַמִּי לֹא הֲווּ. אָמַר לֵיהּ, [דְּאָמַר לָךְ], הָא מַנִּי, רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. דְּאָמַר, אַף צִבּוּר לֹא הִקְרִיבוּ אֶלָּא פֶּסַח וְחוֹבוֹת הַגָּקְבוּעַ לָהֶן זְמַן. אֲבָל חוֹבוֹת שֶׁאֵין קָבוּעַ לָהֶם זְמַן, הָכָא וְהָכָא לֹא קָרֵב. מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה, חוֹבוֹת שֶׁאֵין קָבוּעַ לָהֶן זְמַן הוּא, וְאִיתְקַשׁ מַעֲשֵׂר דָּגָן לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה. מִכְּלָל דִּלְרַבִּי יְהוּדָה, קָרֵב. אִין, דְּהָאָמַר רַב אַדָּא בַּר מַתָּנָה, מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה נֶאֱכָלִין בְּנוֹב וְגִבְעוֹן, לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְהָא בָּעֵי בִּירָה. וְלָאו תָּנֵי רַב יוֹסֵף, שָׁלֹשׁ בִּירוֹת הֵן, שִׁילֹה, וְנוֹב וְגִבְעוֹן, וּבֵית עוֹלָמִים. הוּא תָּנֵי לָהּ, וְהוּא אָמַר לָהּ. לַאֲכִילַת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה: בָּאוּ לִירוּשָׁלַיִם [וכו׳]: תָּנוּ רַבָּנָן, ׳כִּי לֹא בָאתֶם עַד עָתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה׳. ׳מְנוּחָה׳ זוֹ שִׁילֹה, ׳נַּחֲלָה׳ זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. וְאוֹמֵר ׳הָיְתָה לִי נַחֲלָתִי כְּאַרְיֵה בַּיָּעַר׳, וְאוֹמֵר ׳הַעַיִט צָבוּעַ נַחֲלָתִי לִי הַעַיִט סָבִיב עָלֶיהָ׳, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, ׳מְנוּחָה׳ זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, ׳נַּחֲלָה׳ זוֹ שִׁילֹה. וְאוֹמֵר ׳וְאֹת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּיתִיהָ׳, וְאוֹמֵר ׳כִּי בָחַר ה׳ בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ׳. בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר, ׳מְנוּחָה׳ זוֹ שִׁילֹה, הַיְינוּ דִּכְתִיב ׳אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה׳. אֶלָּא, לְמַאן דְּאָמַר, ׳מְנוּחָה׳ זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, ׳נַּחֲלָה׳ זוֹ שִׁילֹה, ׳אֶל הַנַּחֲלָה וְאֶל הַמְּנוּחָה׳, מִיבָּעְיָא לֵיהּ. הָכִי קָאָמַר, לֹא מִיבָּעְיָא מְנוּחָה דְּלֹא מְטִיתוּ, אֶלָּא אֲפִילּוּ לְנַחֲלָה, נַמִּי לֹא מְטִיתוּ. תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, זוֹ וָזוֹ, שִׁילֹה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אוֹמֵר, זוֹ וָזוֹ, יְרוּשָׁלַיִם. בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר, ׳מְנוּחָה׳ זוֹ שִׁילֹה

באו לנוב וגבעון [כו׳] קדשים קלים ומעשר שני בכל ערי ישראל. בריש פירקין במתניתין (דף קיב:) פירש בקונטרס דלעיל בבאו לגלגל לא הוזכר מעשר שני לפי שלא נהגו מעשרות עד לאחר ירושה וישיבה ותימה דהא פריך הבא בגמרא דמעשר שני נמי נסקיה להתם בנוב וגבעון ומסיק דמתני' ר' שמעון היא דאמר חובות שאין קבוע להם זמן לא קרבו דהיינו בבכור ומעשר בהמה וכיון דמעשר בהמה לא הוה התם מעשר דגן לא בעי לאתויי התם דאיתקוש להדדי והשתא מהאי טעמא דאיתקש למעשר לא יהא נאכל כלל כמו מעשר בהמה בנוב וגבעון למ"ד לא קרבו חובות והיו צריכין להמתין בבכור ומעשר עד שיוממו ונאכלין במומן לבעלים ומעשר שני לא יהא לו תקנה אלא בפדיון ויש ספרים דלא גרסי במתניתין מעשר שני כלל גבי נוב וגבעון ונראה לפרש דלענין הבאה הוא שייך להקיש דאי האי טעון הבאת מקום גם זה יהא טעון הבאת מקום כדקאמר לר' יהודה דאמר חובות קרבו דבנוב וגבעון נאכל גם מעשר שני נאכל שם אבל מה שאין מעשר בהמה קרב לרבי שמעון משום דחובות לא קרבו לענין זה אין שייך להקיש מעשר שני שלא יהא נאכל בכל מקום דהא דאין מעשר בהמה נאכל משום דבעי מתן דמים ואימורים ולא אפשר אבל מעשר שני שרי ומיהו קשה דלעיל בפרק קדשי קדשים (דף ס:) ילפינן מעשר מבכור דאין נאכל בזמן הזה ויש גירסות בספרים ושם פירשתי ועוד קשה אי משכחת מעשר דנאכל בכל ערי ישראל א"ב הא דאמר בפרק כל שעה (פסחים דף לו:) מרבה אני מעשר שיש לו היתר בכל מושבות דאמר ר' אלעזר מנין למעשר שנטמא כו' למה לי דרבי אלעזר הא כיון דבנוב (נאכל) וגבעון נאכל בכל ערי ישראל א"כ יש היתר בכל מושבות כדאמר התם (דף לח:) לקמיה בההוא פירקא גבי חלות תודה ורקיקי נזיר נאכלין בנוב וגבעון וי"ל דאיצטריך התם דרבי אלעזר משום רבי יהודה דאמר בשמעתין שלש בירות הן של שילה ושל נוב וגבעון ושל בית עולמים לאכילת מעשר שני ואליבא דרבי יהודה וא"ת והיכי קאמר התם ומוציא אני בכורים שאין להם היתר בכל מושבות והלא נאכלין בנוב וגבעון בכל ערי ישראל כמעשר שני ויש לומר דבכורים לא אפשר משום דבעו הנחה אצל המזבח ובנוב וגבעון ממטו להו התם כדאמרינן לעיל בפרק קדשי קדשים (דף ס:) ובפרק בתרא דמכות (דף יט:) ובתמורה בפרק אלו קדשים (דף כא.) דבכורים אינם שלא בפני הבית משום דבעי הנחה ועוד מידי דהוה אחזה ושוק ותרומת לחמי תודה דאמרי' לעיל (דף קיז:)

נוהגין בבמה גדולה ואין נוהגין בבמה קטנה משום דבעו תנופה ובכורים נמי בעו תנופה דלא דמי למנחה דקרבה בבמה בלא תנופה לרבנן דפליגי עליה דר' יהודה במתניתין בפירקין כדפרישית לעיל דמנחה עיקר מצותה (סמיכה) והקטרה הלכך משום תנופה לא בטלה אבל הני דעיקר מצותן תנופה בטלה אינהו: **הא** מני רבי שמעון היא. הכי נמי מצי למימר רבנן היא דאמרי חובות ליחיד לא קרבו בשעת היתר הבמות אף בבמת צבור וכן רבי מאיר אלא נקט ר' שמעון משום דעביד הך דרשא עשר תעשר בשני מעשרות הכתוב מדבר: הג"ה **ואיתקש** [מעשר] דגן למעשר בהמה. לעיל בפרק קדשי קדשים (דף ס:) נקט היקשא דמעשר לבכור והכא והתם סגי בחדא: **זו** וזו שילה. פירש בקונטרס ואפילו הכי הוי היתר בתרה דקסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא ובקדושת ירושלים גופה סבירא ליה דיש אחריה היתר כדאמרינן במגילה (דף י.) שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה ואוקימנא כרבי ישמעאל עכ"ל ולא דק דהתם רבי ישמעאל ב"ר יוסי דהוא בתראה בימי רבי והכא רבי ישמעאל בן אלישע בר פלוגתיה דר' עקיבא רבו של ר' שמעון בן יוחי והוא אסיקנא לעיל לפום חד גירסא דכולי עלמא קידשה ומיהו אי אפשר לומר לדידיה שלא יהא היתר אחר שילה דהא

מצינו אבשלום שהקריב בחברון כדכתיב (שמואל ב טו) אלכה נא ואשלמה את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון וכתיב (שם) כי נדר נדר עבדך בשבתי בגשור דאין לומר דהוה מפרש דלא הלך אבשלום אלא להביא כבשים מחברון שהיו שם טובים ולהקריבם בגבעון בבמה גדולה באהל מועד כדבעי למימר בריש פרק שני דתמורה (דף יד.) דהא מסקינן התם על כרחין דלאקרובי בחברון בבמת יחיד אזל דאי להביא מחברון מיבעי ליה ועוד כתיב בשמואל (א ט) כי הוא ירבך הזבח ובשאול כתיב (שם יג) הגישו אלי העולה והשלמים ויעל העולה ובסמוך מייתי לה קראי שהקריב בלילה בבמה: **ויהי** כנוח הארון. פירש רש"י פסוק בדברי הימים (ב ו) קומה ה' אלהים לנוחך אתה וארון עוזך והזה מצי להביא פסוק דכתיב ביהושע והיה כנוח כפות רגלי הכהנים נושאי הארון א"נ (במדבר י) ויהי בנסוע הארון וגו' ובנוחה יאמר וגו': ה"ג

משבינהו גברא לגברי. פירשתי לעיל בפ' איזהו מקומן (דף נג:) גבי זה וזה

ואליהם כתיב. והא דאמרן לעיל ואליהם לערב פרשיות היינו שחיטה והעלאה אבל כולי האי לא אמרן לערב היתר הבמות על איסור הבמות: ה"ג

הקדישן בשעת היתר הבמות ושחט והעלה בשעת היתר הבמות פטור מכלום.

וקשה היאך שייך למיתני בדבר שמצותו בכך וכי תימא דאיצטריך משום חובות דאין קריבין בבמה או משום קרבנות צבור ואם שחט והעלה בחוץ פטור מכלום הא איכא לאו הבא מכלל עשה ונראה לפרש דמיירי בעולת במת יחיד דאפילו הקדישה על מנת להקריבה בבמה גדולה ואפי' הכניסה בפנים דקלטוה מחיצות כדבסמוך אפי' הכי אם חזר והרציאה ושחט והעלה בחוץ פטור מכלום: **אין** מנחה בבמה וכיהון ובגדי שרת כו'. מנחה לא הויא דומיא דאינך דמאן דלית ליה מנחה בבמה היינו דלא קרבה כלל אפילו בבמה גדולה כגון מזבח הנחושת שבנוב וגבעון וכולהו נהגו דכולי עלמא מודו דבקדשי במה גדולה יש חיצוי: **בעי** רב אדא עולת במת יחיד שהכניסה בפנים וחזר והרציאה לחוץ מהו מי אמרינן כיון דעיילא לה קלטה להו מחיצות או דלמא כיון דהדור הדור לאו היינו דרבה ורב יוסף דתנן קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהן ואיבעיא להו מהו שירדו רבה אמר ירדו רב יוסף אמר לא ירדו תיבעי לרבה תיבעי לרב יוסף כך גירסת רש"י ז"ל אבל

שְׁילֹה, 'נַחֲלָה' זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, אִי נַמִּי אִיפְּכָא, הַיְינוּ דִּכְתִיב 'אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה'. אֶלָּא, לְמַאן דְּאָמַר, זוֹ וָזוֹ שִׁילֹה, אוֹ זוֹ וָזוֹ יְרוּשָׁלַיִם, 'מְנוּחָה נַחֲלָה' מִיבָּעֵי לֵיה. קַשְׁיָא. בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר, זוֹ וָזוֹ שִׁילֹה, 'מְנוּחָה' דְּנָחוּ מִכִּיבּוּשׁ. 'נַחֲלָה' (זו) דְּפָלְגוּ הָתָם נַחֲלוֹת, דִּכְתִיב 'וַיְחַלֵּק לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ וַיַּפֵּל לָהֶם גּוֹרָל בְּשִׁילֹה עַל פִּי ה'". אֶלָּא, לְמַאן דְּאָמַר, זוֹ וָזוֹ יְרוּשָׁלַיִם, בִּשְׁלָמָא 'נַחֲלָה', נַחֲלַת עוֹלָמִים. אֶלָּא 'מְנוּחָה', מַאי 'מְנוּחָה'. מְנוּחַת אָרוֹן, דִּכְתִיב 'וַיְהִי כְּנוֹחַ הָאָרוֹן'. בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר, זוֹ וָזוֹ יְרוּשָׁלַיִם, אֲבָל שִׁילֹה הֲוָה שַׁרְיָא בָּמוֹת, הַיְינוּ דִּכְתִיב 'וַיִּקַּח מָנוֹחַ אֶת גְּדִי הָעִזִּים וְאֶת הַמִּנְחָה וַיַּעַל עַל הַצּוּר לַה'". אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר זוֹ וָזוֹ שִׁילֹה, וּבָמוֹת הֲוָה אֲסִירָן, מַאי 'וַיִּקַּח מָנוֹחַ'. הוֹרָאַת שָׁעָה הָיְתָה. תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי. דְּאָמַר, זוֹ וָזוֹ יְרוּשָׁלַיִם. וְסִימָנָךְ, מַשְׁכֵּי גַּבְרָא לְגַבְרֵי: כָּל הַמֻּקְדָּשִׁים [וְכוּ']. אָמַר רַב כַּהֲנָא, לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בִּשְׁחִיטָה. אֲבָל בְּהַעֲלָאָה, כָּרֵת נַמִּי מִיחַיַּיב. מַאי טַעֲמָא, דְּאָמַר קְרָא 'וְאֶלֵהֶם תֹּאמַר', עַל הַפְּמוּכִין תֹּאמַר. מַתְקִיף לָהּ רַבָּה, מִי כְּתִיב 'וַעֲלֵיהֶם תֹּאמַר', 'אֲלֵהֶם' כְּתִיב, (וְאֲלֵיהֶם קְרִינַן). וְעוֹד תַּנְיָא, אַרְבָּעָה כְּלָלוֹת הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר בְּקָדָשִׁים, הַקְּדִישָׁן בְּשָׁעַת אִיסּוּר הַבָּמוֹת, וְשָׁחַט וְהֶעֱלָה בְּשָׁעַת אִיסּוּר הַבָּמוֹת, בַּחוּץ, הֲרֵי הֵן בְּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְיֵשׁ בָּהֶן כָּרֵת. הַקְּדִישָׁן בְּשָׁעַת הֶיתֵּר הַבָּמוֹת, וְשָׁחַט וְהֶעֱלָה בְּשָׁעַת אִיסּוּר הַבָּמוֹת, הֲרֵי הֵן בְּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְאֵין בָּהֶן כָּרֵת. הַקְּדִישָׁן בְּשָׁעַת אִיסּוּר הַבָּמוֹת, וְשָׁחַט וְהֶעֱלָה בַּחוּץ, בְּשָׁעַת הֶיתֵּר הַבָּמוֹת, הֲרֵי הֵן בַּעֲשֵׂה, וְאֵין בָּהֶן (בלא) [כָּרֵת וְלֹא] תַּעֲשֶׂה. הַקְּדִישָׁן בְּשָׁעַת הֶיתֵּר הַבָּמוֹת, וְשָׁחַט וְהֶעֱלָה בְּשָׁעַת הֶיתֵּר הַבָּמוֹת, פָּטוּר מִכְּלוּם. תִּיוּבְתָּא דְּרַב כַּהֲנָא, תִּיוּבְתָּא: וְאִלּוּ קָדָשִׁים [וְכוּ']: סְמִיכָה, דִּכְתִיב 'לִפְנֵי ה'. 'וְסָמַךְ', שְׁחִיטַת צָפוֹן, דִּכְתִיב 'צָפוֹנָה לִפְנֵי ה'". מַתְּנוֹת סָבִיב, דִּכְתִיב '(וזרק) [וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם] עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב (סָבִיב). תְּנוּפָה, דִּכְתִיב 'וְהֵנִיף הַכֹּהֵן לִפְנֵי ה'". הַגָּשָׁה, דִּכְתִיב 'וְהִגִּישָׁהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ': רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵין מִנְחָה בַּבָּמָה: אָמַר רַב שֵׁשֶׁת, לְדִבְרֵי הָאוֹמֵר, יֵשׁ מִנְחָה בַּבָּמָה, יֵשׁ עוֹפוֹת בַּבָּמָה. לְדִבְרֵי הָאוֹמֵר, אֵין מִנְחָה בַּבָּמָה, אֵין עוֹפוֹת בַּבָּמָה. זְבָחִים וְלֹא עוֹפוֹת. וְכֹהֵן, דִּכְתִיב 'וְזֶרֶק הַכֹּהֵן מִבְּדֵי שֵׁרֶת'. 'לְשֵׁרֶת בַּקֹּדֶשׁ', וּכְלֵי שָׁרֵת, 'אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ בָם בַּקּוֹדֶשׁ': לְרֵיחַ נִיחוֹחַ, דִּכְתִיב לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'": מְחִיצָה בַּדָּמִים, דִּכְתִיב 'וְהָיְתָה הָרֶשֶׁת עַד חֲצִי הַמִּזְבֵּחַ'. רֵיחוּץ יָדַיִם, דִּכְתִיב 'וּבְקָרְבָתָם אֶל הַמִּזְבֵּחַ יִרְחֲצוּ'. אָמַר רָמֵי בַּר חָמָא, לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּקָדְשֵׁי בָמָה (קטנה והקריבום בבמה קטנה) [גְּדוֹלָה, וְהִקְרִיבוּ בְּבָמָה גְּדוֹלָה]. אֲבָל בְּקָדְשֵׁי בָמָה קְטַנָּה דְּקָרְבִינְהוּ בְּבָמָה גְּדוֹלָה, (יש) [אֵין] חִיצּוּי. מוֹתִיב רַבָּה, חָזֶה וְשׁוֹק וּתְרוּמַת לַחְמֵי תוֹדָה, נוֹהֲגִין (בקדשי במה) [בְּבָמָה] גְּדוֹלָה, וְאֵין נוֹהֲגִין (בקדשי במה) [בְּבָמָה] קְטַנָּה. אֵימָא, נוֹהֲגִין (בבמה) [בְּקָדְשֵׁי בָמָה] גְּדוֹלָה, וְאֵין נוֹהֲגִין (בבמה) [בְּקָדְשֵׁי בָמָה] קְטַנָּה. אִיכָּא דְּאָמְרִי, אָמַר רָמֵי בַּר חָמָא, לֹא שָׁנוּ אֶלָּא (בקדשי) [בִּזְמַן] בָּמָה גְּדוֹלָה, וְהִקְרִיבָן בְּבָמָה גְּדוֹלָה. אֲבָל (בקדשי) [בִּזְמַן] בָּמָה קְטַנָּה, אַף עַל גַּב דְּקָרְבִינְהוּ בְּבָמָה גְּדוֹלָה, אֵין חִיצּוּי. (לֵימָא מְסַיַּיע לֵיהּ) [מָתִיב רַבָּה], חָזֶה וְשׁוֹק וּתְרוּמַת לַחְמֵי תוֹדָה, נוֹהֲגִין (בקדשי במה) [בְּבָמָה] גְּדוֹלָה, וְאֵין נוֹהֲגִין (בקדשי במה) [בְּבָמָה] קְטַנָּה. אֵימָא, נוֹהֲגִין (בבמה) [בִּזְמַן בָּמָה] גְּדוֹלָה, וְאֵין נוֹהֲגִין (בבמה) [בִּזְמַן בָּמָה] קְטַנָּה. וּפְלִיגָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עוֹלַת בָּמַת יָחִיד שֶׁהִכְנִיסָהּ בִּפְנִים, קָלְטוּהָ מְחִיצוֹת לְכָל דָּבָר. בָּעֵי רַבִּי זֵירָא, עוֹלַת בָּמַת יָחִיד,

שהכניסה

ויהי **כנוח הארון**. חיפשתיו ולא מצאתיו ואם אינו בכתובים יש לי מקרא אחר בדברי הימים (ב ו) בשלמה קומה ה' אלהים לנוחך אתה וארון עוזך: **מנוח**. בימי שילה היה שהרי לא חרבה עד שמת עלי: הכי גרסינן **תנא דבי ר' ישמעאל כר' שמעון בן יוחי**. ברייתא נמצאת בבית מדרשו של ר' שמעון שהיו תלמידי ר' ישמעאל שונים במותו: **משכינהו גברא לגברי**. ר' שמעון שהוא יחידי משך את תלמידי ר' ישמעאל להניח דברי רבם שאמר זו וזו שילה: **לא שנו**. הא דקתני דהקדישן בשעת היתר והקריבם בשעת איסור אין בהם כרת: **אלא בשחיטה**. כדתניא בהשוחט (לעיל דף קו:) יכול יהא חייבין עליו כרת תלמוד לומר זאת להם ואין אחרת להם: **ואליהם תאמר**. גבי העלאה כתיב ובתר קרא דאיירי בשוחט קדשים שהקדישן בשעת היתר ושחטן בשעת איסור ולא יזבחו עוד וגו' דאוקימנא בהכי: **ושחט והעלה**. אחד שחט והעלה אחד שחט וחבירו העלה אלמא בהעלאה נמי קתני דאין בה כרת: **לפני ה' וסמך**. לרצונו לפני ה' וסמיך ליה (ויקרא א) וסמך את ידו: **צפונה לפני ה'**. ולא צפונה בבמה והכי דריש ליה נמי בתורת כהנים: **על המזבח סביב**. ומהכא נפקא לן מתן סובב באיזהו מקומן (לעיל דף נג:) וסיפיה דקרא אשר פתח אהל מועד: נראה בעיני דהכי גרסינן הגשה דכתיב (ויקרא ו) הקרב אותה לפני ה' וגו' ומהאי קרא נפקא לן הגשה בקרן מערבית דרומית במסכת סוטה (דף יד:) ובמנחות (דף יט:): **זבחים**. (ויזבחו זבחים) שלמים לה' אותם ואוקימנן לעיל (דף קו:) להאי קרא בקדשים שהקדישן בשעת היתר במות וכתיב אותם מיעוטא אלמא זבחים הוא דדמו נהגי בהו ולא עופות ומנחות: וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' פתח וגו' (ויקרא יז) ודרשינן ליה בת"כ בפרשת שחוטי חוץ זריקת כהן פתח אהל מועד ואין זריקת כהן בבמה אלא אף הזרים והעבדים: **ישרתו בם בקדש**. היינו משכן: **ריח ניחוח**. בההוא קרא נמי והקריב החלב לריח ניחוח לה': **עד חצי המזבח**. מהכא נפקא לן מחיצה לדמים בפרק איזהו מקומן (לעיל דף נג.) וכתיב המזבח היינו מיעוטא בההוא מזבח לחודיה דאיירי בה קרא והיינו מזבח של משכן: **לא שנו**. דיש מחיצה לדמים בבמה גדולה: **אלא** קדשים. שהוקדשו לשמו והקריבו בה: **אבל קדשים ששחטן לבמה קטנה**. והכניסן והקריבן בגדולה אין חיצוי ואם בא ליתן עולה למעלה מן החוט יתן: **ואין נוהגין בקטנה**. דכתיב בהו תנופה לה' מכל מקום בבמה גדולה איתנהו ואפילו בקדשי במה קטנה וה"ה לכולהו: **לא שנו**. דיש חיצוי בבמה גדולה אלא בזמן במה גדולה כלומר בשעת איסור הבמות אבל בזמן היתר הבמות אין חילוק בין זו לזו בדבר הקרב בשתיהן הלכך אפילו גדולה הקריבין לגדולה אין חיצוי:

שהכניסה

רש"י

שהכניסה. גרס בדרבי אלעזר שהכניסה לאחר ששחטה בחוץ קלטוה מחיצות לכל דבר גרס במסכת מעילה (דף ג.) אלמא אף קדשים שנשחטו בבמה קטנה שהקריבן בגדולה כל דין במה גדולה נוהג בהן ושמעינן מינה נמי דבשעת היתר במה נמי לא נשתנה דין גדולה מהלכתא ושתיהן הלשונות דרמי בר חמא פליגי אדרבי אלעזר: **שהכניסה לפנים.** אחר ששחטה בחוץ וחזר והוציאה: **מהו.** מי נהוג בה דין קדשי במה גדולה ליטעון בתרומת חזה ושוק וצריך להחזירה לפנים או לא: ה"ג **דתנן קדשי קדשים כו'.** ולא גרסינן דאיתמר ולא גרס אם עלו לא ירדו ומשנה היא במסכת מעילה: **מועלין בהן.** ולא אמרינן כמאן דחנקינן דמי והוי להו כקדשים שמתו דיצאו מידי מעילה כדתניא במסכת מעילה: ה"ג במסכת מעילה והכי נמי גרסינן לה לאו היינו דרבה ורב יוסף דתנן קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהם ואיבעיא להו עלו מהו שירדו רבה אמר ירדו ורב יוסף אמר אם עלו לא ירדו רבה אמר ירדו דלא דמו לשאר פסולין שפסולן בקדש אלא כמאן דחנקינן דמי אלמא לרבה לא אמרינן קלוט לרב יוסף אמרינן קלוט: **דלא חזי לא מקדש.** דתניא בפ' המזבח [מקדש] (לעיל פג:) מתוך שנאמר כל הנוגע במזבח יקדש שומע אני בין ראוי בין שאינו ראוי ת"ל עולה והני לאו ראוי נינהו דלרבה כמאן דחנקינן דמי: **דחד מקום הוא.** שהרי בעזרה נשחטו: **דבעי רבי ינאי אברי עולת במת יחיד שעלו למזבח מהו שירדו.** ה"ג ובמעילה (דף ג:) נמי הכי גרס לה אבל לא ברבי ינאי גרס לה התם: **אברי עולה שנשחטה בבמת יחיד.** שלא במקומה הוא לגבי במה גדולה בקדשי קדשים ששחטן בדרום: ה"ג איתמר עולת במת יחיד ששחטה בלילה רב אמר כשר ושמואל אמר פסול וקמיפלגי בהא דרבי אלעזר רמי כתיב גולו אלי היום אבן גדולה בעוד שהוא יום אלמא דלילה פסולה בבמה קטנה והתם במה קטנה הואי שהרי במלחמה היו רודפים אחרי פלשתים וכתיב סיפא דקרא ויגישו כל העם איש שורו בידו הלילה: **רב משני כאן בקדשי במה גדולה.** שהוקדשו ליקרב בבמה גדולה ואע"ג דאקרבינהו בבמה קטנה בעינן יום: **כאן בקדשי במה קטנה.** קרבו בלילה: ושמואל משני הא דכתיב יום אקדשים קאי ואפילו בקדשי במה קטנה בעינן יום הא דכתיב לילה בחולין: **במדבר.** סיני: **מאהל מועד ואילך.** ששם נאמר בויקרא: קרן **ובבש** ויפוד וריבוע. ילפינן להו בפרק קדשי קדשים (לעיל סב.) ובמזבח של משכן כתיב כיור וכן בין אהל מועד ובין המזבח כתיב ביה (שמות ל): חזה ושוק. תנופה לפני ה' כתיב בהו (ויקרא ז): **שחיטה הפשט וניתוח כו'.** דלא אשכחן בהו מיעוטא: **דם.** לזריקה מתיר את הבשר בזריקה ומקמי זריקה אסירא: **ומפגל.** פיגול נוהג בהן כדיליף לקמן: **ומומין.** דלא אשכחן דשרינהו בקטנה: וזמן. לאכילה: **אבל הזמן והנותר והטמא כו'.** סיפא דמתני' היא ולא בברייתא הוא: **מנין לעשות זמן.** להיות נפסל בנותר: הלן. היינו נותר: **והיוצא ישרף.** נפקא לן בפסחים (דף פב.) מהן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה היתה לפיכך אכל תאכלו אותה הא אם לא היתה פנימה ראויה היא לישרף: **מה יוצא כשר בבמה.** קטנה שהרי כשירה בלא מחיצות אף לן כשר ומעתה לא יהא הזמן פוסל דהא אתיא מהאי דינא כדאמרן: ודין **הוא.** מדרך אחרת שיהא הזמן פוסל בה:

ומה

תוספות

אבל בספרים ישנים גרסינן קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהן אם עלו לא ירדו ואיבעיא להו ירדו מהו שיעלו רבה אמר לא יעלו רב יוסף אמר יעלו תיבעי לרבה כו' ומיירי במשלה בהן האור להכי לכ"ע אם עלו לא ירדו ובריש מעילה (דף ב:) דאמר רבה אם עלו ירדו מיירי בלא משלה בהן האור ותדע בלא ההיא דמעילה צריך לאוקמא הכא במשלה בהן האור דאי בלא משלה אמאי אמר רב יוסף אם ירדו יעלו הא אמרינן פרק ב"ש (לעיל מג.) כשם שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו וכל שכן בשחיטת דרום דגרוע משאר פסולין והבא מיירי בהכניסה חיזה וקלטוה כדין במה גדולה להצריך כיהון וריחורץ ידים ורגלים מן הכיור ואם היא שלמים בעי תנופת חזה ושוק ולפי גירסא זו גרסינן בסמוך אברי עולת במת יחיד שעלו למזבח של במה גדולה וירדו מהו שיעלו פירוש דכיון דשחטן בחוץ שמא הוי כמו שחטן בדרום וגם שמא כיון ששחטה בהיתר בחוץ בבמת יחיד שלכך הקדישה תחילה לכולי עלמא היכא דמשלה האור יעלה אבל ללשון ראשון דמבעיא ליה בלא משלה ומדמי ליה לשחיטת דרום הלא פשיטא אפי' שאר פסולין דלא גריעי כמו שחיטת דרום אם עלו וירדו לא יעלו כדאמר עולא פרק ב"ש (שם) אם לא משלה בהן האור כשם שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו וצריך לומר הא דקאמר מילתא דפשיטא לרבה ורב יוסף מיבעיא ליה לרבי ינאי היינו לאיכא דאמרי:

שֶׁהַכְנִיסָהּ לִפְנִים וְהוֹצִיאָהּ לַחוּץ, מַהוּ. מִי אָמְרִינַן, כֵּיוָן דְּעַיְּילָא, קָלְטָה לָהּ מְחִיצָתָא. אוֹ דִלְמָא, כֵּיוָן דַּהֲדַר, הֲדַר. לָאו הֵיינוּ פְּלוּגְתָּא, דְּרַבָּה וְרַב יוֹסֵף. דְּתַנְיָא, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשְּׁחָטָן בַּדָּרוֹם, מוֹעֲלִין בָּהֶן (וְאִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ). וְאִיבַּעְיָא לְהוּ, (ירדו מהו שיעלו) [עָלוּ, מַהוּ שֶׁיֵּרְדוּ. רַבָּה אָמַר, (לא יעלו) [וְיֵרְדוּ, וְרַב יוֹסֵף אָמַר, (יעלו) [אִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ. תִּיבָּעֵי לְרַבָּה, תִּיבָּעֵי לְרַב יוֹסֵף. תִּיבָּעֵי לְרַבָּה, עַד כָּאן לֹא קָאָמַר רַבָּה אֶלָּא בַּמְּזִבֵּחַ. דַּחֲזֵי לֵיהּ, מִקַּדֵּשׁ. דְּלֹא חֲזֵי, לֹא מִקַּדֵּשׁ. אֲבָל מִחִיצָה, אַף עַל גַּב דְּלֹא חֲזֵי לֵיהּ, קָלְטָה. אוֹ דִלְמָא, אֲפִילּוּ לְרַב יוֹסֵף. עַד כָּאן לֹא קָאָמַר רַב יוֹסֵף הָתָם, אֶלָּא דְּחַד מָקוֹם הוּא. אֲבָל הָכָא, דִּתְרֵי מְקוֹמוֹת נִינְהוּ, לֹא. אוֹ דִלְמָא, לֹא שָׁנָא. תֵּיקוּ. מֵיתִיבְתָּא דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ לְרַבָּה בְּחַד גִּיסָא, וּלְרַב יוֹסֵף בְּחַד גִּיסָא, מִיבָּעֵי לֵיהּ לְרַבִּי יַנַּאי. דְּבָעֵי רַבִּי יַנַּאי, אַבְרֵי עוֹלַת בָּמַת יָחִיד שֶׁעָלוּ לַמִּזְבֵּחַ, (וירדו) מַהוּ [שֶׁיֵּרְדוּ]. (הֵיכָא דְּלֹא מָשְׁלָה בָּהֶן הָאוּר, לֹא תִּיבָּעֵי לָךְ. כִּי תִּיבָּעֵי לָךְ, הֵיכָא דְּמָשְׁלָה בָּהֶן הָאוּר, מַאי). תֵּיקוּ.

הדרן עלך פרת חטאת וסליקא לה מסכת זבחים

אֵיתְמַר, שְׁחִיטַת לַיְלָה בְּבָמַת יָחִיד. רַב וּשְׁמוּאֵל, חַד אָמַר כְּשֵׁרָה, וְחַד אָמַר פְּסוּלָה. וְקָא מִיפַּלְגִי בְּדְרַבִּי אֶלְעָזָר, דְּרַבִּי אֶלְעָזָר רָמֵי קְרָאֵי אַהֲדָדֵי. כְּתִיב ׳וַיֹּאמֶר בְּנֹתֵיהֶם, גֹּלוּ אֱלַי הַיּוֹם אֶבֶן גְּדוֹלָה׳, וּכְתִיב ׳וַיֹּאמֶר שָׁאוּל פְּצוּ בָעָם, וַאֲמַרְתֶּם לָהֶם הַגִּישׁוּ אֵלַי אִישׁ שׁוֹרוֹ וְאִישׁ שֵׂיוֵהוּ, וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה וַאֲכַלְתֶּם וְלֹא תֶחֱטְאוּ לַה' לֶאֱכֹל אֶל הַדָּם. וַיַּגִּישׁוּ כָל הָעָם אִישׁ שׁוֹרוֹ בְיָדוֹ הַלַּיְלָה, וַיִּשְׁחֲטוּ שָׁם'. מַר מְשַׁנֵּי, כָּאן בְּחוּלִּין, כָּאן בְּקָדָשִׁים. וּמַר מְשַׁנֵּי, כָּאן בְּקָדָשִׁי בָּמָה גְּדוֹלָה, כָּאן בְּקָדָשִׁי בָּמָה קְטַנָּה. אִיתְּמַר, עוֹלַת בָּמַת יָחִיד, רַב אָמַר, אֵין טְעוּנָה הֶפְשֵׁט וְניתּוּחַ. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, טְעוּנָה הֶפְשֵׁט וְניתּוּחַ. וְקָא מִיפַּלְגִי בְּדְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, דְּתַנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר, עוֹלָה שֶׁהִקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, אֵין טְעוּנָה הֶפְשֵׁט וְניתּוּחַ, שֶׁאֵין הֶפְשֵׁט וְניתּוּחַ אֶלָּא מֵאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵילַךְ. מַר סָבַר, מֵאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵילַךְ, לֹא שָׁנָא בָּמָה גְּדוֹלָה, וְלֹא שָׁנָא בָּמָה קְטַנָּה. וּמַר סָבַר, בְּבָמָה גְּדוֹלָה אִין, בְּבָמָה קְטַנָּה לֹא. תַּנְיָא כְּוָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, דְּבָרִים שֶׁבֵּין בָּמָה גְּדוֹלָה לְבָמָה קְטַנָּה. קֶרֶן וָכֶבֶשׁ וּיסוֹד וְריבּוּעַ, בְּבָמָה גְּדוֹלָה. וְאֵין קֶרֶן וְיסוֹד וְכֶבֶשׁ וְריבּוּעַ, בְּבָמָה קְטַנָּה. כִּיּוֹר וְכָנּוֹ בְּבָמָה גְּדוֹלָה, וְאֵין כִּיּוֹר וְכָנּוֹ בְּבָמָה קְטַנָּה. חָזֶה וְשׁוֹק בְּבָמָה גְּדוֹלָה, וְאֵין חָזֶה וְשׁוֹק בְּבָמָה קְטַנָּה. דְּבָרִים שֶׁשָּׁוִותָה בָּמָה גְּדוֹלָה לְבָמָה קְטַנָּה. שְׁחִיטָה, בְּבָמָה גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה. הֶפְשֵׁט וְניתּוּחַ, בְּגְדוֹלָה וּקְטַנָּה. דָּם מַתִּיר וּמְפַגֵּל, בְּגְדוֹלָה וּקְטַנָּה. מוּמִין וּזְמַן, בְּגְדוֹלָה וּקְטַנָּה. אֲבָל נוֹתָר וְהַזְּמַן וְהַטָּמֵא, שְׁיֵּרִין בָּזֶה וּבָזֶה: תָּנוּ רַבָּנָן, מִנַּיִן לַעֲשׂוֹת ׳זְמַן׳ בְּבָמָה קְטַנָּה, בְּבָמָה גְּדוֹלָה. (אָמְרָה תּוֹרָה, לָן יִשָּׂרֵף, וּפִיגּוּל יִשָּׂרֵף. מַה (פיגול) [לָן] פָּסוּל בַּבָּמָה, אַף (לן) [פִּיגּוּל] פָּסוּל בְּבָמָה. אוֹ כַּלְּךָ לְדֶרֶךְ זוֹ), דְּהָא אָמְרָה תּוֹרָה, לָן יִשָּׂרֵף, וְיוֹצֵא יִשָּׂרֵף. מַה יּוֹצֵא, כָּשֵׁר בַּבָּמָה. אַף לָן, כָּשֵׁר בַּבָּמָה. וְלָאו קַל וָחוֹמֶר הוּא מֵעוֹפוֹת.

מה

ומה עופות שאין המום פוסל בהן. דאמר מר (תמורה דף יד.) אין תמות וזכרות בעופות: זמן פוסל בהן. דהא רבינהו להו גבי פיגול בפ׳ בית שמאי (לעיל מד.) אלמא פסול בהו זמן: תורת זבח השלמים. תורה אחת לכל השלמים ואפילו לשלמי במה קטנה למה שאמור בענין ומה אמור באותו ענין זמן לתודה וזמן לשלמים ומחשבת פיגול והא דאיצטריך לרבוינהו משום דאתי מבנין אב דהלן ישרף והיוצא ישרף דלא יפסול בה זמן לפיכך הוצרך לרבותו: לעשות זמן במה קטנה כזמן במה גדולה. לתודה יום ולילה ולשלמים שני ימים ולילה אחד ונותר נמי מפיגול יליף (שם) מג״ש דעון עון וטמא נמי בההיא פרשתא כתיב (ויקרא ז) והנפש אשר תאכל וגו׳:

מָה עוֹפוֹת שֶׁאֵין הַמּוּם פּוֹסֵל בָּהֶן, זְמַן פּוֹסֵל בָּהֶן. קָדְשֵׁי בָּמָה קְטַנָּה, שֶׁהַמּוּם פּוֹסֵל בָּהֶן, אֵינוֹ דִין שֶׁזְּמַן פּוֹסֵל בָּהֶן. מַה לָּעוֹפוֹת, שֶׁכֵּן אֵין הַזֶּר כָּשֵׁר בָּהֶן. תֹּאמַר בְּבָמָה קְטַנָּה, שֶׁהַזָּר כָּשֵׁר בָּהּ, לֹא יְהֵא זְמַן פָּסוּל בָּהּ. תַּלְמוּד לוֹמַר זֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים, לַעֲשׂוֹת זְמַן בָּמָה קְטַנָּה, כִּזְמַן בָּמָה גְּדוֹלָה:

הדרן עלך פרת חטאת וסליקא לה מסכת זבחים

הַדְרָן עֲלָךְ מַסֶּכֶת זְבָחִים וְהַדְרָךְ עָלָן, דַּעְתָּן עֲלָךְ מַסֶּכֶת זְבָחִים וְדַעְתָּךְ עָלָן, לָא נִתְנְשֵׁי מִנָּךְ מַסֶּכֶת זְבָחִים וְלָא תִתְנְשֵׁי מִנָּן, לָא בְּעָלְמָא הָדֵין וְלָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי:
יאמר כן שלש פעמים ואחר כך יאמר זה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא תּוֹרָתְךָ אֻמָּנוּתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּתְהֵא עִמָּנוּ לָעוֹלָם הַבָּא. חֲנִינָא בַּר פַּפָּא, רָמֵי בַּר פַּפָּא, נַחְמָן בַּר פַּפָּא, אֲחַאי בַּר פַּפָּא, אַבָּא מָרִי בַּר פַּפָּא, רַפְרָם בַּר פַּפָּא, רָכִישׁ בַּר פַּפָּא, סוּרְחַב בַּר פַּפָּא, אַדָּא בַּר פַּפָּא, דָּרוּ בַּר פַּפָּא:

הַעֲרֶב- נָא, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ (וְצֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵינוּ) וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לִשְׁמָהּ. מֵאֵיבֵי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי: בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשָּׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שַׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קָרָנוֹת. שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים, אָנוּ מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדִבָרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים, אָנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שָׂכָר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שָׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים, אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שָׁחַת, שֶׁנֶּאֱמַר: וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי, כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתַּנִי לִסַּיֵּם זְבָחִים, כֵּן תַּעַזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וְסִפְרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם, לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה, וּזְכוּת כָּל הַתַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמֹד לִי וּלְזַרְעִי שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם, וְיִתְקַיֵּם בִּי: בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ: כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

משנה **כל המנחות שנקמצו שלא לשמן** – כגון שהתנדב מנחת מרחשת והביאה, וקמצה הכהן ואמר: "הריני קומץ לשם מחבת". **כשרות** – וקומצן נקטר, ושיריהן נאכלין. **אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה** – דלא יצא ידי נדרו, וצריך להביא אחרת לשם מרחשת. **חוץ ממנחת חוטא** – כגון הדיא דמטמא מקדש דכתיב ב"ויקרא": "ואם לא תשיג ידו לשתי תורים" וגו'. **ומנחת קנאות** – מנחת סוטה, שאם קמצן שלא לשמן כגון לשם נדבה, או נתן בכלי את הקומץ שלא לשמן, או הוליך או הקטיר שלא לשמן, או חישב באחת מעבודות הללו: "הריני עובד לשמו ושלא לשמו". **או שלא לשמו ולשמו** – באלו שתי מנחות פסולין ואין שיריהן נאכלין, וטעמא מפרק בגמרא. והא דתנא "או שלא לשמו ולשמו" – דלא תימא לשמו ושלא לשמו הוא דפסולה, דתפיס לשון אחרון, אבל שלא לשמו ולשמו – לא, קא משמע לן דאף בתחלת דבריו אדם נתפס אית לן. **גמרא** **מדקתני** – "אלא" משמע דכל דינה כמנחה בשירה אלא זה בלבד. **ואסור לשנויי** – בה שינוי אחר, כגון אם עבר וקמצה שלא לשמה – אסור לתת קומץ בכלי שלא לשמה. **נדבה** – בתמיה, והא נדר הוא דכתיב "כאשר נדרת" (דברים כג)! **אם כמה שנדרת עשית** – לשמה – יהא נדר, כלומר יצאת ידי נדרך. ואם לאו – יהא נדבה, ויביא אחרת לנדרו.

ונדבה

כָּל

הַמְּנָחוֹת שֶׁנִּקְמְצוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - כְּשֵׁירוֹת, אֶלָּא שֶׁלֹּא עָלוּ לַבְּעָלִים לְשֵׁם חוֹבָה, חוּץ מִמְּנָחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת. מִנְחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁנִּקְמְצָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, נָתַן בַּכְּלִי וְהִלִּךְ וְהִקְטִיר שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, אוֹ לִשְׁמָן וְשֶׁלֹּא לִשְׁמָן, אוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן וְלִשְׁמָן - פְּסוּלוֹת. כֵּיצַד לִשְׁמָן וְשֶׁלֹּא לִשְׁמָן - לְשֵׁם מִנְחַת חוֹטֵא וּלְשֵׁם מִנְחַת נְדָבָה, שֶׁלֹּא לִשְׁמָן וְלִשְׁמָן - לְשֵׁם מִנְחַת נְדָבָה וּלְשֵׁם מִנְחַת חוֹטֵא. גמרא לָמָּה לִי לְמֵיתְנָא "אֶלָּא"? לִיתְנֵי: וְלֹא עָלוּ לַבְּעָלִים לְשֵׁם חוֹבָה! - הָא קָא מַשְׁמַע לָן: לַבְּעָלִים הוּא דְּלֹא עָלוּ לְשׁוּם חוֹבָה, הָא מִנְחָה גּוּפָהּ כְּשֵׁרָה וְאָסוּר לְשַׁנּוֹיֵי. כִּדְרָבָא, דְּאָמַר רָבָא: עוֹלָה שֶׁשְּׁחָטָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ - אָסוּר לִזְרוֹק דָּמָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ; אִיבָּעֵית אֵימָא סְבָרָא, וְאִיבָּעֵית אֵימָא קְרָא. אִיבָּעֵית אֵימָא סְבָרָא: מִשּׁוּם דִּמְשַׁנֵּי בָּהּ, כָּל הָנֵי לִישַׁנֵּי בָּהּ וְנֵיזִיל?! וְאִיבָּעֵית אֵימָא קְרָא: "מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ לַה' אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה"; נְדָבָה? נֵדֶר הוּא! קְרֵי לֵיהּ נֵדֶר וְקְרֵי לֵיהּ נְדָבָה? אֶלָּא, אִם כְּמָה שֶׁנָּדַרְתָּ עָשִׂיתָ - יְהֵא נֵדֶר, וְאִם לָאו - יְהֵא נְדָבָה;

ונדבה

כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשירות אלא שלא עלו לבעלים כו' — עבודה קמייתא נקט, והוא הדין נתינה בכלי והולכה והקטרה כדקתני סיפא. ארבע עבודות יש בקומץ כנגד ארבע עבודות שיש בדם, כדאמרינן לקמן בפרק שני (טז, א) ובפרק קמא דזבחים (ד, א). ובאותן ארבע עבודות פסלה מחשבה שלא לשמן, ומחשבת פיגול דחוץ לזמנו וחוץ למקומו, אבל בתנופה והגשה אין מחשבה פוסלת אף על גב דבעי כהונה. ובפרק קמא דזבחים (ד, ב) ילפינן מקראי דמחשבה פוסלת בשלמים בארבע עבודות, ושאר זבחים ילפינן משלמים בהיקישא ד"זאת התורה" ומקרא ד"מוצא שפתיך" ומצריך להו. ונראה דלמנחות נמי ילפינן למצוה משלמים מההיא היקישא גופה כמו בזבחים, דמדרשא דרבי שמעון דדריש בגמרא בסמוך: "קדש קדשים היא כחטאת וכאשם" — מנחת חוטא הרי היא כחטאת מנחת נדבה הרי היא כאשם, לא מצינן למילף, דלא עיקר דרשא היא, כדאמרינן בפרק קמא דזבחים (יא, א) דעיקר קרא לבדרבי יהודה בריה דרבי חייא: בא לעובדה ביד — עובדה בימין כחטאת כו'. ולעכב במנחת חוטא מפרש התם — מדכתיב בה "היא" כמו בחטאת. וכן מפרש נמי בפירקין (מנחות ד, א) דגמר מנחת חוטא ומנחת קנאות דפוסלות שלא לשמן, דכתיב בהו "היא". ואם תאמר: ועופות דבעו לשמן, כדאמרינן בגמרא וכדתנן בזבחים בפרק "חטאת העוף" (סו, ב), מנלן? דאי מהיקשא ד"זאת התורה" — אי אפשר לומר כן, לפירוש הקונטרס דפרק קמא דחולין (כב, א) גבי עולת העוף דכתיב "ואת השני יעשה עולה כמשפט" דדריש התם: כמשפט חטאת בהמה, דאינו בא אלא מן החולין וביום ובידו הימנית. שהקשה שם הקונטרס דמהיקשא ד"זאת התורה" נפקא, דדריש מיניה בסוף "התודה" (מנחות פג, א): מה חטאת אינו בא אלא מן החולין — אף כל דבר שבחובה אינה באה אלא מן החולין. ופירש בקונטרס (דמתוך כך) דעוף לא כתב בהדיא קרא, ולא אמרינן אלא בקרבן בהמה! ואין לתרץ דילפינן עופות מזבחים לענין לשמן, דאיכא למיפרך: מה לזבחים שכן טעונין כלים, דכי האי גונא פריך בפרק "איזהו מקומן" (זבחים מד, ב) גבי צפון. ומיהו, לפירוש הקונטרס דחולין קשה: דעל כרחיך עופות כתיבי בקרא ד"זאת התורה", דמסיק התם דביום דחטאת העוף מ"ביום צוותו" נפקא דכתיב בתר היקשא ד"זאת התורה". וכן במגילה בפרק "הקורא למפרע" (כ, ב) גבי כל היום כשר למליקה, דדריש בגמרא מ"ביום צוותו". ובפרק קמא דזבחים (ז, ב) גמרא חוץ מן הפסח, דריש פסח לענין לשמן למצוה מדאיתקוש לשלמים, מדכתיב "ביום צוותו להקריב את קרבניהם" — זה בכור מעשר ופסח. אם כן, כיון דעופות נמי מ"ביום צוותו" נפקי שמע מינה דעופות נמי אתיין בהיקשא ד"זאת התורה", והוא הדין לענין שלא לשמן למצוה, מדאיתקוש לשלמים, ולעכב בחטאת העוף דדרשינן בתורת כהנים מדכתיב "היא". והא דאיצטריך לן "במשפט" בפרק קמא דחולין (כב, א) יש לפרש אליבא דרבי אליעזר דפרק "התודה" (מנחות פב, ב) דלית ליה היקשא ד"זאת התורה". וצריך עיון, דההיא דרשא דמייתי בפרק קמא דחולין (כב, א) דמשלו ולא משל ציבור ולא משל מעשר דריש לה בפרק "התודה" (מנחות פג, א) אליבא דרבי עקיבא ודלא כרבי אליעזר! ועוד, היכי ילפינן עופות מחטאת בהמה? הא חטאת בהמה דקאמר על כרחיך לאו מפרו של אהרן קאי, דמה עניינו לשם, אלא מחטאת בהמה דלעיל מינה קאי שמביא בעשירות, שזו באה חליפין לה כדפירש שם בקונטרס. וחטאת בהמה מפרו של אהרן ילפא מדאיקרי חטאת, והיינו למד מן הלמד! ועוד קשה: למה לי למדרש התם בפרו של אהרן: משלו ולא משל מעשר? תיפוק ליה כדאמרינן בסיפרי בפרשת "ראה אנכי" בענין דממעט עולות, משום דכתיב גבי מעשר "ואכלת", ופרו של אהרן לשריפה קאי! ומיהו בזה יש לומר: הא דכתיב "אשר לו" עיקר אתא למידרש: משלו ולא משל ציבור. ונראה לפרש דמיתורא דרשינן כל חטאות, דכתיב בפרו של אהרן "את פר החטאת אשר לו", דהוה מצי למכתב: את הפר אשר לו, וכתיב "החטאת", למימרא דכל חטאות, בין חטאת בהמה בין חטאת העוף — משלו, דהיינו מן החולין ולא משל מעשר. והשתא ניחא דלא הוי היקש. ומיהו, אכתי קשה: למה לי "במשפט" לענין חולין גבי עולת העוף? תיפוק ליה מדרשא דסיפרי, דהא אינה נאכלת! ויש לומר: דסלקא דעתך דאתא "והקריבו" לחלק לענין חולין, כדדריש התם דחלק הכתוב בין חטאת העוף לעולת העוף מדכתיב "והקריבו", מתוך כך ניחא ליה דלא הוה ילפינן לה מהקישא ד"זאת התורה" — משום דכתיב "והקריבו". ואם תאמר: אם כן, מאי פריך התם: ביום מ"ביום צוותו" נפקא? דילמא הייתי מחלק מ"והקריבו"! ויש לומר: ד"ביום צוותו" כתיב על "זאת התורה לעולה", דמשמע כל עולות. ולוג שמן של מצורע דבעי לשמן, כדתניא לקמן ב"הקומץ רבה" (כו, ב) (גמר) [גבי] שבע הזאות שבפרה (דקתני בברייתא) ושבפנים ושבמצורע שלא לשמן פסולות, פירוש להרצות כדמסיק, יש לפרש דנפיק מהקישא ד"זאת התורה", ד"ביום צוותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם" (ויקרא ז) איירי נמי בלוג שמן של מצורע דאיקרי קרבן כדדרשינן בפרק "ואלו מנחות" (מנחות עג, א): "לכל קרבנם" — לרבות לוג שמן של מצורע. אבל אין לתרץ דהוי בכלל אשם מצורע, דאם כן יפסל שלא לשמו לרבי אליעזר כאשם, ולקמן ב"הקומץ רבה" (כח, א) מסקינן דלא מיפסיל משום דהוי למד בהיקש, ודבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בהיקש. ומהא דדריש במגילה (כ, ב) מליקה מ"ביום צוותו", ושחיטה מ"ביום זבחכם", ולא דריש שחיטה מ"ביום צוותו" כמליקה — משום דשחיטה לאו עבודה היא. **שלא** לשמן — לכאורה משמע דאיירי בשינוי קודש, כדמפרש בסיפא: לשם מנחת חוטא לשם מנחת נדבה, והוא הדין שנוי בעלים כדמוכח בגמרא בפרק קמא דזבחים (ד, א). ושמא פשיטא ליה להתלמוד בכל דוכתי דשנוי בעלים כשנוי קודש, כתירוצו של רבה דמשני בגמרא: כאן בשנוי קדש, כאן בשנוי בעלים. אי נמי, ממתניתין דפרק "בית שמאי" (זבחים מו, ב): לשם ששה דברים הזבח נזבח, לשם זבח לשם זובח. **לשמן** ושלא לשמן — בפרק קמא דזבחים (ב, ב) מסקינן דסתמן כלשמן קאמר. **קרי** ליה נדר וקרי ליה נדבה — משמע מהכא דכל היכא דכתיב "נדר" — נדר דוקא, ונדבה — נדבה דווקא. וכן בפרק קמא דראש השנה (ו, א) לענין בל תאחר. ואפילו לרבי מאיר דפרק קמא דחולין (ב, א) דדריש: "טוב אשר לא תדור" — טוב מזה ומזה שאינו נודב כל עיקר, אלמא קרי לנדבה נדר — שאני הכא דדריש מדשני קרא בדיבוריה. אי נמי, בחולין דריש, דבין דחייש קרא לתקלה — לא שנא נדר ולא שנא נדבה, דבתרווייהו איכא למיחש. אי נמי, משום דנדר נפקא לן מ"בי תחדל", שמע מינה ד"טוב אשר לא תדור" לנדבה אתא. **ואם** לאו יהא נדבה — אף על גב דבפרק קמא דראש השנה (ו, א) דריש ליה לענין בל תאחר דלא שייך לאחר שחיטה, הכא דריש מפשטיה דקרא, דמשמע דקרי ליה לנדר נדבה.

שחיטה

שחיטה אחת לבולן — לקמן פריך דחלוקים בשחיטתן, דיש בצפון ויש בדרום. והא דלא קתני "הולכה אחת לבולן" — משום דאיירי הכא אליבא דרבי שמעון דלא חייש בהולכה בפרק קמא דזבחים (יד, ב), משום דהויא עבודה שאפשר לבטלה, ורבי שמעון דפליג אהילוך בזבח לא איצטריך לפלוגי בהילוך דמנחות (מנחות יב, א). אבל תימה קצת: אמאי לא פליג בקבלה דמנחות? דאיפשר נמי לבטלה לרבי שמעון, כדלקמן פרק "הקומץ רבה" (כו, א): מאי טעמא דרבי שמעון? בא לעובדה ביד — עובדה בימין כחטאת, אם כן לא בעו קבלה! **זריקה** אחת לבולן — ואף על גב דיש במתנה אחת ויש במתן ארבע, פירש בקונטרס, דתנן: אם ניתנו בולן במתנה אחת — כיפר. ומיהו קשה: דהניתנין במתן ארבע שנתנן לשם ניתנין במתנה אחת לירצו, דמעשיהן מוכיחין כשיתן השניים! ויש לומר: דבשעה שנתן הראשונה שלא לשמו עדיין אין מעשיהן מוכיחין עד שיתן האחרון, ובשניה אין מחשבה פוסלת, כדתנן בפרק "בית שמאי" (זבחים לו, ב) דבמתנה אחת כיפר. אבל קשה מחטאת לשם עולה, דחטאת למעלה בקרנות ובאצבע, ועולה למטה ביסוד ובזריקה מן הכלי! ועוד קשה מקבלה, דאשם קבלתו אף בשמאל, וחטאת בימין, ואף לרבי שמעון בפרק שני דזבחים (כד, א) ולקמן בפירקין (י, א)! ונראה דוודאי היה יכול להקשות בן לקמן.

מנחת חוטא הרי היא כחטאת — אין זה דבר הלמד בהיקש חזור ומלמד בהיקש. דאף על גב דחטאת ילפינן למצוה משלמים בפרק קמא דזבחים (ח, א), מכל מקום הא כתיב ביה "היא" לגופיה לעכב. אבל קשה הא דילוף מנחת נדבה מאשם דאינו מרצה, ואשם גופיה משלמים ילפינן בפרק קמא דזבחים (שם)! ויש לומר: דהך דרשא דהכא אסמכתא בעלמא, כדמפרש בזבחים דעיקר קרא לבדרבי יהודה בריה דרבי חייא [אתי], וילפינן מנחה משלמים בהיקישא ד"זאת התורה". **מכדי** מחשבה דפסל רחמנא הקישא הוא — דאף על גב דהקישא ד"כחטאת וכאשם" לאו עיקר, מכל מקום אתיא בהקישא ד"זאת התורה", וכיון דהקישא הוא — מה לי שינוי קודש מה לי שינוי בעלים. ואם תאמר: מה מקשי אביי לרבה? תיקשי ברייתא גופה דמוכחא שיש חילוק, מדמפרש טעמא — משום דמעשיה מוכיחין! ויש לומר: דיכול ליישב הברייתא כהני אמוראי דלקמן. אי נמי, קסבר אביי דכיון דשינוי קודש לא פסול משום דמעשיה מוכיחין — הוא הדין שינוי בעלים. דילפינן משלמים כי האי גוונא, דמה שלמים לא חלקת לפסול — אף מנחה לא תחלוק להכשיר. דכי האי גונא דריש תנא דבי חזקיה בפרק "אלו נערות" (כתובות לה, א) גבי מכה אדם ומכה בהמה. והך סברא דלא חלק אשכחן בפרק קמא דזבחים (ז, א) גבי שלמים. **עולת** העוף שמלקה למעלה — קא סלקא דעתין: אף על גב דכשירה כחטאת, מכל מקום אין דרך לעשות למעלה שלא יפול הדם לארץ קודם שיבא למטה למצוה.

מיצה

ונדבה מי שרי לשנויי בה – והכתיב: "אם זבח שלמים קרבנו" (ויקרא ג) – שתהא זביחה לשם שלמים! **רבי שמעון אומר כל המנחות כו'** – ואפילו מנחת חוטא. **שאין המנחות דומות לזבחים** – דבזבחים מודינא דלא עלו. **מעשיה מוכיחים** – שהוא מכזב, דמרחשת עמוקה ומעשיה רוחשים רכין, מחבת צפה ומעשיה קשין, בפרק "כל המנחות באות מצה" (מנחות סג, א). **אבל בזבחים אינו כן** – אין להם מעשה מוכיח, הילכך מהני בהו שינוי דלא עלו לשם חובה. **מנחת חריבה** – דמנחת חוטא (ויקרא ה) ומנחת קנאות, דכתיב בהו (במדבר ה): "לא ישים עליה שמן". **בלולה** – שאר מנחות. והשתא פליגא מתניתין עליה דרבי שמעון בתרתי: חדא – דמתניתין קתני בכל המנחות דלא עלו, וחדא – דקא פסיל תנא דידן מנחת חוטא לגמרי. **הניחא לרב אשי** – דמתרץ לקמן, כי רמינן דרבי שמעון דאמר בדוכתא אחריתי (במתניתין) אדרבי שמעון דהכא, ומתרץ להו רב אשי, דהא דאמר רבי שמעון עלו – באומר: "הריני קומץ מחבת לשם מרחשת", דבין דלא אדבר שמה דמנחה, אלא שמה דמנא – דברי רוח בעלמא נינהו. והא דקאמר רבי שמעון בעלמא דלא עלו – כגון דאידבר שמה דמנחה. איכא לאוקומה מתניתין כרבי שמעון, דמתניתין דאידבר שמה דמנחה, כדמפרש: שלא לשמו ולשמו – לשם מנחת נדבה לשם מנחת חוטא. **אלא לרבה ולרבא** – דמשנו לה בטעמי אחריני כדמפרש לקמן, מאי איכא למימר? **וכי תימא** – מתניתין מיתוקמא כרבי שמעון, כדמשני רבה לקמן לטעמיה דרבי שמעון: כאן בשינוי קדש וכאן בשינוי בעלים; הא דאמר רבי שמעון עלו – בשינוי קדש, כגון מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת, דמעשיה מוכיחין שהוא מכזב. והא דאמר לא עלו – בשינוי בעלים, כגון שהביאה ראובן וקמצה כהן לשם שמעון, דליכא מעשה מוכיח אי דראובן היא אי דשמעון. **והא מתניתין בשינוי קדש** – מיירי, וקתני דלא עלו. דקתני: כיצד לשמן ושלא לשמן – כגון שקמץ מנחת חוטא לשם מנחת חוטא ולשם נדבה! **ואי נמי כדמשני רבא** – לטעמא דרבי שמעון, דהא דאמר עלו – בקומץ מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת, משום דכתיב: "זאת תורת המנחה" (ויקרא ו) – תורה אחת לכל המנחות. והא דקתני לא עלו – בקומץ מנחה לשם זבח. ולקמן פריך: בקומץ לשם זבח לתבשר נמי, דהא מעשיה מוכיחין עליה קאמר! ומשני לה לקמן (ג, א). והא דנקט לאקשויי במתניתין משלא לשמן, הוא הדין דמצי לאקשויי לשמן ושלא לשמן כדאקשינן לרבה, אלא כי סידרא דמתניתין נקיט ואזיל. **קדש קדשים היא וגו'** – במנחה כתיב, וקרי לה חטאת ואשם, הא כיצד? מנחת חוטא הרי היא כחטאת, דקיימא לן (זבחים ב, א): כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, חוץ מן פסח וחטאת שפסולין לגמרי. ובפרק קמא דזבחים מפרש טעמא דפסח, ולקמן מפרש טעמא דחטאת.

וּנְדָבָה מִי שָׁרֵי לְשַׁנּוּיֵי בָּהּ? לֵימָא, מַתְנִיתִין דְּלָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן? דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל הַמְּנָחוֹת שֶׁנִּקְמְצוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - כְּשֵׁירוֹת וְעָלוּ לַבַּעֲלִים לְשֵׁם חוֹבָה. שֶׁאֵין הַמְּנָחוֹת דּוֹמוֹת לַזְּבָחִים, שֶׁהַקּוֹמֵץ מַחֲבַת לְשׁוּם מַרְחֶשֶׁת - מַעֲשֶׂיהָ מוֹכִיחִין עָלֶיהָ לְשׁוּם מַחֲבַת, חֲרֵיבָה לְשׁוּם בְּלוּלָה - מַעֲשֶׂיהָ מוֹכִיחִין עָלֶיהָ לְשׁוּם חֲרֵיבָה; אֲבָל בִּזְבָחִים אֵינוֹ כֵּן, שְׁחִיטָה אַחַת לְכוּלָּן, וּזְרִיקָה אַחַת לְכוּלָּן, וְקַבָּלָה אַחַת לְכוּלָּן. הָנִיחָא לְרַב אַשִׁי, דְּאָמַר: כָּאן בְּקוֹמֵץ מַחֲבַת לְשׁוּם מַרְחֶשֶׁת, כָּאן בְּקוֹמֵץ מִנְחַת מַחֲבַת לְשׁוּם מִנְחַת מַרְחֶשֶׁת, מַתְנִיתִין - מִנְחָה לְשׁוּם מִנְחָה הִיא. אֶלָּא לְרַבָּה וְרָבָא מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? וְכִי תֵּימָא, כִּדְקָא מְשַׁנֵּי רַבָּה: כָּאן בְּשִׁינּוּי קֹדֶשׁ, כָּאן בְּשִׁינּוּי בְּעָלִים; הָא מַתְנִיתִין שִׁינּוּי קוֹדֶשׁ הוּא, דְּקָתָנֵי: כֵּיצַד לִשְׁמָן וְשֶׁלֹּא לִשְׁמָן - לְשׁוּם מִנְחַת חוֹטֵא וּלְשׁוּם מִנְחַת נְדָבָה! וְאִי נַמִי כִּדְקָא מְשַׁנֵּי רָבָא: כָּאן בְּקוֹמֵץ מִנְחָה לְשׁוּם מִנְחָה, כָּאן בְּקוֹמֵץ מִנְחָה לְשׁוּם זֶבַח; הָא מַתְנִיתִין מִנְחָה לְשׁוּם מִנְחָה הִיא, דְּקָתָנֵי: שֶׁלֹּא לִשְׁמָן וְלִשְׁמָן - לְשֵׁם מִנְחַת נְדָבָה לְשֵׁם מִנְחַת חוֹטֵא! אֶלָּא לְרַבָּה וְרָבָא מְחַוַּורְתָּא, מַתְנִיתִין דְּלָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. וְרָמֵי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אַדְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: "קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִיא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם" - יֵשׁ מֵהֶן כַּחַטָּאת וְיֵשׁ מֵהֶן כָּאָשָׁם; מִנְחַת חוֹטֵא הֲרֵי הִיא כַּחַטָּאת, לְפִיכָךְ קֶמְצָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ - פְּסוּלָה כַּחַטָּאת, מִנְחַת נְדָבָה הֲרֵי הִיא כָּאָשָׁם, לְפִיכָךְ קֶמְצָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ - כְּשֵׁירָה; וְכָאָשָׁם, מָה אָשָׁם כָּשֵׁר וְאֵינוֹ מְרַצֶּה - אַף מִנְחַת נְדָבָה כְּשֵׁירָה וְאֵינָהּ מְרַצָּה! אֲמַר רַבָּה, לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּשִׁינּוּי קוֹדֶשׁ, כָּאן בְּשִׁינּוּי בְּעָלִים. אֲמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: מִכְּדֵי מַחֲשָׁבָה דְּפָסֵל רַחֲמָנָא הֶקֵּישָׁא הִיא, מַה לִּי שִׁינּוּי קוֹדֶשׁ מַה לִּי שִׁינּוּי בְּעָלִים? אֲמַר לֵיהּ: "מַעֲשֶׂיהָ מוֹכִיחִין" דְּקָאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן - סְבָרָא הִיא, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן דָּרֵישׁ טַעֲמָא דִּקְרָא; מַחֲשָׁבָה דְּלָא מִינְכְּרָא - פָּסֵל רַחֲמָנָא, מַחֲשָׁבָה דְּמִינְכְּרָא - לָא פָּסֵל רַחֲמָנָא. (סימן: עוֹלָה עוֹלָה מלך ומיצה חטאת העוף קדשי קדשים קלים). - אֶלָּא מֵעַתָּה, עוֹלַת הָעוֹף שֶׁמַּלְקָה לְמַעְלָה מִשּׁוּם חַטַּאת הָעוֹף תְּרַצֶּה; מַעֲשֶׂיהָ מוֹכִיחִין עָלֶיהָ דְּעוֹלַת הָעוֹף הִיא, דְּאִי חַטַּאת הָעוֹף הִיא - לְמַטָּה הָוֵי עֲבִיד לָהּ! - אַטּוּ חַטַּאת הָעוֹף לְמַעְלָה מִי לֵיתָא? הָאָמַר מָר: מְלִיקָה בְּכָל מָקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ כְּשֵׁרָה! - עוֹלַת הָעוֹף שֶׁמִּיצָּה דָּמָהּ לְמַעְלָה לְשֵׁם חַטַּאת הָעוֹף תְּרַצֶּה; מַעֲשֶׂיהָ מוֹכִיחִין עָלֶיהָ דְּעוֹלַת הָעוֹף הִיא, דְּאִי חַטַּאת הָעוֹף הִיא - לְמַטָּה הֲוָה עֲבִיד לָהּ הָזָאָה!

אמרי:

ואינו מרצה – לא עלו לשם חובה, דבזבחים רבי שמעון מודה כדקתני לעיל. **אף מנחה כו'** – וקשיא דרבי שמעון אדרבי שמעון, בין במנחת חוטא ובין במנחת נדבה! **כאן בשינוי קדש** – כדפרישית לעיל. **מכדי מחשבה דפסל רחמנא במנחה הקישא הוא** – דאיתקיש רחמנא מנחה לזבחים, כדכתיב (ויקרא ו): "קדש קדשים היא כחטאת וכאשם", מה זבחים פסלה בה מחשבה כדכתיב (שם ז): "המקריב אותו לא יחשב", אף מנחה נמי מה לי שינוי קדש ומה לי שינוי בעלים? **מחשבה דלא מינכרא** – אם מכזב ואם לאו, פסיל רחמנא, דחשיב לה מחשבה. **אבל מחשבה דמינכרא** – לכל שהוא מכזב, לא הוי מחשבה. דך מחשבה דקדשים הוצאת דיבור בפה הוא, כדאמרינן בבבא מציעא (מד, א): "על כל דבר פשע" – לחייב על המחשבה כמעשה, דאי לאו מוציאו בפה – מחשבתו למאי נחייב לה? **עולת העוף** – נעשית למעלה מחוט הסיקרא, כדתניא בתורת כהנים: "ומלק והקטיר ונמצה", מה הקטרה בראשו של מזבח – אף מליקה בראשו של מזבח, ומיצוי נמי בהאי קרא כתיב. וחטאת העוף למטה, והכי מפרש בשחיטת קדשים בפרק "קדשי קדשים" (זבחים סה, א). **אי הכי** – כיון דמחשבה הגלויה לכל לא פסלה, עולת העוף כו'. **תרצה** – תעלה לשם חובה. אלמה תנן בשחיטת קדשים בפרק "קדשי קדשים" (זבחים סד, ב) דלא עלתה? **מליקה** – לחטאת העוף בכל מקום במזבח כשירה, בפרק "קדשי קדשים" (זבחים סג, א), והויא לה מחשבה דלא מינכרא, משום הכי תנן דלא עלתה. **עולת העוף** – הכשירה במיצוי, דכתיב (ויקרא א): "ונמצה דמו על קיר המזבח". חטאת העוף הזאה תחילה ואחר כך מיצוי, דכתיב: "והזה מדם החטאת וגו' והנשאר בדם ימצה" וגו' (ויקרא ה). **למטה הוה עביד לה** – כדכתיב (ויקרא ה): "על קיר", ומפרש בתורת כהנים: זה קיר התחתון. **הזאה** – אוחז בגוף העוף ומעלה ומוריד בכח, והדם ניתז מעצמו. מיצוי – סוחט בין אצבעותיו ונצוק הדם הולך למרחוק.

אמרי

אמרי – אינשי: ודאי חטאת היא, והך מיצוי דבתר הזאה הוא. והאי דקעביד לה למעלה – הא קאמר וכו'. **הכי נמי** – דודאי מודה רבי שמעון בה דכשירה. **ולא לעופות** – דודאי לעופות דומין, דעופות עלו לשם חובה, כגון חטאת העוף שהזה דמה למטה לשם עולת העוף. **אימר דאמר רחמנא אף בדרום** – דלא קבע להו צפון כדקבע לחטאת ואשם ועולה, דכתיב בעולה: "על ירך המזבח צפונה" (ויקרא א), וכתיב בחטאת: "במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת" (שם ו), וכן באשם. **והא דקא** קמיין לה **במרחשת** – כלומר, לשם מרחשת. **מחבת הויא** – ומידע ידעי דמכזב. הכי גרסינן: **ודילמא זו אמר** – כלומר, אכתי לא מינכרא, דסברי: קושטא קאמר דלשום מרחשת נדר, ומיעבר עבר ואתייה במחבת. ודקא אמרת: כיון דאתייה במחבת מחבת הויא – איכא למימר: לא היא, דדילמא "מנחה זו אביא במרחשת" אמר, דתו לא מצי לשנוייה למחבת. **לרבנן** – דאמרי: הרי זה פסולה, הכי נמי דאיכא למימר ולמיפרך הכי. ואנן כרבי שמעון קמיירי, ורבי שמעון אומר התם: האומר "הרי עלי במחבת" והביא במרחשת – אף ידי נדרו יצא, אלמא קביעותא דמנא לאו כלום היא. **לא שנא אמר עלי ולא שנא אמר הרי זה** – הילכך, כי אתייה במחבת – מחבת הויא, וכי קמץ לה לשום מרחשת – מחשבה דמינכרא הויא. אבל גבי זבחים איכא למימר: מיעבר עבר ושחטינהו בדרום. ואי קשיא: גבי חטאת העוף לישני ליה הכי, דסברי עולת העוף הוא ומיעבר עבר! הא ליכא למיפרך, דתרי איסורי לא מחזקינן ליה, חדא – דעביד ליה הזאה, ועוד – דקא עביד ליה למטה. עולה זכר, וחטאת נקבה. **אמר הריני שוחטה לשם יחיד מאי איכא למימר** – הא ודאי ידעינן דחטאת יחיד נקבה היא, כשבה או שעירה! **ותו החטאת יחיד** – נקבה היא, והביא נקבה לעזרה ושחטה לשם עולה, מאי איכא למימר? **מיכסיא** – נקבות דרחל באליה בזנבה, ולא ידיעה. **שעירה** – דאין לה זנב, מאי איכא למימר? **אשם גזילות** – דכתיב ב"ויקרא": "והשיב את הגזילה אשר גזל וגו' ואת אשמו יביא" וגו' (ויקרא ה), ואשם מעילות – בני שתי שנים נינהו, דכתיב בהו "איל" (שם). **אשם נזיר ומצורע** – כתיב בהו "כבש", וכל כבש בן שנה הוא במסכת פרה (פרק א משנה ג). **ותו אשם גזילות ומעילות** – דאיתנהו בדינייהו בני שתי שנים, ושחטן לשם פסח לירצו! אשם אינו בא אלא מן הכבשים. **דהאי צמר** – אשם כבשים יש לו צמר, ושעיר אין לו צמר אלא שיער בעלמא, ודבר גלוי לכל הוא. **אמרי דיכרא אוכמא הוא** – סברי: איל שחור הוא. ולהכי נקט אוכמא, דסתם שעירים שחורים הן. **עגל ופר** – חטאת, כגון פר כהן משיח ששחטו לשם פסח ואשם, שאין באין אלא מן הצאן לירצו.

מיצה דמה בכל מקום במזבח כשירה — אף על גב דכתיב בה יסוד, כדכתיב (ויקרא ה): "ימצה אל יסוד המזבח", האמרינן בפרק "חטאת העוף" (זבחים סה, ב) דמיצוי לא מעכב אפילו לא מיצה כלל. ופלוגתא היא בפרק שני דמעילה (ח, ב). **חטאת** העוף שהזה דמה — לפי שהתחיל להקשות ממיצוי והזאה, מקשה כמו כן עתה. אבל כמו כן (עתה) היה יכול להקשות ממליקת חטאת שמלקה למטה לשם עולה, דמליקת עולת העוף למעלה, כדאמרינן בזבחים בפרק "קדשי קדשים" (סה, א): מה הקטרה בראשו של מזבח — אף מליקה. **דאי** קדשים קלים בדרום הזה עביד להו — סלקא דעתין: משום דלא ליתי למיטעי ולומר שהם קדשי קדשים.

ומיעבר הוא דעבר ושחטינהו בדרום — הא דלא משני הכי לעיל גבי קושיא דחטאת העוף שהזה דמה למטה לשם עולת העוף, פירש בקונטרס: משום דאיכא תרתי, ולא טעי שיעשה הזאה ולמטה. ולפירושו קשה, דאם כן תקשי לו מחטאת בהמה לשם עולה, דאיכא תרתי שינויי כדפרישנא לעיל! ונראה דהשתא חזר בו משינויא דלעיל דלובחים ולא לעופות, דאבוהו איכא לשנויי דאמרינן מיעבר עבר.

אלמא קביעותא דמנא לאו כלום הוא — ובפרק בתרא (מנחות קד, ב) תנן: "פירשתי ואיני יודע מה פירשתי" — יביא חמשתן, ומוקי לה בגמרא כרבי שמעון. והיכי אתיא כוותיה דרבי שמעון? הא לרבי שמעון אפילו פירש מחבת והביא מרחשת יצא! ושמא התם בבא לצאת ידי שמים. ואי נמי, כגון דאיכא חדא, דמייתי וקאמר: אם זו נדרתי — תהא לנדרי, ואם לאו — תהא נדבה.

לא שנא אמר עלי ולא שנא אמר זו — הקשה הרב רבי יצחק בן הרב רבינו מאיר: תינח מחבת לשם מרחשת, אלא חריבה לשם בלולה — אמרי: הא בלולה היא, ומיעבר הוא דעבר ועביד לה חריבה. וכן בלולה לשם חריבה! ויש לומר: דבהא לא טעי אינש, שיעשה חריבה בלולה ובלולה חריבה. ועוד יש לומר: דניחא בלאו הכי, בין למאן דאמר מנחה קדושה בלא שמן, בין למאן דאמר אין מנחה קדושה בלא שמן לקמן, צריך עיון. **כיון** דאיכא שעיר נשיא — ואם עולה זו איל — אמרי: שעיר נשיא הוא, כדאמרינן בסמוך: אמרי דיכרא אוכמא הוא.

אמר לשם אשם גזילות לשם אשם מעילות מאי איכא למימר — ואם תאמר: אכתי אמרי דאי עבר עבר ומייתי ליה בן שנה. דהאמר בתמורה בפרק "אלו קדשים" (יט, ב): אשם בן שנה והביאו בן שתים, בן שתים והביאו בן שנה — כשירה, אלא שלא עלו לשם חובה! ויש לומר: דרבי שמעון לטעמיה, דאמר התם: כל עצמה אינה קדושה. **דהאי** צמר והאי שיער — צמר לבן, כדכתיב (ישעיה א): "אם יאדימו כתולע כצמר יהיו". שיער שחור, כדמשמע בריש "המוציא יין" (שבת עו, ב): מאי טעמא עיזי מסגי ברישא והדר אימרי? כבר־ייתו של עולם, ברישא חשוכא והדר נהורא. והיינו דקאמר הכא: אמרי דיכרא אוכמא הוא. ובקונטרס לא פירש כן.

אָמְרִי: דִּילְמָא מִיצּוּי דְּבָתַר הַזָּאָה הוּא, דְּאָמַר מָר: מִיצָּה דָּמָהּ בְּכָל מָקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ - כְּשֵׁירָה. - חַטַּאת הָעוֹף שֶׁהֶזָּה דָּמָהּ לְמַטָּה לְשֵׁם עוֹלַת הָעוֹף תִּרְצֶה; דְּמַעֲשֶׂיהָ מוֹכִיחִין עָלֶיהָ דְּחַטַּאת עוֹף הִיא, דְּאִי עוֹלַת הָעוֹף הִיא - לְמַעְלָה הָוָה עָבִיד לָהּ, וּמִיצּוּי הֲוָה עָבִיד לֵיהּ! - הָכִי נַמִּי, אֶלָּא "לְפִי שֶׁאֵין הַמְּנָחוֹת דּוֹמוֹת לִזְבָחִים" קָאָמַר - לִזְבָחִים, וְלֹא לְעוֹפוֹת. - קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשְּׁחָטָן בַּצָּפוֹן לְשֵׁם קָדָשִׁים קַלִּים לִירָצוֹ; מַעֲשֵׂיהֶן מוֹכִיחִין עֲלֵיהֶן דְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים נִינְהוּ, דְּאִי קָדָשִׁים קַלִּים - בַּדָּרוֹם הֲוָה עָבֵיד לְהוּ! - אֵימוּר דְּאָמַר רַחֲמָנָא - אַף בַּדָּרוֹם, בַּדָּרוֹם וְלֹא בַּצָּפוֹן מִי אָמַר? דִּתְנַן: שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה. - קָדָשִׁים קַלִּים שֶׁשְּׁחָטָן בַּדָּרוֹם לְשֵׁם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים לִירָצוֹ; מַעֲשֵׂיהֶן מוֹכִיחִין עֲלֵיהֶן דְּקָדָשִׁים קַלִּים נִינְהוּ, דְּאִי קָדְשֵׁי קָדָשִׁים - בַּצָּפוֹן הֲוָה עָבֵיד לְהוּ! - אָמְרִי: קָדְשֵׁי קָדָשִׁים נִינְהוּ, וּמִיעְבַּר הוּא דַּעֲבַר וְשָׁחַט לְהוּ בַּדָּרוֹם. - אִי הָכִי, מַחֲבַת לְשֵׁם מַרְחֶשֶׁת נַמִּי, הַאי דְּקָא קָמִיץ לָהּ לְמַרְחֶשֶׁת - אָמַר: הַאי בְּמַרְחֶשֶׁת נָדַר, וְהָא דְּמַיְיתֵי לָהּ בְּמַחֲבַת - דְּמַרְחֶשֶׁת הִיא, וּמִעְבַּר הוּא דַּעֲבַר וְאַתְיָיהּ בְּמַחֲבַת! - הָתָם כִּי נַמִּי בְּמַרְחֶשֶׁת נָדַר, כִּי מַיְיתֵי לָהּ בְּמַחֲבַת - מַחֲבַת הָוְיָא, כִּדְתָנַן: הָאוֹמֵר "הֲרֵי עָלַי בְּמַחֲבַת" וְהֵבִיא בְּמַרְחֶשֶׁת, "בְּמַרְחֶשֶׁת" וְהֵבִיא בְּמַחֲבַת - מַה שֶּׁהֵבִיא הֵבִיא וְיָדֵי נִדְרוֹ לֹא יָצָא. - וְדִילְמָא אָמַר "זוֹ לְהָבִיא בְּמַחֲבַת" וְהֵבִיא בְּמַרְחֶשֶׁת, כִּדְתָנַן: "זוֹ לְהָבִיא בְּמַחֲבַת" וְהֵבִיא בְּמַרְחֶשֶׁת, "בְּמַרְחֶשֶׁת" וְהֵבִיא בְּמַחֲבַת - הֲרֵי זוֹ פְּסוּלָה! לְרַבָּנַן הָכִי נַמִּי; לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, כֵּיוָן דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אַף יְדֵי נִדְרוֹ יָצָא, אַלְמָא קְבִיעוּתָא דְּמָנָא וְלָא כְּלוּם הוּא, וְלָא שְׁנָא אָמַר "זוֹ" וְלָא שְׁנָא אָמַר "עָלַי". - אֶלָּא מֵעַתָּה, עוֹלָה שֶׁשְּׁחָטָן לְשֵׁם חַטַּאת תִּרְצֶה, דְּהַאי זָכָר וְהַאי נְקֵבָה! - כֵּיוָן דְּאִיכָּא שְׁעִיר נָשִׂיא דְּזָכָר הוּא, לָא יְדִיעַ. - אָמַר "לְשֵׁם חַטַּאת יָחִיד" מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? וְתוּ, חַטַּאת יָחִיד שֶׁשְּׁחָטָהּ לְשֵׁם עוֹלָה תִּרְצֶה, דְּחַטַּאת נְקֵבָה וְעוֹלָה זָכָר! - מִיכָּסְיָא בְּאַלְיָה. - הָתֵינַח הֵיכָא דְּאַיְיתֵי כְּבָשָׂה, אַיְיתֵי שְׂעִירָה מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? - אֶלָּא, בֵּין זְכָרִים לִנְקֵבוֹת לָאו אַדַּעְתַּיְיהוּ דְּאֵינָשֵׁי. - פֶּסַח שֶׁשְּׁחָטוֹ לְשֵׁם אָשָׁם לִירָצֵי, דְּהַאי בֶּן שָׁנָה וְהַאי בֶּן שְׁתַּיִם! - כֵּיוָן דְּאִיכָּא אָשָׁם נָזִיר וַאֲשַׁם מְצוֹרָע, לָא פְּסִיקָא לֵיהּ. - אָמַר "לְשׁוּם אָשָׁם גְּזֵילוֹת וּלְשׁוּם אָשָׁם מְעִילוֹת", מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? וְתוּ, אָשָׁם גְּזֵילוֹת וַאֲשַׁם מְעִילוֹת שֶׁשְּׁחָטָן לְשׁוּם פֶּסַח לִירָצוֹ, דְּפֶסַח בֶּן שָׁנָה וְהָנֵי בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים! - אֶלָּא, בֵּין בֶּן שָׁנָה לְבֵין בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים לָאו אַדַּעְתַּיְיהוּ דְּאֵינָשֵׁי, דְּאִיכָּא בֶּן שָׁנָה דִּמְיחֲזֵי כִּבֶן שְׁתַּיִם, וְאִיכָּא בֶּן שְׁתַּיִם דִּמְיחֲזֵי כִּבֶן שָׁנָה. - שָׁעִיר שֶׁשְּׁחָטוֹ לְשׁוּם אָשָׁם לִירָצֵי, דְּהַאי צָמֶר וְהַאי שִׂיעָר! - אָמְרִי: דִּיכְרָא אוּכְמָא הוּא. - עֵגֶל וּפָר שֶׁשְּׁחָטָן לְשׁוּם פֶּסַח וְאָשָׁם לִירָצוֹ, דְּעֵגֶל וּפָר בִּפְסַח וְאָשָׁם לֵיכָּא! - אִין הָכִי נַמִּי, ומאי

כאן בקומץ מנחה לשם זבח — בחגם נקט רבא ענין זה, דלא אירי ביה בשום דוכתא. דתירוץ זה עצמו שמחלק משום דכתיב "זאת תורת המנחה" היה יכול לתרץ כמו שתירץ רבה: כאן בשינוי קודש כאן בשינוי בעלים, בשינוי קודש כשר משום דתורה אחת לכל המנחות. ושמא לפיכך שינה לשונו של רבה, דהוה משמע אם היה אומר: כאן בשינוי קודש — דשינוי קודש כשר אפילו במנחה לשם זבח. ועוד יש לומר: דדייק לישנא דברייתא, דמשמע ליה "קמצה שלא לשמה פסולה" בשינוי קודש. ולקמן דקאמר: כולהו כרבה לא אמרי, ולא מפרש טעמא זה — ניחא לו למימר טעם השוה לכל האמוראים.

אף על גב דמחשבה דלא מינכרא היא ותיפסל — הרבה יש לתמוה: למה שינה לשונו מלישנא דלעיל ברישׁ שמעתא, דמה שקורא לעיל "מינכרא" קורא הכא "לא מינכרא", וחד פירושא לתרוייהו, ד"מינכרא" — היינו שניכר שמחשבתו שקר, ו"לא מינכרא" דהכא — היינו דאין ניכר שיהא כמו שהוא מחשב, אלא אדרבה ניכר שאינו כמו שהוא מחשב! ושמא שינה הלשון לפי שהוא כמו נתינת טעם דתיפסל, לפיכך ניחא ליה למינקט הכא ולעיל על פסול לשון "לא מינכרא". ובסוף שמעתא דקאמר: כולהו כרבה לא אמרי, אדרבה מחשבה דמינכרא פסל רחמנא. משום דקאי ארבה נקט לשון "מינכרא" על פסול.

לרבי שמעון הכי נמי — משמע דרבנן לא דרשי "זאת תורת החטאת". אף על גב דבפרק "דם חטאת" (זבחים צב, א) גבי דם חטאת שניתז על הבגד טעון כיבוס, דרשינן: תורה אחת לכל החטאות, וליכא מאן דפליג, במידי דכתיבא בחטאת גופיה דרשי ליה כולי עלמא, כגון הני דפרק "דם חטאת", אבל שינוי קודש לא כתיב בחטאת. ועוד, דכיבוס בגדים כתיב בההיא פרשתא ד"זאת התורה". ואם תאמר: דבפרק קמא דזבחים (ט, ב) אמר רב משמיה דמבוג: חטאת ששחטה לשם חטאת נחשון בשירה, דתורה אחת לכל החטאות. ופריך רב משרשיא לרבא מברייתא דרבי שמעון, טעמא דמעשיה מוכיחין עליה, הא אין מעשיה מוכיחין עליה — לא, לימא "זאת תורת המנחה"! ומאי קושיא? הא רבא הוא דמפרש הכא טעמא דרבי שמעון מ"זאת תורת"! ואומר רבינו תם: דהתם גריס "רבה", ורבה לטעמיה דמשני לעיל: כאן בשינוי קודש כאן בשינוי בעלים. ועוד יש לומר: דאפילו גריס התם "רבא" רוצה ליישב דברי רב כבולהו אמוראי דהכא. ולפירוש רבינו תם קשיא, דנראה דרב משרשיא תלמידו של רבא היה, ולא של רבה! ועוד יש לומר: שרוצה רבא ליישב שם דברי רב משמיה דמבוג אפילו כרבנן דפליגי עליה דרבי שמעון, דלית להו "זאת תורת". ורב משרשיא, כשהקשה לו מרבי שמעון — היה יכול להקשותו ממתניתין, אלא ניחא ליה לאקשויי מברייתא, דאפילו רבי שמעון דמכשר — לאו מ"זאת תורת" מכשר. וכן משמע שם בפירוש הקונטרס. **לשם** חטאת דם לשם חטאת עבודה זרה כשירה — הך מילתא איתא בפרק קמא דזבחים (ט, ב) בשמעתא דמבוג. ובלאו קרא ד"זאת תורת" מכשר חטאת לשם חטאת, כדקאמר התם רבא (לעיל) באידך מילתא ד"ושחט אותה לחטאת" אמר רחמנא, והרי חטאת לשם חטאת נשחטה, אבל לשם עולה ודאי פסולה. והוא הדין לשם חטאת נזיר ומצורע, דכעולות דמו כיון דאין באין על חטא. ואף על גב דרבי שמעון הוא דאמר דחטאת נזיר באה לפי שציער עצמו מן היין — אין זה על חטא, כיון דאצער יין לא מייתי חטאת, אלא דרך נזירות. ועוד דמשום חטא זוטרא כי האי לא מיקרי חטאת. **כאן** בקומץ מחבת לשם מרחשת, עלה. **והא תנא מעשיה מוכיחין עליה קאמר** – הילכך מנחה לשם זבח נמי ליתכשר! **הכי קאמר** – אף על פי שאין המנחות דומות לזבחים, דאף על גב דהקומץ מחבת לשם מרחשת – מחשבה דלא מינכרא שיהיה כן היא, אלא ודאי ניכר שאינו כן, דהא מעשיה מוכיחים איכא למימר דתיפסל, דודאי סבירא לן מחשבה הגלויה לכל שהוא מכזב כל שכן שהיא פסולה – אפילו הכי עלו, דכתיב "זאת תורת המנחה". הא "לא מינכרא" לא דמי להההוא דלעיל. רבא ורב אשי סבירא להו דמחשבה הגלויה לכל שהוא מכזב כל שכן שפוסלת, והכי מתרצי לקמן: אדרבה, מחשבה דמינכרא שהיא שקר פסל רחמנא, שמא יאמרו מותר לשנות בקרבנות. **ומאי אבל זבחים אינו כן** – דמשמע: התם דין הוא דלא עלו, משום דשחיטה אחת לכולן? הא כל שכן דדין הוא דעלו, במחשבה דלא מינכר שהוא שקר היא! **דהא שחיטה אחת לכולן** – ואיכא למימר דתעלה לשם חובה, דהא ליכא למיגזר שמא יאמרו מותר לשנות בזבחים – אפילו הכי לא עלו, ד"זאת תורת המנחה וזבח" לא כתיב, דלידוי משמע: תורה אחת לכל המנחות ותורה אחת לכל הזבחים. **ותרצה** – לשם חובה! אלמה תנן בזבחים (ב, א): חוץ מן הפסח ומן החטאת? לרבנן – דלית להו "זאת תורת". **הא אמר רבא חטאת חלב כו' בשירה** – ולא עקר מינה שם חטאת ולא עלתה לבעלים. **עולות כהדייהו ניהו** – ואיכא למימר (שלא יאמרו) לשם עולת נזיר שחט, ונמצאת חטאת שלא לשמה בשירה להקריב. לישנא אחרינא: עולות נינהו – ואין באין על חטא אלא להכשיר, ולא חשיבי כחו כחטאת. ויש דמפרשים: עולות נינהו – שטעונים נסכים כעולה, מה שאין כן בשאר חטאות. ולא עיקר הוא, תינח חטאת מצורע כדאמרינן בפרק "שתי מדות" (מנחות צ, ב) דטעונה נסכים, אבל חטאת נזיר לא טעונה נסכים! **מתני להו כולהו לפסולא** – אפילו חטאת חלב ששחט לשם חטאת דם פסולה מלהקריב. **לא קשיא** – דרבי שמעון אדרבי שמעון. הכי גרסינן: מחבת לשם מרחשת. **והא תנא כו'** – ואפילו מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת נמי תהא עולה לשם חובה, דהא מעשיה מוכיחין! **הכי קאמר** – כלומר, דהא מעשיה מוכיחין גריעותא היא, דמחשבה דמינכרא שהיא שקר פסל רחמנא, שמא יאמרו מותר לשנות. והכי קאמרינן: אף על פי שהמנחה אינה דומה לזבחים, דבמנחה אף על גב דמעשיה מוכיחין, ואיכא למימר דמיפסלא במחשבה דלא מינכרא כמות שהוא אומר היא, אלא ודאי ניכר שאינו כך – אפילו הכי בשירה היכא דלא אידכר שם מנחה. ומאי אבל כו' כדפרשינן לעיל לטעמא דרבא. **חרכה לשם בלולה** – דקתני דעלו. **אמאי אמר רבי שמעון** – כלומר, מאי טעמא עלו? הא ודאי מחשבה, דהא ליכא הכא מנא! **לשם בילה בעלמא** – כיון דלא אידכר בהדיא מנחת חריבה לשם מנחת בלולה – דברי רוח בעלמא נינהו, כמאן דאמר "הריני קומץ לשם דבר אחר (בלול)". **אי הכי בזבחים** – דמודה רבי שמעון דלא עלו, אמאי מודה? כי שחיט עולה לשם שלמים תעלה לשם חובה, דהכי קאמר: חובה זו אני שוחט לשם לעשות שלום בין קוני לבינין! **אדרבה מחשבה דמינכרא שהוא מכזב פסל רחמנא** – שלא יאמרו: מותר לשנות ולעבור על עבודת קרבנו. **זאת תורת לא משמע להו** – דקשיא להו "וזאת תורת החטאת", דלא אשכחן דאכשר רבי שמעון חטאת חלב לשם חטאת נזיר. **דרב אחא** – חריבה לשם בלולה. ואף על גב דשני ליה לא מיסתבר האי שנויא, דבלולה סתם נמי היינו מנחה. **לרבה להאי גיסא** – דמחשבה שאינה גלויה פסלה לה, ולא הגלויה. **ולרבא להאי גיסא** – דמחשבה הגלויה

וּמַאי זְבָחִים? רוֹב זְבָחִים. רָבָא אָמַר, לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּקוֹמֵץ מִנְחָה לְשׁוּם מִנְחָה, כָּאן בְּקוֹמֵץ מִנְחָה לְשׁוּם זֶבַח. מִנְחָה לְשׁוּם מִנְחָה - "וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה", תּוֹרָה אַחַת לְכָל הַמִּנְחוֹת; מִנְחָה לְשׁוּם זֶבַח - "וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה וְזֶבַח" לָא כְּתִיב. - וְהָא תַּנָּא "מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ מוֹכִיחִין עָלֶיהָ" קָאָמַר! - הָכִי קָאָמַר: אַף עַל גַּב דְּמַחֲשָׁבָה דִּלָּא מִינְכְּרָא הִיא וְתִיפָּסֵל - "וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה", תּוֹרָה אַחַת לְכָל הַמִּנְחוֹת. - וּמַאי "אֲבָל בַּזְּבָחִים אֵינוֹ כֵּן"? - אַף עַל גַּב דְּשָׁחְטָה אַחַת לְכוּלָּן - "וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה וְזֶבַח" לָא כְּתִיב. - אֶלָּא מֵעַתָּה, חַטַּאת חֵלֶב שֶׁשְּׁחָטָהּ לְשֵׁם חַטַּאת דָּם, לְשׁוּם חַטַּאת עֲבוֹדָה זָרָה, לְשׁוּם חַטַּאת נָזִיר, לְשׁוּם חַטַּאת עוֹלָה - תְּהֵא כְּשֵׁירָה וּתְרַצֶּה, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: "וְזֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת" - תּוֹרָה אַחַת לְכָל חַטָּאוֹת! - לְרַבִּי שִׁמְעוֹן הָכִי נַמִּי; לְרַבָּנָן, הָא אָמַר: חַטַּאת חֵלֶב שֶׁשְּׁחָטָהּ לְשֵׁם חַטַּאת דָּם, לְשׁוּם חַטַּאת עֲבוֹדָה זָרָה - כְּשֵׁירָה, לְשֵׁם חַטַּאת נָזִיר, מְצוֹרָע - פְּסוּלָה, דְּהָנֵי עוֹלוֹת בַּהֲדֵייהוּ נִינְהוּ. רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא מָתְנֵי לֵיהּ לְכוּלְּהוּ לְפִסוּלָא: "וְשָׁחַט אוֹתָהּ לְחַטָּאת" - לְשֵׁם אוֹתוֹ חַטָּאת. רַב אַשִׁי אָמַר, לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּקוֹמֵץ מִנְחַת מַחֲבַת לְשׁוּם מַרְחֶשֶׁת, כָּאן בְּקוֹמֵץ מִנְחַת מַחֲבַת לְשׁוּם מִנְחַת מַרְחֶשֶׁת. מִנְחַת מַחֲבַת לְשׁוּם מַרְחֶשֶׁת - בְּמָנָא קָא מְחַשֵּׁב, וּמַחֲשָׁבָה בְּמָנָא לָא פָּסְלָה; מִנְחַת מַחֲבַת לְשׁוּם מִנְחַת מַרְחֶשֶׁת - בְּמִנְחָה דְּפָסְלָה בָּהּ מַחֲשָׁבָה קָא מְחַשֵּׁב. - וְהָא תַּנָּא "מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ מוֹכִיחִין עָלֶיהָ" קָאָמַר! - הָכִי קָאָמַר: אַף עַל גַּב דְּמַחֲשָׁבָה מִינְכְּרָא הִיא תִּיפָּסֵל. - וּמַאי "אֲבָל בַּזְּבָחִים אֵינוֹ כֵּן"? - אַף עַל גַּב דְּשָׁחְטָה אַחַת לְכוּלָּן, זְרִיקָה אַחַת לְכוּלָּן, קַבָּלָה אַחַת לְכוּלָּן - בִּזְבִיחָה דְּפָסְלָה בֵּיהּ מַחֲשָׁבָה קָא מְחַשֵּׁב. אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אָשֵׁי: חֲרֵבָה מִשּׁוּם בִּילָּה בְּעָלְמָא. אַמַּאי אֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן? אֲמַר לֵיהּ: לְשׁוּם בִּילָּה בְּעָלְמָא! - אִי הָכִי, לְשׁוּם שְׁלָמִים נַמִּי - לְשׁוּם שְׁלָמִים בְּעָלְמָא! - הָכִי הָשְׁתָּא? הָתָם זֶבַח גּוּפֵהּ אִיקְּרֵי שְׁלָמִים, דִּכְתִיב: "הַמַּקְרִיב אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים" "הַזֹּרֵק אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים", הָכָא מִנְחָה גּוּפֵהּ מִי אִיקְּרֵי בִּלּוּלָה? "וְכָל מִנְחָה בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן" כְּתִיב, "בְּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן" אִיקְּרֵי, "בְּלוּלָה" סְתָמָא לָא אִיקְּרֵי. כּוּלְּהוּ כְּרַבָּה לָא אָמְרִי - דְּאַדְרַבָּה, מַחֲשָׁבָה דְּמִינְכְּרָא פָּסַל רַחֲמָנָא; כְּרַבָּה לָא אָמְרִי - "וְזֹאת תּוֹרַת" לָא מַשְׁמַע לְהוּ; כְּרַב אַשִׁי לָא אָמְרִי - מִשּׁוּם קוּשְׁיָא דְּרַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא. מֵילְתָא דְּפָשִׁיטָא לֵיהּ לְרַבָּה לְהַאי גִּיסָא וּלְרָבָא לְהַאי גִּיסָא, מִיבָּעְיָא לֵיהּ לְרַב הוֹשַׁעְיָא; דְּבָעֵי רַב הוֹשַׁעְיָא, וְאָמְרִי לָהּ בְּעָא מִינֵּיהּ רַב הוֹשַׁעְיָא מֵרַבִּי אַסִי: מִנְחָה לְשׁוּם זֶבַח

כל שכן דפסלה. **מנחה לשם זבח** – מיבעיא לרבי אושעיא. [מכאן שייך לדף ד, א] **קושיא דאביי** –

מה לי שינוי קודש כו' – ושינויא דשני ליה לא מסתבר להו, דכל דמחשבה דמינכרא פסל רחמנא, שלא יאמרו מותר לשנות. **חטאת** קרייה **רחמנא** – "לא ישים עליה לבונה כי חטאת היא" (ויקרא ה), מה חטאת פסולה שלא לשמה – אף היא פסולה שלא לשמה. **מותרה נדבה** – הפריש מעות למנחת סוטה, והוו המעות יותר מן השיעורים – יפלו לנדבה, דהיינו לשלש עשרה שופרות שהיו במקדש והיו נותנין בהן אותן מעות, וכשהיה מזבח בטל היו קונין מהן כבשים לעולות, הבשר לשם והעורות לכהנים, וקרי להו נדבת ציבור. **עון כתיב בה** – "מזכרת עון", ובחטאת נמי כתיב: "ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה". **מה חטאת מותרת נדבה** – כדאמר בשילהי "ולד חטאת" במסכת תמורה (כג, ב), זו מדרש דרש יהוידע הכהן: "כסף אשם וכסף חטאות לכהנים יהיו", דבר הבא ממותר חטאת וממותר אשם – הבשר לשם ועורות לכהנים. באשם כתיב: "ולא ידע ואשם ונשא עונו" (ויקרא ה). **זו היא שיבה** – מפרש בתורת כהנים: מה ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע. אלמא גמרינן גזרה שוה כהאי גוונא, ואף על גב דלא דמו התיבות, הואיל ושניהם לשון ביאת הבית הן. ויש לשונות אחרים אבל זה עיקר. **מעונו דשמיעת** קול – דשמיעת קול חטאת היא. **מנלן** – הואיל ולא גמר מחטאת. **דכתיב בה** – בחטאת נשיא: "חטאת היא" (ויקרא ד), ולא שבא שלא לשמו. **אשם נאמר בו הוא לאחר הקטרת אימורין** – בפרשת "צו את אהרן": "והקטיר אותם הכהן המזבחה אשה לה' אשם הוא" (ויקרא ז), והילכך אשם לא איפסיל בשלא לשמו, דהא בהקטרה כתיב, והקטרה לאו עיקר הוא. וליכא למיפק: הוא אשם ולא שנקטרו אימוריו שלא לשמו, דהא הוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר, כדאמרינן בפרק "תמיד נשחט" במסכת פסחים (נט, ב) דנטמאו אימוריו או שאבדו – לא מעכב בפרה, ונאכל הבשר. אבל פסח וחטאת כתיב "הוא" בשחיטה: "זבח פסח הוא" (שמות יב), בזבח נשיא כתיב: "ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה לפני ה' חטאת הוא" (ויקרא ד). **ואלא הוא** – דאשם, למה לי? **שניתק לרעייה** – שנתכפרו בעליו באחר, ובחטאת אזלא למיתה, וקיימא לן: כל שבחטאת מתה – באשם רועה, ולכשיסתאב יכמר ויפלו דמיו לנדבה. ואם כבר ניתק לרעייה, שמסרוהו לרועה ושחטו סתם – כשר לעולה, דהא סתמו לעולה ואין שם אשם עליו, דשופרות נדבה [לעולה] כדפירשתי לעיל. **לא** ניתק – דלא מסרוהו לרועה, ושחטו (לשם) סתם – לא מתכשר לעולה, דעדיין שם אשם עליו ובעי עקירה דלישחטיה בהדיא לשם עולה, דכל כמה דלא עקר מיניה שם אשם לא מתכשר. **דאמר קרא הוא בהוייתו יהא** – פסול הוא. **פסולה** – מַהַקְטִיר, ושיריה אין נאכלין. **להתיר** – חדש. **אשם נזיר** – נזיר טמא מביא אשם להכשיר למנין נזירות טהרה, כדכתיב: "והביא כבש בן שנתו לאשם והימים הראשונים יפלו" וגו' (במדבר ו).

חטאת קרייה רחמנא — לפי טעם זה לא היה צריך ללמוד בפרק קמא דזבחים (ח, ב) דשמיעת הקול במה הצד. ובמסקנא דשמעתין לא קאי, אלא יליף לה מדכתיב "הוא". **מאי** נפקא מינה הא תנא דבי רבי ישמעאל — ב"ביסוי הדם" (חולין פה, א). ופרק "המפלת" (נדה כב, ב) משני: מדדמי ליה ילפינן, לפי שהגזרות שוות מבחישות זו את זו. אבל כאן ובהוריות בסוף פרק "הורה כהן" (ח, ב) דאפשר לדרוש — דרשינן להו לתרוייהו. והיא דבפרק "התכלת" (מנחות מה, ב) קשיא, גבי כבשים מעכבין את הלחם, וגמר בן ננס "יהיו" מ"יהיו" ולא גמר "יהיו" מ"תהיינה", והתם מצינן למילף תרוייהו דלחם וכבשים מעכבין זה את זה. וכן בפרק שני דיבמות (יז, ב) לא מכחשי אהדדי, דמצי למילף דמן האב ולא מן האם או מן האם ולא מן האב מיקרי אחוזה. **ליגמר** עונו מעונו דשמיעת הקול — אף על גב דשמיעת הקול גופא ילפינן במה הצד בפרק קמא דזבחים (ח, ב), ובעיא היא בפרק "איזהו מקומן" (זבחים נא, א) אי דבר הלמד בבנין אב חוזר ומלמד בגזרה שוה ולא איפשיטא, מכל מקום פריך שפיר, דלגמר "עונו" מ"עונו" דשמיעת הקול, או נפשט מהכא דבר הלמד בבנין אב אין חוזר ומלמד בגזרה שוה. תימה: דבהוריות פרק "הורה כהן" (ח, ב) יליף דלא מייתי אשם תלוי אלא על ספק חטאת קבועה בגזרה שוה, דנאמר "אשם" באשם תלוי ונאמר "ואשמו" בצבור. ואדרבה, נילף "עונו" מ"עונו" דשמיעת הקול דעולה ויורד, דהא דבעי למימר דמותרה נדבה הוא דגמירי לא קאי, ובפרק קמא דשבועות (י, א) אשכחנא דיליף שעיר דראש חדש מ"ערן" "עונו"! **חטאת** טעמא מאי דכתיב בה היא — בכמה דוכתי משמע דילפינן עיכובא בחטאת דכתיב בה "היא", כאן ובפרק קמא דזבחים (י, ב) בשני מקומות, רבי אליעזר אומר: אף האשם. אמר לו רבי יהושע: חטאת נאמר בה "היא" בשחיטה כו' עד: התם חטאת טעמא מאי דכתיב בה "היא". ותימה, דהתם בההיא פירקא (שם ז, ב) אמר: חוץ מן הפסח והחטאת יליף מקראי אחרינ! ותירץ הרב רבינו חיים: דחד לחטאת ששחטה לשם עולה, וחד לחטאת ששחטה לשם חטאת נזיר ומצורע. וקשיא לפירושו: אם כן, מאי פריך לעיל דלשם חטאת נזיר ומצורע תהא כשירה ותרצה משום דכתיב "זאת תורת החטאת" תורה אחת לכל חטאות! ויש דוחקים, דהכא דריש "הוא" לעכב — היינו "הוא" דכתיב בשעיר נשיא, משום דקאמר בפרק קמא דזבחים (ה, א) אינן כשירין למה הן באין, ואמרינן: מצינו בבאין לאחר מיתה שהם כשרין ואינם מרצין, דאשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשיה עולתה, ואשם נמי קרב למותרו. והשתא, אי לאו דכתיב "הוא" בשעיר נשיא הוה אמינא: חטאת נקבה, דהיא גופה לא קרבה מותרה אלא לדמים, כגון מפריש שתי חטאות לאחריות — הוא דפסל רחמנא שלא לשמה, אבל שעיר נשיא דהוי זכר והוא גופיה קרב עולה למותרו — ליתכשר שלא לשמו, כתב רחמנא "הוא". וכי תימא: לילפו שאר חטאות מיניה בקל וחומר — שמא לא ילפינן יחיד מנשיא. ועוד יש לומר: ד"הוא" דחטאת אתא לגלויי א"הוא" דאשם דלא מעכב כ"הוא" דפסח בפרק קמא דזבחים (שם), ושמא אי לא כתב אלא בפסח — לא הוה דרשינן הכי. אי נמי, האי ["הוא"] דחטאת אתא לגלויי אה"הוא" דמנחת חוטא ומנחת קנאות דמעכב כדדריש הכא. **לאחר** הקטרת אימורים — והא דכתיב "קודש קדשים הוא" דריש בתורת כהנים: הוא קרב ואין תמורתו קריבה, ולמעט תודה ואיל נזיר דאינו נשחט בצפון. ופרק קמא דזבחים (ה, א) פירש בקונטרס דלא ילפינן מיניה, משום דלא משמע להו לשמו אלא בשכתב "הוא" עם שם הקרבה, כגון "חטאת הוא" "אשם הוא". ואף על גב דכתב "אשם הוא אשם [לה']", דריש בתורת כהנים למעוטי אשם נזיר ואשם מצורע מכסף שקלים. והא דדריש בספרי בפרשת "זאת תהיה" גבי אשם מצורע: "כי כחטאת כאשם הוא" — פרט לששחטה שלא לשמה, נראה דאסמכתא בעלמא הוא. **אלא** הוא למה לי לכדרב הונא — משמע ד"הוא" דכתב לאחר הקטרת אימורין קא דריש: "והקטיר אותם הכהן המזבחה אשה לה' אשם הוא" (ויקרא ז), ולא כספרים דגרסי בפרק "ואלו קדשים" (תמורה יז, ב) במילתיה דרבי עקיבא: "אשם הוא אשם אשם [לה']" — הוא (הוא) קרב ואין תמורתו קריבה, דלבסוף מוקי ליה לכדרב הונא. ועוד דבתורת כהנים דריש ליה למעוטי אשם נזיר ומצורע מכסף שקלים. **אשם** שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לעולה — הא תימה: אמאי כשר לעולה? הא אמרינן בתמורה בפרק "אלו קדשים" (יח, א) דגמירי דכל שבחטאת מתה באשם רועה! וכי תימא: הני מילי לכתחילה, אבל בדיעבד כשר. אכתי הא דתניא בפסחים בסוף "אלו דברים" (עג, א) ובפרק קמא דשבועות (יב, א): אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו

מַה לִּי אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן? טַעְמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מִשּׁוּם מַחֲשָׁבָה דְּמִינְּכְרָא לָא פָּסְלָה, וְהָא מַחֲשָׁבָה דְּמִינְּכְרָא הוּא, אוֹ דִילְמָא טַעְמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מִשּׁוּם דִּכְתִיב: "וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה", וְזֶבַח לָא כְּתִיב? אֲמַר לֵיהּ: כְּלוּם הִנַּעְנוּ לְסוֹף דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן? כְּרֵבָּה לָא מְשַׁנֵּי לֵיהּ - מִשּׁוּם קוּשְׁיָא "וְזֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת"; כְּרֵבָּא לָא מְשַׁנֵּי לֵיהּ - מִשּׁוּם קוּשְׁיָא דְּרַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא. "חוּץ מִמִּנְחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת". בְּשִׁלְמָא מִנְחַת חוֹטֵא - חַטָּאת קְרֵייהּ רַחֲמָנָא: "לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבוֹנָה כִּי חַטָּאת הִיא" וגו', אֶלָּא מִנְחַת קְנָאוֹת מְנָלַן? - דְּתָנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן: מִנְחַת קְנָאוֹת מוֹתָרָה נְדָבָה. אֲמַר לֵיהּ: שַׁפִּיר קָאָמַרְתְּ, "מַזְכֶּרֶת עָוֹן" כְּתִיב בָּהּ, וּבְחַטָּאת כְּתִיב: "וְאֹתָהּ נָתַן לָכֶם לָשֵׂאת אֶת עֲוֹן הָעֵדָה", מַה חַטָּאת מוֹתָרָה נְדָבָה - אַף מִנְחַת קְנָאוֹת מוֹתָרָה נְדָבָה; וְכַחַטָּאת, מַה חַטָּאת פְּסוּלָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ - אַף מִנְחַת קְנָאוֹת פְּסוּלָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ. אֶלָּא מֵעַתָּה, אָשָׁם יְהֵא פָּסוּל שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ, דִּנְמַר "עָוֹן" "עָוֹן" מֵחַטָּאת! - דָּנִין "עָוֹן" מִ"עָוֹן" וְאֵין דָּנִין "עֲוֹנוֹ" מִ"עָוֹן". - מַאי נַפְקָא מִינָּהּ? וְהָא תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: "וְשָׂכָר הַכֹּהֵן" "וּבָא הַכֹּהֵן" - זוֹ הִיא שִׁיבָה, זוֹ הִיא בִּיאָה! וְעוֹד, לִיגְמַר "עֲוֹנוֹ" "עֲוֹנוֹ" מֵעָוֹן דִּשְׁמִעְתָּא הַקּוֹל, דִּכְתִיב: "אִם לֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ"! אֶלָּא כִּי גְּמִירִי גְּזֵירָה שָׁוָה - לְמוֹתָר נְדָבָה הוּא דְּנָמְרִי. וְכִי תֵּימָא: אֵין גְּזֵירָה שָׁוָה לְמֶחֱצָה - גַּלְיָא רַחֲמָנָא גַּבֵּי חַטָּאת: ה "וְשָׁחַט אוֹתָהּ לְחַטָּאת" - אוֹתָהּ לִשְׁמָהּ כְּשֵׁירָה, שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ פְּסוּלָה, אֲבָל כָּל קָדָשִׁים - בֵּין לִשְׁמָן בֵּין שֶׁלֹּא לִשְׁמָן כְּשֵׁרִים. - אֶלָּא מִנְחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת דִּפְסוּלִין שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, מְנָלַן? - חַטָּאת טַעְמָא מַאי - מִשּׁוּם דִּכְתִיב בָּהּ "הִיא", הָכִי נַמִּי - הָא כְּתִיב בְּהוּ "הִיא". - אָשָׁם נַמִּי, הָא כְּתִיב בֵּיהּ "הוּא"! - הַהוּא "הוּא" לְאַחַר הַקְטָרַת אֵימוּרִין הוּא דִּכְתִיב, כִּדְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֲבָל אָשָׁם לֹא נֶאֱמַר בּוֹ "הוּא" אֶלָּא לְאַחַר הַקְטָרַת אֵימוּרִין, הוּא עַצְמוֹ שֶׁלֹּא הוּקְטְרוּ אֵימוּרָיו - כָּשֵׁר. - וְאֶלָּא "הוּא" לָמָּה לִי? - לְכִדְרַב הוּנָא אָמַר רַב: אָשָׁם שֶׁנִּיתַּק לִרְעִיָּיה וְשָׁחֲטוֹ סְתָם - כָּשֵׁר לְשׁוּם עוֹלָה; נִיתַּק - אֵין, לֹא נִיתַּק - לֹא, אָמַר קְרָא: "הוּא" - בַּהֲוָיֵיתוֹ יְהֵא. אָמַר רַב: מִנְחַת הָעוֹמֶר שֶׁקְּמָצָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ - פְּסוּלָה, הוֹאִיל וְבָאת לְהַתִּיר וְלֹא הִתִּירָה. וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בַּאֲשָׁם נָזִיר ואשם

ושמא אי לא כתב אלא בפסח — לא הוה דרשינן הכי. אי נמי, האי ["הוא"] דחטאת אתא לגלויי אה"הוא" דמנחת חוטא ומנחת קנאות דמעכב כדדריש הכא. **לאחר** הקטרת אימורים — והא דכתיב "קודש קדשים הוא" דריש בתורת כהנים: הוא קרב ואין תמורתו קריבה, ולמעט תודה ואיל נזיר דאינו נשחט בצפון. ופרק קמא דזבחים (ה, א) פירש בקונטרס דלא ילפינן מיניה, משום דלא משמע להו לשמו אלא בשכתב "הוא" עם שם הקרבה, כגון "חטאת הוא" "אשם הוא". ואף על גב דכתב "אשם הוא אשם [לה']", דריש בתורת כהנים למעוטי אשם נזיר ואשם מצורע מכסף שקלים. והא דדריש בספרי בפרשת "זאת תהיה" גבי אשם מצורע: "כי כחטאת כאשם הוא" — פרט לששחטה שלא לשמה, נראה דאסמכתא בעלמא הוא. **אלא** הוא למה לי לכדרב הונא — משמע ד"הוא" דכתב לאחר הקטרת אימורין קא דריש: "והקטיר אותם הכהן המזבחה אשה לה' אשם הוא" (ויקרא ז), ולא כספרים דגרסי בפרק "ואלו קדשים" (תמורה יז, ב) במילתיה דרבי עקיבא: "אשם הוא אשם אשם [לה']" — הוא (הוא) קרב ואין תמורתו קריבה, דלבסוף מוקי ליה לכדרב הונא. ועוד דבתורת כהנים דריש ליה למעוטי אשם נזיר ומצורע מכסף שקלים. **אשם** שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לעולה — הא תימה: אמאי כשר לעולה? הא אמרינן בתמורה בפרק "אלו קדשים" (יח, א) דגמירי דכל שבחטאת מתה באשם רועה! וכי תימא: הני מילי לכתחילה, אבל בדיעבד כשר. אכתי הא דתניא בפסחים בסוף "אלו דברים" (עג, א) ובפרק קמא דשבועות (יב, א): אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו

אשם

בעליו — יראה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו עולה, בדמיו אין אבל הוא גופיה לא, גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה. הוה ליה למימר: משום דגמירי דבאשם רועה! ומתוך פירוש הקונטרס משמע דלא גמירי אלא ניתק לרעייה בעלמא, ומשמטרו לרועה כשר לעולה משם ואילך אפילו הוא בעצמו, דשוב אין שם אשם עליו. ותימה גדול הוא לומר כך. ועוד, דהוה ליה למימר: גזירה לאחר ניתוק אטו קודם ניתוק. ועוד, דמשמע בהדיא התם בפסחים (עג, א) דניתוק לרעייה דרבנן, מדדייק אמילתיה דרב הונא דהכא דאמר שחטו סתם כשר לעולה — אלמא קסבר לא בעי עקירה, אי הכי כי לא ניתק נמי! ומשני: גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה! ורבינו שמואל לא גריס התם "כי לא ניתק נמי", אלא הכי גריס: אי הכי לכתחילה נמי, פירוש: יכול לשוחטו סתם כיון דלא בעי עקירה, ואמאי נקט "ושחטו" סתם, דמשמע דיעבד? דבשלמא אי הוה אמר "ושחטו לשם עולה" דבעי עקירה — הוה ניחא דנקט דיעבד אפילו לאחר ניתוק, גזירה שמא ישכח לעוקרו! ומשני דכי לא בעי עקירה נמי אסור לכתחילה כמו לפני כפרה. ודוחק הוא שמגיה הספרים. ועוד, דהוה ליה לשנויי: גזירה אטו לפני ניתוק! ורבינו תם לא גריס כאן ובפרק קמא דזבחים (ה, א) ובנזיר (כה, ב) "ניתק אין לא ניתק לא", ובתמורה אינו ברוב ספרים בפרק "ואלו קדשים" (יח, א), ובפרק שני דזבחים (כח, א) אינו בשום ספר, דקרא ד"הוא" בהווייתו יהא — לא לפסול בלא ניתוק קאתי, דרעייה דרבנן היא, והכי גמירי הלכתא דכל שבחטאת מתה באשם קרב עולה. ומשום דתקון רבנן רעייה גזירה אטו לפני כפרה, נקט התלמוד באשם רועה. וקרא אתא למימר דכשר לעולה בלא עקירה, דבהווייתו — מה שבסופו להיות לאחר עקירה — יהיה בלא עקירה, דהיינו עולה כדגמירי. ואין לחוש אי קאי קרא אהילכתא, דכי האי גוונא אשכחנא בפרק "הלוקח עובר פרתו" (בכורות טז, א) דאיצטריך קרא ואיצטריך הילכתא. והשתא ניחא הא דפריך בפסחים (עג, א): אי הכי כי לא ניתק נמי. ועוד יש לפרש דגרסינן הכא שפיר "ניתק אין לא ניתק לא" דאמר קרא "הוא" — בהווייתו יהא קודם כפרה. והיכא דאבד והפריש אחר ונמצא הראשון והרי שניהם עומדים, דפליגי בפרק "שני שעירי" (יומא סד, א) דרב אמר מצוה בראשון ורבי יוחנן אמר מצוה בשני, לא אמר שיהא חבירו קרב מיד עולה, דבהוויית אשם יהא קודם כפרה, הילכך ניתק אין לא ניתק לא, משום דגזרינן אטו לפני כפרה. ובפסחים (עג, א) דפריך: כי לא ניתק נמי — היינו לאחר כפרה, אלא שלא ניתק. דבשלמא אי בעי עקירה הוה ניחא דבעי ניתוק, כדי שיהא נזכר לעוקרו לשם עולה. ואם תאמר: ומותר הפסח דקרב שלמים (לימא) דבעי עקירה — וליבעי ניתוק כדי שיהא נזכר לעוקרו! ועוד, אמאי לא גזרינן ביה אטו לפני כפרה כמו באשם? ויש לומר: דשאני פסח שאין זמנו רק ערב הפסח מחצות, ולא שייך למיגזר ביה כלל בשאר ימות השנה. ואם תאמר: בשלמא אשם שמתו בעליו איכא למיגזר אטו קודם מיתה, ונתכפרו בעליו אטו קודם כפרה, דהוא גופיה לא ליקרב עולה. אלא תמורת אשם וולד תמורת אשם, דתנן בפרק "ואלו קדשים" (תמורה ב, ב) ירעו, ובעי למימר בגמרא: קודם כפרה, דגזרינן שמא הוא עצמו יקרב, ואיתותב התם — מאי גזירה איכא? והלא אף קודם כפרה דיש ליקרב עולה, ואם כן הוא עצמו יקרב עולה! ויש לומר: דגזרינן אטו אשם גופו לפני כפרה. וקצת קשה לפירוש רבינו תם מנזיר (כה, ב) דרבי ישמעאל דריש: ולד חטאת ותמורת אשם, אי מקריב ליה קאי עליה בעשה מדכתיב "רק". רבי עקיבא אומר: אינו צריך, הרי הוא אומר "אשם הוא" — הוא קריבה ואין תמורתו קריבה. ופריך: למה לי קרא? והא הילכתא גמרינן ליה: כל שבחטאת מתה באשם רועה! ומשני: אין הכי נמי, וכי אתא קרא לכדרב הונא כו', משמע ד"הוא" אתא למעוטי מהקרבה ולאו לאכשוריה להקרבה. **מכשירין** לית בהו דאתו לאחר מיתה — פירש בקונטרס: חטאת יולדת מכשיר היא, כדאמרינן בפרק "דם שחיטה": מפני שמכשרתה לאכול בקדשים. ואגב ריהטיה לא דק שם, ומשנה היא בפרק "המביא אשם תלוי" (כריתות כה, ב). **הכי** גרסינן בתורת כהנים האשה כו' עולתה ומתה לא יביאו יורשים חטאתה — משמע: אבל היא אם היתה חיה — היתה מביאה חטאתה אחר עולתה, ועלתה לה עולתה לשם חובה. וכן משמע [בתורת כהנים] בפרשת "אשה כי תזריע" שאם הביאה עולתה תחילה — תביא חטאתה ממין עולתה, וכן במסכת קנים (פרק שני משנה ה). ותימה: דבפרק "תמיד נשחט" (פסחים נט, א) אמרינן: זה בנה אב שכל החטאות קודמות לעולה אפילו חטאת עוף קודם לעולת בהמה. ואפילו דיעבד קאמר, מדמשני: שאני עולת מצורע דרחמנא אמר "והעלה" — שתהעלה כבר, והייני דיעבד, דלכתחילה חטאתה קודמת כדכתיב בקרא בהדיא, שמע מינה דבעלמא אפילו דיעבד לא! ותירץ הרב רבינו חיים: דהוא הדין בעלמא. והא דבעי קרא במצורע — משום דכתיב ביה הויה "זאת תהיה" — בהווייתו יהא, דמשמע עיכובא כדאמרינן בשמעתין בסוף. אף על גב דמסקינן לקמן יש מחוסר זמן לבו ביום, אין לפסול בעלמא מטעם זה, דלא הוי אלא בסדר מצורע כמו שאפרש לקמן. **לא** יביאו יורשין חטאתה — הגירסא משתבשת בתורת כהנים בפרשת "ויקרא" [בפרשה] "אם לא תגיע" [וגו']: "אחד לחטאת ואחד לעולה" — שממין חטאת יביא עולה, שאם הביא חטאתו ומת — יביאו יורשין עולתו. ומנין שאם הביא עולתו ומת שיביאו יורשין חטאתו? תלמוד לומר "אחד לחטאת ואחד לעולה". וכך יש להיות הגירסא: יכול שאם הביא עולתו ומת שיביאו יורשין חטאתו? תלמוד לומר "אחד לחטאת", פירוש: חטאת קודמת לעולה. ואסמכתא בעלמא היא, דמהילכתא הוא דנפקא לן דחטאת שמתו בעליה למיתה אזלא. **לא** נהנין ולא מועלין — בנזיר בפרק [״מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר] ואני״ (כד, ב) תנן כי האי גוונא. **ואין** טעונין לחם — אף על גב דבסמוך גבי אשם מצורע שלא לשמו קתני דטעון נסכים — יש לחלק בין נסכים, דשייכי בכל הקרבנות, ללחם. ועוד, כדפירש בקונטרס: משום דבעינן "על כפי הנזיר" וליכא. ומיהו קשה: למה הטעינו כאן זרוע בשילה יותר משלא כמצוותו ושלא לשמו בפרק "התכלת" (מנחות מח, ב)? ויש לומר: דשלא כמצותו הוי משונה יותר מדאי. ועוד, שלא כמצותו נראה דהזיינו בן שנה והביא בן שתים, או מחוסר זמן, דהוי משונה יותר מדאי. וקצת תימה: כיון דאין טעון לחם — יפסול, כדאמר בפרק "שתי מדות" (שם פט, ב) גבי אשם מצורע ששחטו שלא לשמו טעון נסכים, שאם אי אתה אומר כן פסלתו. והכא נמי יהא טעון לחם, שאם אי אתה אומר כן — פסלתו! ויש לחלק כמו שפירשתי, דנסכים אלימי מלחם. ובפרק "שתי מדות" אאריך בעזרת האל.

גילח

אשם מצורע – בא הוא להכשירו לבא במחנה. ולקמן פריך: שאר אשמות נמי, באו לכפר ולא כפרו! **בגלל זבח** – עם הזבח. דמנחת העומר באה עם הכבש, דכתיב: "ועשיתם ביום הניפכם את העומר" וגו' (ויקרא כג). **דקבוע לו זמן** – בניסן. [**מצינו שחילק**] – ובמכשירים החמירו. **לא יביאו יורשין חטאתה** – דזו אחת מחמש חטאות המתות, חטאת שמתו בעליה. וחטאת יולדת מכשיר הוא, כדאמרינן בכריתות בפרק "דם שחיטה" (כו, א): מפני שמכשרתה לאכול בקדשים. ומדחטאתה להכשיר – עולתה לכפר, כדכתיב (ויקרא יב) ביולדת: "אחד לחטאת ואחד לעולה". אלמא מכפרין קרבי מכשירין לא קרבי, הכי נמי מכפרין בשלא לשמן כשרין להקריב ולא עלו, ומכשירין פסולין לגמרי. **לא נהנין** – מדרבנן, מפני דמי עולה שבהן. **ולא מועלין** – מפני שראויין לבא לשלמים, הואיל ולא הפריש אלו לחטאת ואלו לשלמים. ושלמים אין בהן מעילה, דלאו קדשי ה' נינהו אלא ממון בעלים, אלא באימורים לאחר זריקת דמים בפרק קמא דמסכת מעילה (ז, ב). **סתומין** – דלא פירש אלו לחטאת ואלו לעולה. **יפלו לנדבה** – לשופרות, דהלכה היא בנזיר למשה מסיני. וכן מפרש בנזיר בפרק "מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו" כו' (כד, ב). **יוליך לים המלח** – כדין חטאת שמתו בעליה דלמיתה אזלא. **לא נהנין** – מדרבנן. **לא מועלין** – דאמר בשמעתא קמייתא דמעילה (ג, א): חטאות המתות ומעות ההולכות לים המלח אין מועלין בהן, דלאיבוד קיימי ולאו קדשי גבוה נינהו. **דמי שלמים כו'** – אבל דמי אשם ליכא, דאינו בנזיר טהור אלא בנזיר טמא, ומכשירו

וַאֲשָׁם מְצוֹרָע שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - פְּסוּלִין, הוֹאִיל וּבָאוּ לְהַכְשִׁיר וְלֹא הִכְשִׁירוּ. תְּנַן: כָּל הַמְּנָחוֹת שֶׁנִּקְמְצוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - כְּשֵׁרוֹת, אֶלָּא שֶׁלֹּא עָלוּ לַבְּעָלִים לִשּׁוּם חוֹבָה, חוּץ מִמִּנְחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת; וְאִם אִיתָא, לִיתְנֵי נַמִי: חוּץ מִמִּנְחַת הָעוֹמֶר! - כִּי קָתָנֵי - בָּאָה יָחִיד, בָּאָה צִבּוּר לָא קָתָנֵי; כִּי תָּנֵי - בָּאָה בְּגִלַּל עַצְמָהּ, בָּאָה בְּגִלַּל זֶבַח לָא קָתָנֵי; כִּי קָתָנֵי - הָנָךְ שֶׁאֵין קְבוּעַ לָהֶן זְמָן, הָא דִּקְבוּעַ לָהּ זְמָן לָא קָתָנֵי. אָמַר מָר: וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בָּאֲשָׁם נָזִיר וַאֲשָׁם מְצוֹרָע שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - פְּסוּלִין, הוֹאִיל וּבָאוּ לְהַכְשִׁיר וְלֹא הִכְשִׁירוּ. תְּנַן: כָּל הַזְּבָחִים שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - כְּשֵׁרִין, אֶלָּא שֶׁלֹּא עָלוּ לַבְּעָלִים לִשּׁוּם חוֹבָה, חוּץ מִפֶּסַח וְחַטָּאת; וְאִם אִיתָא, לִיתְנֵי נַמִי: חוּץ מֵאֲשָׁם נָזִיר וַאֲשָׁם מְצוֹרָע, דְּבָאוּ לְהַכְשִׁיר וְלֹא הִכְשִׁירוּ! - בֵּיוָן דְּאִיכָּא אֲשָׁם גְּזֵילוֹת וַאֲשָׁם מְעִילוֹת דְּלִכְפָּרָה אָתוּ, לָא פְּסִיקָא לֵיהּ. מַאי שְׁנָא אֲשָׁם נָזִיר וַאֲשָׁם מְצוֹרָע דְּבָאוּ לְהַכְשִׁיר וְלֹא הִכְשִׁירוּ, הָנֵי נַמִי בָּאוּ לְכַפָּרָה וְלֹא כִּפְּרוּ! אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: מָצִינוּ שֶׁחִלֵּק הַפָּתוּב בֵּין מְכַפְּרִים וּבֵין מַכְשִׁירִין, מְכַפְּרִין - אֵית בְּהוּ דְּאָתוּ לְאַחַר מִיתָה, חוּץ מַכְשִׁירִין - לֵית בְּהוּ דְּאָתוּ לְאַחַר מִיתָה. דִּתְנַן: הָאִשָּׁה שֶׁהֵבִיאָה חַטָּאתָהּ וּמֵתָה - יָבִיאוּ יוֹרְשִׁין עוֹלָתָהּ, עוֹלָתָהּ וּמֵתָה - לֹא יָבִיאוּ יוֹרְשִׁין חַטָּאתָהּ. מַתְקִיף לָהּ רַבִּי יְהוּדָה בְּרֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פָּזִי: מַכְשִׁירִין נַמִי מִי לֵית בְּהוּ דְּאָתוּ לְאַחַר מִיתָה? וְהָתְנַן: הַמַּפְרִישׁ טָעוּת לִנְזִירוּתוֹ - לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין, מִפְּנֵי שֶׁרְאוּיִין לָבֹא כְּוֻלָּן שְׁלֵמִים. מֵת וְהָיוּ לוֹ טָעוּת סְתוּמִין - יִפְּלוּ לִנְדָבָה. מְפוֹרָשִׁין, דְּמֵי חַטָּאת - יוֹלִיךְ לְיַם הַמֶּלַח, לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין; דְּמֵי עוֹלָה - יָבִיא בָּהֶן עוֹלָה וּמוֹעֲלִין בָּהֶן; דְּמֵי שְׁלָמִים - יָבִיא בָּהֶן שְׁלָמִים, וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד וְאֵין טְעוּנִין לֶחֶם. וְהָא עוֹלָה וּשְׁלָמִים דְּנָזִיר דְּמַכְשְׁרִים נִינְהוּ, וְקָא אָתוּ לְאַחַר מִיתָה! אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: לֹא מָצִינוּ הֶכְשֵׁר קְבוּעַ דְּבָא לְאַחַר מִיתָה; וּדְנָזִיר הֶכְשֵׁר שֶׁאֵינוֹ קְבוּעַ הוּא, דאמר

ומכשירו להתחיל נזירות טהרה. **ליום אחד** – כחומר שלמי נזיר כדאמרינן ב"איזהו מקומן" (זבחים נד, א). ואין טעונים לחם – דבעינן ונתן על כפי הנזיר וליכא. **קבוע** – דאין שם שום דבר אחר מכשיר הבעלים אלא הוא. [עד כאן שייך לעמוד הקודם]. **על אחת משלשתן** – אפילו על חטאת, דכתיב "ואחר ישתה הנזיר יין", ואמרינן בנזיר: אחר מעשה יחידי. וליף התם שפיר בפרק "שלשה מינין" (מו, א). **וטעון נסכים** – כדין אשם מצורע בפרק "שתי מדות" (מנחות צ, ב). **להכשירו** – למצורע בהקהל. **תיובתא דרב** – דאמר לעיל דפסול, הואיל ובא להכשיר ולא הכשיר. **ושיריה אין נאכלין** – משום איסור חדש. **ממשקה ישראל** – פסוק הוא ביחזקאל בקרבנות. **מן המותר** – למשקה ישראל יביאו נסכים, ולא מן האסור. **אין מחוסר זמן לבו ביום** – הואיל והיום תהא מותרת לישראל אחר שתקרב מנחת העומר אחרת, ולא מחוסרת זמן היא לגבוה. **עופות באין בנדבת שנים** – בפרק "המנחות והנסכים" (מנחות קד, ב) רבי אומר: "לכל נדריהם ונדבותם אשר יקריבו" – הכל באין בשותפות, חוץ מן המנחה מפני שנאמר בה "נפש". **ומחוסרי כפרה** – כולן מביאין עופות להכשירן בקדשים, זב וזבה ויולדת ומצורע. **והותרו לקדש מכלל איסורן** – להדיוט, דמליקה אסורה בחולין ובשרה בקדשים. **מנחות טעונות כלי** – בפרק "שתי הלחם" (מנחות צו, א). עופות אין טעונין כלי, שהרי מליקתן בציפורן. **והנשה** – בפרק "כל המנחות באות מצה" (שם ס, א). הגשה – מגישה בקרן מערבית דרומית של מזבח כנגד חודה של קרן, בפרק "הקומץ רבה" (מנחות יט, ב). **מנחת העומר** – ישנה בציבור. עופות אין באין בציבור, בתורת כהנים גבי נדבת העוף: "קרבנו" (והקריב) – היחיד מביא עוף ולא הציבור. **ואם איתא** – דעדיין חדש אסור, מנחת העומר נמי אישתכח דקרבה לגבוה, מה שאסור להדיוט! **לאו איסורא הוא** – דכמאן דקרבה מנחת העומר האחרת דמי. **מתן שמן** – דמצורע. מתן דם צריך להקדים, כמו שאמור בענין על מקום דם האשם יתן השמן. **ימלאנו** – ללוג. **למתן שבע** – "והזה מן השמן באצבעו שבע פעמים" וגו'. **לא יהא אחר ממרס בדם** – שלא יקרוש כשיזה מדם האשם. **תעובר צורתה** – תניחנה עד למחר ותיפסל בלינה, ותעובר מראה ליחלוחית בשר הימנה, משום בזיון קדשים. דכל זמן שלא נפסלו בלינה אין נשרפין, אלא אם כן פסולו בגופו. אלמא, מדקתני תצא לבית השריפה – יש מחוסר זמן לבו ביום. **דכתיבא הוייה** – בעבודה. אבל שחיטה לאו עבודה היא דהא כשרה בזר. **אלא מעמא דריש לקיש** – דאמר קומצה נקטר, דקסבר האיר

דְּאָמַר מָר: גּוֹלַח עַל אַחַת מִשְּׁלָשְׁתָּן - יָצָא. מֵיתִיבִי: אֲשֶׁם מְצוֹרָע שֶׁנִּשְׁחַט שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ, אוֹ שֶׁלֹּא נִיתַּן מִדָּמוֹ עַל גַּבֵּי בְּהוֹנוֹת - הֲרֵי זֶה עוֹלֶה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, וְטָעוּן נְסָכִים, וְצָרִיךְ אָשָׁם אַחֵר לְהַכְשִׁירוֹ! תִּיוּבְתָּא דְּרַב. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: מִנְחַת הָעוֹמֶר שֶׁקְּמָצָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ - כְּשֵׁרָה, וּשְׁיָרֶיהָ אֵין נֶאֱכָלִין עַד שֶׁתָּבִיא מִנְחַת הָעוֹמֶר אַחֶרֶת וְתַתִּירֶנָּה. - שֶׁשְּׁיָרֶיהָ אֵין נֶאֱכָלִין עַד שֶׁתָּבִיא מִנְחַת הָעוֹמֶר אַחֶרֶת, מִקְּרֵב הֵיכִי קָרְבָה? "מִמַּשְׁקֶה יִשְׂרָאֵל" - מִן הַמּוּתָּר לְיִשְׂרָאֵל! אֲמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה, קָסָבַר רֵישׁ לָקִישׁ: אֵין מְחוּסַּר זְמָן לְבוֹ בְּיוֹם. מֵתִיב רַב אַדָּא בְּרֵיהּ דְּרַב יִצְחָק: יֵשׁ בָּעוֹפוֹת שֶׁאֵין בַּמְּנָחוֹת, יֵשׁ בַּמְּנָחוֹת שֶׁאֵין בָּעוֹפוֹת; יֵשׁ בָּעוֹפוֹת - שֶׁהָעוֹפוֹת בָּאִין בִּנְדָבַת שְׁנַיִם, אֲבָל מִנְחוֹת "נֶפֶשׁ" כְּתִיבָא; וּמְחוּסְּרֵי כַּפָּרָה, זָב וְזָבָה יוֹלֶדֶת וּמְצוֹרָע; וְהוּתְּרוּ מִכְּלַל אִיסּוּרָן בַּקּוֹדֶשׁ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּמְּנָחוֹת. וְיֵשׁ בַּמְּנָחוֹת - שֶׁהַמְּנָחוֹת טְעוּנוֹת כֶּלִי וּתְנוּפָה וְהַגָּשָׁה, וְיֶשְׁנָן בְּצִיבּוּר כְּבָיְחִיד, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּעוֹפוֹת; וְאִם אִיתָא, בְּמִנְחוֹת נַמִּי מַשְׁכַּחַתְּ לָהּ דְּהוּתְּרוּ מִכְּלַל אִיסּוּרָן בַּקּוֹדֶשׁ, וּמַאי נִיהוּ? מִנְחַת הָעוֹמֶר! - כֵּינָן דְּאֵין מְחוּסַּר זְמָן לְבוֹ בְּיוֹם, לָאו אִיסּוּרָא הוּא. מֵתִיב רַב שֵׁשֶׁת: הַקְּדִים מַתַּן שֶׁמֶן לְמַתַּן דָּם - יְמַלְּאֶנּוּ שֶׁמֶן וְיַחֲזוֹר וְיִתֵּן שֶׁמֶן אַחַר מַתַּן דָּם, מַתַּן בְּהוֹנוֹת לְמַתַּן שֶׁבַע - יְמַלְּאֶנּוּ שֶׁמֶן וְיַחֲזוֹר וְיִתֵּן מַתַּן בְּהוֹנוֹת אַחַר מַתַּן שֶׁבַע; וְאִי אָמַרְתְּ אֵין מְחוּסַּר זְמָן לְבוֹ בְּיוֹם, אֲמַאי יַחֲזוֹר וְיִתֵּן? מַאי דַּעֲבַד עֲבַד! אֲמַר רַב פָּפָּא: שָׁאנֵי הִלְכוֹת מְצוֹרָע, דִּכְתִיבָא בְּהוּ הֲוָיָה, דְּאָמַר הַכָּתוּב: "וְאֹת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע", "תִּהְיֶה" - בַּהֲוָיָתָהּ תִּהְיֶה. מֵתִיב רַב פָּפָּא: הַקְּדִים חֲמָאתוֹ לַאֲשָׁמוֹ - לֹא יִהְיֶה אַחַר מְמָרֵס בְּדָמָהּ, אֶלָּא תְּעוּבַּר צוּרָתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה! - אַמַּאי קָא מוֹתִיב רַב פָּפָּא? וְהָא רַב פָּפָּא הוּא דַּאֲמַר: שָׁאנֵי הִלְכוֹת מְצוֹרָע דִּכְתִיבָא בְּהוּ הֲוָיָה! אֶלָּא רַב פָּפָּא הָכִי קָא סָבַר לַהּ: אֵימָא הָנֵי מִילֵּי עֲבוֹדָה, שְׁחִיטָה לָאו עֲבוֹדָה הִיא; וְאִי אֵין מְחוּסַּר זְמָן לְבוֹ בְּיוֹם - יְהֵא אַחַר מְמָרֵס בְּדָמָהּ, וְלַקְרִיב אָשָׁם וַהֲדַר לִיקְרַב חַטָּאת! אֶלָּא אֲמַר רַב פָּפָּא: הַיְינוּ טַעְמָא דְּרֵישׁ לָקִישׁ דְּקָסָבַר: הֵאִיר מִזְרָח מַתִּיר. דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: אֲפִילּוּ בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּים,

האיר

גילה על אחד משלשתן יצא — ואפילו לרבנן דלא שרו לשתות ביין עד שיביא חטאתו בפרק "שלשה" מינין (נזיר מו, א). **תיובתא** — הוה מצי למימר: רב תנא הוא ופליג, כדקאמר בכמה דוכתי.

שהמנחות טעונות כלי — ואם תאמר: אדרבה, זו היא קולא לגבי עופות, דבעו מליקה בעצמו של כהן! ויש לומר: דבקדושה איירי, שצריך לקדשו בכלי שרת, מה שאין כן בעופות. **ואם** איתא במנחות נמי משכחת לה — פירוש: ואם איתא שתהא כשרה. **ואי** אין מחוסר זמן לבו ביום אמאי יחזור ויתן — לבסוף מסקינן דיש מחוסר זמן לבו ביום. ותימה: דבימאם בפרק "הוציאו לו" (ס, ב) מצריך "חוקה" שלא ישנה את הסדר, והיכא דלא כתיבא "חוקה" לא חיישינן אם משנה! ויש לומר: דדוקא בהדי מצורע חשיב מחוסר זמן, במה שעדיין לא הגיע זמן שתהרתן, אבל סדר עבודת יום הכפורים דלכפרה — לא חשיב מחוסר זמן. **שחיטה** לאו עבודה היא — פירש הקונטרס: מדאכשרה רחמנא בזר. ואי אפשר לומר כן, דאהכשר זר גופיה מייתי לה לקמן בפירקין (ו, ב) ובסוף פרק קמא דזבחים (יד, ב). ומיהו יש ליישב פירושו, דכיון דבשום מקום לא בעי כהן בשחיטה — לאו עבודה היא. ולא דמי לשמאל, דיש מקום שצריך ימין, ולהכי פריך עלה (בזבחים) מפרה. והרב רבי יצחק מאורלינ"ש מפרש: לאו עבודה היא — לפי ששווה בחולין ובקדשים, אם כן לא מטעם עבודה צוה המקום שחיטה. ונראה לפרש דלאו עבודה היא מדאכשרינן בפרק שני דזבחים (כו, א) עמד בדרום והושיט ידו בצפון ושחט בקדשי קדשים, ובמקבל פסול, דדרשינן: אותו בצפון ולא שוחט בצפון, אבל מקבל בצפון. ובשלמים מכשירין עמד בחוץ והושיט ידו לפנים ושחט, ואם קיבל קבלתו פסולה, דדרשינן בפרק "כל הפסולים" (זבחים לב, ב): "בן הבקר לפני ה'" ולא שוחט לפני ה', אבל אם קיבל — קבלתו פסולה משום דכתיב "לעמוד לפני ה' לשרתו" אלמא כל שירות לפני ה'. שמע מינה מדאכשרה רחמנא עמד בחוץ והושיט ידו לפנים ושחט — מכלל דשחיטה לאו שירות היא. ועוד, מדאמר בהההיא שמעתא בפרק שני (שם כו, א) דנתלה ושחט שחיטתו כשירה, שחיטה על ירך אמר רחמנא ולא שוחט על ירך, אלמא שחיטה לאו עבודה היא, דאי עבודה היא — לא היה מכשיר לה רחמנא בכהאי גוונא, דהא נתלה וקיבל אמר דקבלתו פסולה משום דאין שירות בכך. ומיהו, מדפריך לקמן (ו, ב) ובפרק קמא דזבחים (יד, ב) ובפרק "חטאת העוף" (שם סח, ב) מפרה, דאמר רב: שחיטת פרה בזר פסולה, משמע קצת כפירוש הקונטרס. ומיהו, גם לפי מה שפירש יש ליישבו. אבל קשיא, דאם כן לשמעון התימני דבעי בפרק "כל הפסולין" (שם לב, ב) שיהו ידיו של

האיר

השוחט לפנים מן הנשחט, הויא שחיטה עבודה. **שחיטה** לאו עבודה היא — לא מצי לשנויי דרבי שמעון בן לקיש סבר דעבודה היא, דבזה לא מצינו שום מחלוקת. דאף על גב דפריך לקמן משחיטת פרה בזר, ומשני דקדשי בדק הבית היא, ומשמע דאי קדשי מזבח היא דייקי מינה דעבודה היא, ובפרק "טרף בקלפי" (יומא מב, א) איכא למאן דאמר דשחיטת פרו בזר פסולה, ופרו קדשי מזבח הוא — אין זה דיוק, דמכל מקום ביון דאשכחן שחיטת פרה בזר פסולה אף על גב דקדשי בדק הבית היא, אם כן מה שפסלה הכתוב גבי פרה לאו משום דהוי עבודה, דהא בפרה אין שחיטה עבודה דפסלה, כדמפרש: מידי דהוה אמראות נגעים דבעי כהונה. תדע, דהא בזבחים (יד, ב) אמרי רבה ורב יוסף: הולכה בזר מחלוקת רבי שמעון ורבנן, ומסקינן התם: לרבי שמעון שחיטה לאו עבודה היא, ושאני פרה דקדשי בדק הבית היא. ולקמן ב"הקומץ רבה" (יט, א) משמע דלרבי שמעון שחיטת פרו בזר פסולה, דקאמרינן: מדגלי רחמנא גבי פרו של אהרן "ושחט (אהרן) את פר החטאת אשר לו" — מכלל דבעלמא לא בעינן בעלים. ומיהו קשיא מהא דאמרינן בפרק "טרף בקלפי" (יומא מב, א): מאי שנא פרה דכתיב בה אלעזר וחזקה, פרו נמי הכתיב וכו'! ומשני: שאני פרה דקדשי בדק הבית היא. וכיון דמפרה ידעינן פרו, אם כן מאי קא משני? וקל לתרץ, דהכי קאמר: שאני התם בפרה שהיא קדשי בדק הבית ולא שייך בה עבודה, אם כן יש להעמיד אלעזר וחוקה אשחיטה כמו אשאר דברים שבה. אבל פרו שהוא קדשי מזבח — אין סברא להעמיד אהרן וחוקה אלא אעבודה שבו, ולא אשחיטה, דלאו עבודה היא.

שחיטה לאו עבודה היא — תימה: הא איכא קבלה דעבודה היא, ודילמא משום קבלה הוא דקאמר שלא יהא אחר ממרס בדמה, משום דכתיב בה הוייה! ויש לומר: דהוייה לא קאמר אלא אמידי דכתיב באותה פרשה. **אלא** אמר רב פפא היינו טעמא דרבי שמעון בן לקיש — משמע הכא דסבר רב פפא יש מחוסר זמן לבו ביום. ותימה: דבפרק קמא דזבחים (יב, א) גבי הא דפסיל בן בתירא פסח ששחטו בארבעה עשר בין לשמו בין שלא לשמו, מסיק רב פפא דאי אפרשיה שחרית או בלילה — לאו דחוי מעיקרו הוא, דאין מחוסר זמן לבו ביום! ויש לומר: דאין לדמות הפרשה להך דהכא, דאטו בהההיא דשמעתין מי לא מודה רב פפא במצורע שיכול להפריש החטאת קודם שיקריב האשם? דדוקא קתני: הקדים חטאתו לאשמו — ששחטו קודם האשם, כדקתני: לא יהא אחר ממרס בדמה. והההיא דיומא פרק "שני שעירים" (סב, ב) גבי שעירי יום הכפורים ששחטן בחוץ שהגריל עליהן, דמסיק עלה דאין מחוסר זמן לבו ביום וליכא מאן דפליג — אין לדמות כמו כן כאן, דלגבי שחוטי חוץ חשיב ראוי לפתח אהל מועד כיון דחזי בו ביום.

האיר

האיר המזרח מתיר — ואם תאמר: נהי דמתיר הלאו, עשה מיהא איכא, כדמוכח לקמן בפרק "רבי ישמעאל" (סח, א) ד"עד הביאכם את קרבן אלהיכם" למצוה! ומיהו קשיא בההיא שמעתא גופא, דפריך מתקנת רבן יוחנן בן זכאי, ואי סלקא דעתך מצוה — משום מצוה ליקו וליגזור? מאי קושיא, אמאי לא נגזור משום עשה? אפילו באיסור הכנה דרבנן אשכחן בפרק קמא דביצה (ה, ב) דגזרינן שמא יבנה בית המקדש! לפיכך נראה דאינו אלא מצוה מן המובחר בעלמא, ואפילו עשה ליכא.

במי שראוי לעבודה — דאף על פי שהכהן נפסל, או כשקיבלו פסולין וזרקו את דמו, או שנפגם המזבח — סלקא דעתך דמהניא מחשבה לקובעו בפגול, כדאשכחן גבי יוצא בסוף פירקין (יב, א). **ובדבר** הראוי לעבודה — פירש בקונטרס: כגון מנחת חוטא, לאפוקי מנחת העומר של שעורים, דאינה ראויה אלא לעבודה זו בלבד. וקשיא: דאם כן מנחת קנאות לא תיפסל שלא לשמה! ונראה לפרש: דחשיב מנחת העומר דבר שאין ראוי לעבודה, משום דאפילו לגבוה אסור להקריב חדש קודם העומר. ולפירוש הקונטרס יש קצת לדחוק, דבמנחת העומר דלא שייך ביה שינוי בעלים, דהא דציבור היא, ולא פסול בה (נמי) שינוי קדש ביון דלא הוי ראוי לעבודה. ובקונטרס תירץ דשאני מנחת חוטא דחטאת קרייה רחמנא. וכי תימא: הרי עומר שעורין ראוי לעבודה גבי סוטה! חדא — דהתם קמח והכא גרש, ועוד — אין זה ראוי לעבודה, דלברר עון אתיא.

שכן קדושתה אוסרתה — פירוש: שקדושתה גורמת לה להיות חלוקה, ואינה מותרת בשחיטה כשאר חולין. **כרבי** עקיבא דאמר ספיחים אסורין — פירש בקונטרס: לאחר הביעור. וקשיא לרבינו תם, דבהא רבנן מודו דכלה לחיה שבשדה כלה בהמתך שבבית! ועוד, דרבי עקיבא דריש לה בפרק "מקום שנהגו" (פסחים נא, ב) מקרא ד"הן לא נזרע ולא נאסוף", ואילו לאחר ביעור נפקא לן מ"לבהמתך ולחיה"! ועוד, דבשעת העומר לא היה ביעור, שאדרבה, אז התבואה במילואה ואינה כלה לחיה שבשדה עד שנה שמינית בימות החורף במרחשון! ובפרק "מקום שנהגו" (שם) פירשתי.

שכן באה להתיר לאו שבתוכה — פירש בקונטרס: שלא יעבור בה האוכל שירי העומר משום לאו דחדש, אלא משום שביעית. וזהו תימה: אם לא יתיר עומר איסור שביעית איקרי כאן "ממשקה ישראל"! ועוד, מאי קפריך: טריפה נמי תיקרב להתרת לאו שבתוכה שיאכלו הקרבן של טריפה? והלא אינו מתיר איסור שביעית, ולמה יתיר איסור טריפה!

מה

רב אחא בר אבא לרב אשי, לרבי עקיבא נמי לפרוך: מה למנחת העומר שכן מתרת חדש בחוצה **לארץ!** ואפילו **למאן דאמר:** חדש בחוץ לארץ **לאו דאוריתא** – ולא חשיב ליה היתר, אפילו הכי יש בה רבותא, דמתרת לאו שבתוכה – לאו ד"לחם וקלי וכרמל לא תאכלו" שבתוך מנחה עצמה מתרת אפילו לרבי עקיבא, שאם נאכלו שירים – לא יעבור האוכלן משום חדש אלא משום שביעית, תאמר בטריפה שאינה מתרת בלום? ולמה לי קרא? **אמר רב אחא כו'** – דילמא להכי איצטריך קרא, סלקא דעתך אמינא: טריפה נמי תקרב כמנחת העומר להתיר לאו שבתוכה, שהאוכלה לא יעבור משום "טריפה לא תאכל". **שכן מצותה בכך** – שאי אפשר להביא מן הישן, שאין חדש מותר בענין אחר, תאמר בטריפה שאפשר להביא כשירה? **גברא הוא** – ומאי מותר לגבוה איכא? **שבת מותרת לגבוה** – להקריב תמידין ומוספין. **שכן מצותה בכך** – שאי אפשר להקריב תמידין ומוספין אלא בו ביום, אבל טריפה אפשר בכשירה.

כלאים

האיר מזרח דששה עשר בניסן מתיר החדש, דכתיב (ויקרא כג): "עד עצם" ומתרגמינן: עד בכרן, ו"בכרן" היינו מראית היום, דכתיב (שמות כח): "תרשיש שוהם ישפה" מתרגמינן: כרום ימא, שמראיתו דומה לים. והאי דאין שיריה נאכלין – דמצוה להמתין עד הבאת העומר. כדפרכינן לריש לקיש בפרק "רבי ישמעאל" (מנחות סח, א): והא כתיב "עד הביאכם"! ומשני: למצות. **אין מביאין מנחת ביכורים ומנחת בהמה** – היינו מנחת נסכים. **קודם לשתי הלחם לא יביא** – דאמרינן בתורת כהנים: "קרבן ראשית" – שיהא ראשית לכל המנחות. ומנין אף לביכורים? תלמוד לומר: "בכורי קציר חטים". **ואם הביא כשר** – טעמא מפרש בפרק "רבי ישמעאל" (מנחות סח, א). **במי שראוי לעבודה** – למעוטי אחד מן הפסולים. **ובדבר הראוי לעבודה** – כגון מנחת חטין. אבל מנחת העומר של שעורים אינה ראויה אלא לעבודה זו בלבד, להתיר, ולא משום קרבן אתיא. ואי משום מנחת סוטה – לאו ראויה היא, דמנחת סוטה קמח, ושל עומר גרש. ועוד, דלאו עבודה היא, דלברר עון קאתיא. והאי דפסלה מחשבה במנחת קנאות – משום דרחמנא קרייה חטאת. פגימת המזבח מההיא קרא נפקא: "וזבחת עליו את עולותיך" (שמות כ) – בזמן שהוא שלם כתיב, "עליו" כולו במשמע, במסכת זבחים בפרק "קדשי קדשים" (נט, א). ואם פיגל בקומץ בשעת פגימת המזבח – לאו פיגול הוא, ואם יתקן המזבח באותו היום יקטירנו. **מן הבקר למטה** – ד"אם עולה קרבנו מן הבקר". בקרא דלעיל דרשינן: "מן הבהמה" – להוציא הרובע והנרבע, "מן הבקר" – להוציא הנעבד, ו"מן הצאן" – להוציא את המוקצה. כשהוא אומר "מן הבקר" למטה כו'. **והלא דין הוא** – דטריפה לא תקרב, ולמה לי קרא? **מכלל היתר** – שכל שאר הבהמות מותרות להדיוט. **שכן קדושתה אוסרתה** – בדבר שהוא קדוש לגבוה, דהיינו מליקה – בה נאסרת להדיוט. אבל טריפה אינה קדושה משום טריפות, ואבתי קרא למה לי? **מה אם השבתה** – הא אינך מוציא מן הדין שהם מותרות! **מה למנחת העומר** – שכן מרובה מצותה דמתרת חדש, תאמר בטריפה. **ספיחין אסורין** – קדושת שביעית נוהגת בהו, וחייבין בביעור משנה שעברה, דהא כלה לחיה שבשדה, הילכך אין העומר מתירן והא נתבערו כולן. **ספיחין אסורים** – מן הביעור ואילך, דיליף מ"הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו", וכי מאחר שאין זורעים מהיכא אוספים? לימד על הספיחים שהן אסורים. וביעור משתרד רביעה שנייה, דהויא לה כלה לחיה שבשדה, כדתניא: עד מתי נהנין ושורפין בתבן וקש של שביעית – משתרד רביעה שניה, במסכת תענית (ו, ב). הילכך לרבי עקיבא איצטריכא קרא להוציא טריפה. **ואפילו למאן דאמר** – במסכת קדושין בסוף פרק קמא (לז, א). **חדש בחוץ לארץ לאו דאוריתא** – ולא חשיב ליה היתר, אפילו הכי יש בה רבותא, דמתרת לאו שבתוכה – לאו ד"לחם וקלי וכרמל לא תאכלו" שבתוך מנחה עצמה מתרת אפילו לרבי עקיבא, שאם נאכלו שירים – לא יעבור האוכלן משום חדש אלא משום שביעית, תאמר בטריפה שאינה מתרת בלום? ולמה לי קרא? **אמר רב אחא כו'** – דילמא להכי איצטריך קרא, סלקא דעתך אמינא: טריפה נמי תקרב כמנחת העומר להתיר לאו שבתוכה, **שהאוכלה לא יעבור משום "טריפה לא תאכל". שכן מצותה בכך** – שאי אפשר להביא מן הישן, שאין חדש מותר בענין אחר, תאמר בטריפה שאפשר להביא כשירה? **גברא הוא** – ומאי מותר לגבוה איכא? **שבת מותרת לגבוה** – להקריב תמידין ומוספין. **שכן מצותה בכך** – שאי אפשר להקריב תמידין ומוספין אלא בו ביום, אבל טריפה אפשר בכשירה.

חֵאִיר מִזְרָח מַתִּיר. וְהָא דְּרֵישׁ לָקִישׁ לָאו בְּפֵירוּשׁ אִיתְּמַר אֶלָּא מִכְּלָלָא אִיתְּמַר, דְּתָנַן: אֵין מְבִיאִין מִנְחַת בְּכּוּרִים וּמִנְחַת בְּהֵמָה קוֹדֶם לָעוֹמֶר, דְּבָעֵינַן "מִמַּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל", וְאִם הֵבִיא - פָּסוּל; קוֹדֶם לִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם לֹא יָבִיא, מִשּׁוּם דְּאִיקְּרוּ בְּכּוּרִים, וְאִם הֵבִיא - כָּשֵׁר. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר, אֲבָל בְּשִׁשָּׁה עָשָׂר - אִם הֵבִיא כָּשֵׁר; וְקָשְׁיָא לִי: לֵיהֲוֵי בְּמִחוּסַּר זְמָן! אַלְמָא קָסָבַר: הֵאִיר הַמִּזְרָח מַתִּיר. וְרָבָא אָמַר: מִנְחַת הָעוֹמֶר שֶׁקְּמָצָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ - כְּשֵׁירָה, וּשְׁיָרֶיהָ נֶאֱכָלִין, וְאֵינָהּ צְרִיכָה מִנְחַת הָעוֹמֶר אַחֶרֶת לְהַתִּירָהּ; שֶׁאֵין מַחֲשָׁבָה מוֹעֶלֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁרָאוּי לַעֲבוֹדָה, וּבְדָבָר הָרָאוּי לַעֲבוֹדָה, וּבְמָקוֹם הָרָאוּי לַעֲבוֹדָה. בְּמִי שֶׁרָאוּי לַעֲבוֹדָה - לְאַפּוֹקֵי כֹּהֵן בַּעַל מוּם; וּבְדָבָר הָרָאוּי לַעֲבוֹדָה - לְאַפּוֹקֵי מִנְחַת הָעוֹמֶר דְּלָא חֲזְיָא, דְּחַדּוּשׁ הוּא; וּבְמָקוֹם הָרָאוּי לַעֲבוֹדָה - לְאַפּוֹקֵי נִפְגָּם הַמִּזְבֵּחַ. תָּנוּ רַבָּנָן: כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "מִן הַבָּקָר" לְמַטָּה, שֶׁאֵין תַּלְמוּד לוֹמַר! אֶלָּא לְהוֹצִיא אֶת הַטְּרֵפָה. וַהֲלֹא דִּין הוּא: וּמָה בַּעַל מוּם שֶׁמּוּתֶּרֶת לְהֶדְיוֹט - אֲסוּרָה לַגָּבוֹהַּ, טְרֵיפָה שֶׁאֲסוּרָה לְהֶדְיוֹט - אֵין דִּין שֶׁאֲסוּרָה לַגָּבוֹהַּ? - חֵלֶב וְדָם יוֹכִיחוּ, שֶׁאֲסוּרִין לְהֶדְיוֹט וּמוּתָּרִין לַגָּבוֹהַּ! - מַה לְּחֵלֶב וְדָם שֶׁכֵּן בָּאִין מִכְּלַל הֶיתֵּר, תֹּאמַר בְּטְרֵיפָה שֶׁפּוּלְחָהּ אֲסוּרָה, וְלֹא תְּהֵא מוּתֶּרֶת לַגָּבוֹהַּ! - מְלִיקָה תּוֹכִיחַ, שֶׁכּוּלָּהּ אִיפּוּר, וַאֲסוּרָה לְהֶדְיוֹט וּמוּתֶּרֶת לַגָּבוֹהַּ. - מַה לְּמְלִיקָה שֶׁכֵּן קְדוּשָּׁתָהּ אוֹסַרְתָּהּ; בִּשְׁעַת קְדוּשָּׁתָהּ לַמִּזְבֵּחַ הִיא נֶאֱסֶרֶת לְהֶדְיוֹט, דַּהֲיֵינוּ מְלִיקָתָהּ, אֲבָל קוֹדֶם לָכֵן לֹא נֶאֱסֶרֶת לְהֶדְיוֹט; מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּטְרֵיפָה שֶׁאֵין קְדוּשָּׁתָהּ אוֹסַרְתָּהּ! וְאִם הֵשַׁבְתָּהּ, בְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "מִן הַבָּקָר" לְמַטָּה - שֶׁאֵין תַּלְמוּד לוֹמַר, לְהוֹצִיא אֶת הַטְּרֵיפָה. מַה "אִם הֵשַׁבְתָּהּ"? (סימן: רקיח מר אדא לשישי"ח). אֲמַר רַב, מִשּׁוּם דְּאִיפָּא לְמֵימַר: מִנְחַת הָעוֹמֶר תּוֹכִיחַ, שֶׁאֲסוּרָה לְהֶדְיוֹט וּמוּתֶּרֶת לַגָּבוֹהַּ! - מַה לְּמִנְחַת הָעוֹמֶר שֶׁכֵּן מַתֶּרֶת חָדָשׁ! - בַּשְּׁבִיעִית. - שְׁבִיעִית נַמִּי, שֶׁכֵּן מַתֶּרֶת סְפִיחִין בַּשְּׁבִיעִית! - כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּאָמַר: סְפִיחִין אֲסוּרִים בַּשְּׁבִיעִית. אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא בַּר אַבָּא לְרַב אָשִׁי, לְרַבִּי עֲקִיבָא נַמִּי לִפְרוֹךְ: מַה לְּמִנְחַת הָעוֹמֶר שֶׁכֵּן מַתֶּרֶת חָדָשׁ בְּחוּצָה לָאָרֶץ! וַאֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר: חָדָשׁ בְּחוּץ לָאָרֶץ לָאו דְּאוֹרַיְיתָא - שֶׁכֵּן בָּאָה לְהַתִּיר לָאו שֶׁבְּתוֹכָהּ! אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא מְדִיפְתִּי לְרָבִינָא: אִי הָכִי, טְרֵיפָה נַמִּי תַּקְרִיב וְתַתִּיר לָאו שֶׁבְּתוֹכָהּ! אֶלָּא פְּרִיךְ הָכִי: מַה לְּמִנְחַת הָעוֹמֶר שֶׁכֵּן מְצוָתָהּ בְּכָךְ. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר, מִשּׁוּם דְּאִיפָּא לְמֵימַר: מִפְּנֵי הַמַּטְּרֵת יוֹכִיחַ, שֶׁאֲסוּרָה לְהֶדְיוֹט וּמוּתֶּרֶת לַגָּבוֹהַּ. - מִפְּנֵי הַמַּטְּרֵת לְהֶדְיוֹט וּמוּתֶּרֶת לַגָּבוֹהַּ. - מַה לְּמַטְּרֵת הַקְּטֹרֶת שֶׁכֵּן מְצוָתָהּ בְּכָךְ! - אֶלָּא, מִפְּנֵי הַקְּטֹרֶת יוֹכִיחַ, שֶׁאֲסוּרָה לְהֶדְיוֹט וּמוּתֶּרֶת לַגָּבוֹהַּ. - מַה לְּקְטֹרֶת שֶׁכֵּן מְצוָתָהּ בְּכָךְ! - מָר בְּרֵיהּ דְּרָבִינָא אָמַר, מִשּׁוּם דְּאִיפָּא לְמֵימַר: שַׁבָּת תּוֹכִיחַ, שֶׁאֲסוּרָה לְהֶדְיוֹט וּמוּתֶּרֶת לַגָּבוֹהַּ. - מַה לְּשַׁבָּת שֶׁכֵּן הוּתְּרָה מִכְּלָלָהּ אֵצֶל הֶדְיוֹט בְּמִילָּה! - אֲטוּ מִילָּה מִצְוָה הִיא? מִילָּה מִצְוָה הִיא! - אֶלָּא, מַה לְּשַׁבָּת שֶׁכֵּן מְצוָתָהּ בְּכָךְ! רַב אַדָּא בַּר אַבָּא אָמַר, מִשּׁוּם דְּאִיפָּא לְמֵימַר: כְּלָאִים תּוֹכִיחַ, שֶׁאֲסוּרִין לְהֶדְיוֹט וּמוּתָּרִין לַגָּבוֹהַּ. - מַה לְּכִלְאַיִם שֶׁכֵּן הוּתְּרוּ מִכְּלָלָן אֵצֶל הֶדְיוֹט בְּצִיצִית! - אֲטוּ צִיצִית צוֹרֶךְ הֶדְיוֹט הִיא? מִצְוָה הִיא! - אֶלָּא:

מה

כלאים לגבוה – אבנטו של כהן. **מצותו בכך** – גזירת הכתוב שלא יהא אבנט אלא של כלאים, דכתיב (שמות לט): "תכלת וארגמן" וגו', ואמרינן יבמות (ד, ב): מדשם כיתנא תכלת עמרא. **רב שישא בריה דרב אידי אמר** – להכי איצטריך קרא, משום דאיכא למימר: ניהדר דינא ונייתי במה הצד דטריפה מותרת לגבוה. **מקריבין בקריבין** – דמום פסול בכהן כמו בזבח. אבל טריפות לא פסיל בכהנים, דתנן בבכורות בפרק "מומין אלו" (מה, ב): ואלו כשרין באדם ופסולין בבהמה, אותו ואת בנו וטריפה ויוצא דופן. להכי איצטריך קרא. **אמר ליה רב אחא [מכא] לרב אשי** – ואכתי למה לי קרא? הא איכא למימר. **יוצא דופן יוכיח** – שכהן יוצא דופן כשר לעבודה, וקרבן יוצא דופן פסול, דאמרינן בתורת כהנים: "כי יולד" – פרט ליוצא דופן. **מה ליוצא דופן שאינו קדוש בבכורה** – ד"פטר רחם" כתיב (שמות יג), תאמר בטריפה שקדושה בבכורה אם נולד עם טריפתו! הלכך איצטריך קרא. **בעל מום יוכיח** – שקדש בבכורה ואסור לגבוה, אף אני אביא טריפה, ולמה לי קרא? **הצד השוה בו'** – ולמה לי קרא? **מליקה** – טריפה היא לכתחילה, דחותך שדרה ומפרקת, כדאמרינן בפרק קמא דשחיטת חולין (כ, ב). והוה לי לאתורה לגבוה מכלל איסורה להדיוט אישתרי, אף אני אביא טריפה (ולמה לי קרא). **מליקה דחטאת העוף לכהנים** – ובבעל מום ויוצא דופן לא אשכחן היתר לכהנים מכלל איסור, דאין בהן שום איסור לגבי כהנים. **משולחן גבוה הוא דזכו** – וגבי גבוה אשכחן בבעל מום בעופות היתר מכלל איסור, וליכא מה להצד בו', ולמה לי קרא? **בעל מום מומן ניכר** – שאין מומן פסול אלא בגלוי, כדאמרינן בבכורות בפרק "על אלו מומין" (לז, א). ויוצא דופן מומו ניכר, דאית ליה קלא והכל יודעים. **טריפה יש שאין מומם ניכר** – כגון בבני מעיים. **שלא היתה לה שעת הכושר** – דנטרפה ממעי אמה, דומיא דערלה וכלאי הכרם דכתיב בהו הוא קרא, דכתיב ביה: "מן הצאן מן המאתים ממשקה ישראל", ואמרינן בפרק "אלו עוברין" במסכת פסחים (מח, א): "מן המאתים" – מן המותר שתי מאות שנשתיירו בבור, מכאן לערלה שבטלה במאתים. **כל אשר יעבור תחת השבט** – פרט לטריפה שאינה עוברת, משום דאין לה חיות לא חשיב לה עוברת. והאי קרא כתיב במעשר וגמרינן שאר קרבנות מיניה בגזרה שוה, נאמר כאן "תחת אמו" ונאמר להלן "תחת השבט" בו' בפרק תשיעי דבכורות (נז, א). **משנה זר ואונן** – וכל הני מפרש בזבחים (טו, ב) מקראי דעבודתן פסולה. ואזהרתן בסנהדרין בסוף "אלו הן הנשרפין" (פג, א). **ערל** – כהן ערל, שמתו אחיו מחמת מילה. **יושב** – "לעמוד לשרת" כתיב. **על גבי כלים או על גבי בהמה או רגל חבירו** – בזבחים (כד, א) מפרש: דבעינן שלא יהא דבר חוצץ בין רגליו לבין הרצפה. **שמאל** – מפרש בגמרא מנלן דפסול. **בן בתירה** – אבולהו פליג, אזר ואונן וכל הנך. **עלה בידו צרור** – נמצא קומץ חסר מקום הצרור, וכן מלח או לבונה. **מבורץ** – גדוש. לישנא אחרינא: שנראה קמח חוצץ בין ראשי אצבעותיו לפס ידו. **בראשי אצבעותיו** – מעט, שלא פשטו על פס כל היד. **גמרא שלא יהא קרבנו מהודר** – שלא תהא המנחה נאה. **חטאת חלב** – (היינו חלב) היינו סתם חטאת. חטאת אינה טעונה נסכים בפרק שתי מדות (מנחות צ, ב).

אי

לימא כל המנחות שקמצן זר ואונן! – לרבי שמעון איצטריך; דתניא, אמר רבי שמעון: בדין הוא שתהא מנחת חוטא טעונה שמן ולבונה, שלא יהא חוטא נשכר, ומפני מה אינה טעונה? שלא יהא קרבנו מהודר; ובדין הוא שתהא חטאת חלב טעונה נסכים,

שלא

מה לכלאים שכן מצותו בכך — ואף על גב דאפשר לקיים בטלית של צמר, מכל מקום בסדין של פשתן שחייב בציצית לא אפשר לקיים בכך. ואם תאמר, ולימא: גיד הנשה במחובר יוכיח, דאין מצותו בכך ושרי לגבוה, כדאמר בריש "גיד הנשה" (חולין צ, ב). וכי תימא מה לגיד הנשה שכן מחובר — הנך יוכיחו! ויש לומר: כיון דאין לו היתר אלא על ידי חיבור, לא שייך למיעבד מיניה "יוכיח".

בעל מום נמי הותר בעופות — ונראה לי דהשתא מצי למילף ממחוסר אבר ויוצא דופן. ולבסוף כשאמר: שכן מומן ניכר, אתי הכל שפיר.

שכן מומן ניכר — ואין לומר דמחוסר זמן ואותו ואת בנו ומוקצה ונעבד ורובע ואתנן ומחיר יוכיחו, דכל הני יש להם קול, יותר מטריפה בבני מעיים שאין יודע כלל, כי היכי דחשיב יוצא דופן מומו ניכר משום דיש לו קול. ומחיה דשריא להדיוט ואסורה לגבוה אין ללמוד טריפה, דמה לחיה שכן אין במינה לגבוה, ושכן מומה ניכר.

דומיא דערלה וכלאי הכרם — ואם תאמר: והא אמרינן פרק "כל שעה" (פסחים כה, א) וב"כל הבשר" (חולין קטז, א): זאת אומרת כלאי הכרם עיקרן נאסר, הואיל והיתה להם שעת הכושר קודם השרשה! ויש לומר: דכלאים דכתיבי בהאי קרא איירי בענבים שעושין מהם יין לנסכים, כדדרשינן (פסחים מח, א): "מן המאתים" — ממותר שתי מאות שנשתיירו בבור, הנהו לא היתה להם שעת הכושר, דדוקא דחרצן שנזרע הוא שהיתה לו שעת הכושר קודם השרשה, ומן החרצן אין עושין נסכים. ואם תאמר: אותם ענבים עצמן היתה להם שעת הכושר קודם שהוסיפו מאתים! ויש לומר: דמה שנתוסף באיסור אחר שנעשה כלאים שגדל אחרי כן — לא היה לו מעולם (אחרי כן) שעת הכושר. והאי דמיתסר אף מה שגדל קודם לכן — לפי שאי אפשר להבדיל זה מזה להפריש תערובתם.

כתב רחמנא כל אשר יעבור — אף על גב דמוכח דהיכא שהיתה לו שעת הכושר לא ילפינן מ"משקה ישראל", אפילו הכי מייתי ליה בכל דוכתא בפרק "כל האסורין" (תמורה כט, א) גבי נעבד, משום דעל ידי תלתא קראי מסקינן דאין לחלק.

שקמצן זר אונן וכו' — והוא הדין שתויי יין ופרועי ראש במיתה ומחלי עבודה, כדאמרינן בפרק "אלו הן הנשרפין" (סנהדרין פג, ב), ותנא ושייר. **בן** בתירא אומר יחזור ויקמוץ בימין — למאי דמוכח בגמרא דהוא הדין אבולהו פסולי דלעיל, יש לתמוה דלא עריב פסול שמאל בהדי פסולי דלעיל! ויש לומר: משום דסלקא דעתך דשמאל כיון דאית ליה הכשירא ביום הכיפורים — קבוע עבודה, ולא תועיל בה חזרה. **חסר** שקמצו בראשי אצבעותיו — אגב דמפרש יתר — חוזר ומפרש חסר ביוצא בו, אף על גב דצרור וגרגיר וקורט משום חסר הוא.

שלא

מַה לְּכִלְאַיִם שֶׁמִּצְוָתוֹ בְּכָךְ! רַב שֵׁשָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי אָמַר: מְשׁוּם דְּאֵיכָּא לְמֵימַר, לֵיהֲדַר דִּינָא וְתֵיתֵי בְּמַה הַצַּד: מַה לְּמִלְקָה שֶׁכֵּן קְדוּשָׁתָהּ אוֹסַרְתָּהּ - חֻלִּין וְדָם יוֹכִיחוּ; מַה לְּחֻלִּין וְדָם שֶׁכֵּן בָּאִים מִכְּלַל הֶיתֵּר - מְלִיקָה תּוֹכִיחַ; וְחָזַר הַדִּין, לֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה וְלֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה, הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן - שֶׁאֲסוּרִין לְהֶדְיוֹט וּמוּתָּרִין לַגָּבוֹהַּ, אַף אֲנִי אָבִיא טְרֵפָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֲסוּרָה לְהֶדְיוֹט תְּהֵא מוּתֶּרֶת לְגָבוֹהַּ. - מַה לְּהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁכֵּן מִצְוָתָהּ בְּכָךְ! אֶלָּא אֲמַר רַב אַשִׁי, מְשׁוּם דְּאֵיכָּא לְמֵימַר: מֵעִיקָּרָא דִּידָנָא פְּרֵכָא, מֵהֵיכָא קָא מַיְיתֵית לָהּ? מִבַּעַל מוּם; מַה לְּבַעַל מוּם שֶׁכֵּן עָשָׂה בּוֹ מַקְרִיבִין בִּקְרִיבִין. אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא סָבָא לְרַב אַשִׁי: יוֹצֵא דּוֹפֶן יוֹכִיחַ, שֶׁלֹּא עָשָׂה בּוֹ מַקְרִיבִין בִּקְרִיבִין, וּמוּתָּר לְהֶדְיוֹט וְאָסוּר לְגָבוֹהַּ! - מַה לְּיוֹצֵא דּוֹפֶן אֲנוּ קְדוּשׁ בִּבְכוֹרָה. - בַּעַל מוּם יוֹכִיחַ! - מַה לְּבַעַל מוּם שֶׁכֵּן עָשָׂה בּוֹ מַקְרִיבִין בִּקְרִיבִין. - יוֹצֵא דּוֹפֶן יוֹכִיחַ! וְחָזַר הַדִּין, לֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה וְלֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה, הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן - שֶׁמּוּתָּרִין לְהֶדְיוֹט וַאֲסוּרִים לַגָּבוֹהַּ, וְכָל שֶׁכֵּן טְרֵפָה שֶׁאֲסוּרָה לְהֶדְיוֹט תְּהֵא אֲסוּרָה לַגָּבוֹהַּ! - מַה לְּהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁכֵּן לֹא הוּתְּרוּ מִכְּלָלָן, תֹּאמַר בִּטְרֵפָה שֶׁהוּתְּרָה מִכְּלָלָהּ! אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אַשִׁי: טְרֵפָה שֶׁהוּתְּרָה מִכְּלָלָהּ מַאי הִיא? אֵילֵימָא מְלִיקָה דְּעוֹלַת הָעוֹף לַגָּבוֹהַּ - בַּעַל מוּם נַמִי בְּעוֹפוֹת אִשְׁתַּרְוֵי אִשְׁתְּרִי, תְּמוּרוֹת וְזִכְרוּת בִּבְהֵמָה וְאֵין תְּמוּרוֹת וְזִכְרוּת בְּעוֹפוֹת! אֶלָּא מְלִיקָה דְּחַטַּאת הָעוֹף לַכֹּהֲנִים - כֹּהֲנִים מְשׁוּלְחָן גָּבוֹהַּ קָא זָכוּ! וְאֶלָּא פְּרִיךְ הָכִי: מַה לְּהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁכֵּן מוּמָן נִיכָּר, תֹּאמַר בִּטְרֵפָה שֶׁכֵּן אֵין מוּמָהּ נִיכָּר, מְשׁוּם הָכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא. וּטְרֵפָה מֵהָכָא נָפְקָא? מֵהָתָם נָפְקָא: "מִמַּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל" - מִן הַמּוּתָּר לְיִשְׂרָאֵל; מִ"כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֵּׁבֶט" נָפְקָא - פְּרַט לִטְרֵפָה שֶׁאֵינָהּ עוֹבֶרֶת! - צְרִיכִי, דְּאִי מִ"מַּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל" הָוֶה אָמִינָא: לְמַעוּטֵי הֵיכָא דְּלֹא הֲיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר, דּוּמְיָא דְּעָרְלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם, אֲבָל הָיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר אֵימָא תִּתְכַּשַּׁר - כְּתַב רַחֲמָנָא: "מִן הַבָּקָר", צְרִיכִי. **משנה** אֶחָד מִנְּחַת חוֹטֵא וְאֶחָד כָּל הַמְּנָחוֹת שֶׁקְּמָצָן זָר, אוֹנֵן, טְבוּל יוֹם, מְחוּסַּר בְּגָדִים, מְחוּסַּר כִּיפּוּרִים, שֶׁלֹּא רָחַץ יָדָיו וְרַגְלָיו, עָרֵל, טָמֵא, יוֹשֵׁב, עוֹמֵד עַל גַּבֵּי כֵלִים, עַל גַּבֵּי בְהֵמָה, עַל גַּבֵּי רַגְלֵי חֲבֵירוֹ - פָּסוּל. קָמַץ בִּשְׂמֹאל - פָּסוּל, בֶּן בְּתִירָא אוֹמֵר: יַחֲזִיר וְיַחֲזוֹר וְיִקְמוֹץ בִּימִין. קָמַץ וְעָלָה בְּיָדוֹ צְרוֹר אוֹ גַּרְגִּר מֶלַח אוֹ קוֹרֶט שֶׁל לְבוֹנָה - פָּסוּל, מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ: הַקּוֹמֶץ הַיָּתֵר וְהֶחָסֵר - פָּסוּל. וְאֵיזֶהוּ הַיָּתֵר - שֶׁקְּמָצוֹ מְבוֹרָץ, וְחָסֵר - שֶׁקְּמָצוֹ בְּרָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו. **גמרא** לָמָּה לִי לְמִתְנָא "אֶחָד מִנְּחַת חוֹטֵא וְאֶחָד כָּל הַמְּנָחוֹת"? לִימָא: כָּל הַמְּנָחוֹת שֶׁקְּמָצָן זָר וְאוֹנֵן! - לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אִיצְטְרִיךְ; דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּדִין הוּא שֶׁתְּהֵא מִנְחַת חוֹטֵא טְעוּנָה שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה, שֶׁלֹּא יְהֵא חוֹטֵא נִשְׂכָּר, וּמִפְּנֵי מָה אֵינָהּ טְעוּנָה? שֶׁלֹּא יְהֵא קָרְבָּנוֹ מְהוּדָּר; וּבְדִין הוּא שֶׁתְּהֵא חַטַּאת חֵלֶב טְעוּנָה נְסָכִים,

שלא יהא חוטא נשכר — תימה: במה נשכר? והלא בין יש עמו נסכים בין אין עמו נסכים הוי בסלע, ותנן לקמן בפרק בתרא (קז, ב): "הרי עלי שור" — יביא הוא ונסכיו במנה, "כבש" — יביא הוא ונסכיו בסלע. ובחטאת של טומאת מקדש נמי בסלע, אף על פי שאין עמה נסכים! ולאו פירכא הוא. **הואיל** ואוקמינן רישא דלא כרבי שמעון — תימה: לרב אשי דריש פירקין, דאתיא כרבי שמעון, מאי איכא למימר? **לא** יביא מתוך ביתו וימלאנו — סולת עשרון, דקסבר: קדושת כלי קבעה לשם מנחה, דשוב אין מוסיפין עליה ומיפסלא בחסרון, כדאמרינן בהאי פירקא (ט, ב): "מן המנחה" — פרט לשחסרה, כך פירש בקונטרס. וקשה: דהא רבי שמעון בן לקיש איתותב לקמן, דאמר: מנחה שחסרה קודם קמיצה — לא יביא מתוך ביתו וימלאנה! ועוד קשה: למה לי קרא לקמן לבן בתירא "וקמץ משם" ויחזור ויקמוץ, מנא תיתי לן דקדושת כלי קבעה? ונראה לפרש: דכולהו [סבירא ליה] כרבי יוחנן דקדושת כלי לא קבעה, אלא בקמיצת פסולים פליגי אי קבעה אי לא קבעה, ומצי למימר דהכי רוצה לומר פירוש הקונטרס. **שאני** פרה דקדשי בדק הבית היא — משמע דליכא מאן דפליג. ובפרק קמא דחולין (יא, א) ובפרק קמא דשבועות (יא, ב) פירשתי.

וכי תימא מבמה לא ילפינן — פירש בקונטרס: קודם שנבדל אהרן. משמע שרוצה לומר דלאחר אהרן לא הותר זר בבמה. ואי אפשר לומר כן, כדמוכח בפרק בתרא דזבחים (קיח, א) דדרישׁ: "איש" (איש) להכשיר את הזר, והיינו לאחר שנבדל אהרן. ועוד מצינו (שמואל א יג) שאול ושמואל שהקריבו בבמה. **שהרי** יוצא כשר בבמה — ואם תאמר: והרי יוצא דמם כשר בבמה, ותנן בפרק "המזבח מקדש" (זבחים פד, א): ושיצא דמה חוץ לקלעים, לרבי יהודה אם עלתה תרד! ויש לומר: דהאברין ודאי ירדו, אבל הדם אינו מתקנח מכותלי המזבח. **אלא** טעמא דאשמועינן — בשום מקום לא פריך בענין זה דקשיא ליה הכא, אמאי איצטריך ליה לרב לאשמועינן הא דתניא בברייתא. ושמא שגורה היתה בפי כל.

ממקום שרגלי הזר עומדות — לקמן בפירקין מפרש: אצטריך, סלקא דעתך אמינא הואיל וכתיב "והגישה וקמץ", מה הגשה בקרן מערבית דרומית אף קמיצה כו', ובקונטרס לא פירש כן. **וכיון** דקרא סתמא כתיב מה לי שמאל כו' — ואם תאמר: בפרק "המזבח מקדש" (זבחים פד, א) דתנן: שקיבלו פסולין וזרקו את דמן שאם עלה לא ירד, ומוקמינן לה בפסולין דחזו לעבודת צבור, ומרבי לה (הכא) מ"זאת התורה". ואמאי לא פריך דכיון דקרא סתמא מה לי חזו ומה לי לא חזו? ויש לומר: משום דדרשינן "זאת היא העולה" — הרי אלו מיעוטין.

וכי

שֶׁלֹּא יְהֵא חוֹטֵא נִשְׂכָּר, וּמִפְּנֵי מָה אֵינָהּ טְעוּנָה? שֶׁלֹּא יְהֵא קָרְבָּנוֹ מְהוּדָּר; סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא, הוֹאִיל וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: שֶׁלֹּא יְהֵא קָרְבָּנוֹ מְהוּדָּר, כִּי קָמְצִי לָהּ פְּסוּלִין נַמִּי תִּתַּכְשַׁר, קָא מַשְׁמַע לָן. - אִי הָכִי, הָתָם נַמִּי לִיתְנֵי: "אֶחָד חַטַּאת חֵלֶב וְאֶחָד כָּל הַזְּבָחִים שֶׁקִּבְּלוּ דָּמָן זָר וְאוֹנֵן", וְלִימָא: לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אִצְטְרִיךְ! אֶלָּמָא, כֵּיוָן דְּתָנָא לֵיהּ "כָּל" וְלָא קָתָנֵי "חוּץ" - כּוּלְּהוּ מַשְׁמַע; הָכָא נַמִּי, כֵּיוָן דְּתָנָא "כָּל" וְלָא קָתָנֵי "חוּץ" - כּוּלְּהוּ מַשְׁמַע! - אִצְטְרִיךְ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא: הוֹאִיל וְאוֹקִימְנָא לְרֵישָׁא דְּלָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן - סֵיפָא נַמִּי דְּלָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, קָא מַשְׁמַע לָן. אָמַר רַב: זָר שֶׁקָּמַץ - יַחֲזִיר. וְהָא אֲנַן פָּסַל תְּנַן! - מַאי פָּסַל? פָּסַל עַד שֶׁיַּחֲזִיר. - אִי הָכִי, הַיְינוּ בֶּן בְּתֵירָא! - אִי דְּאִיתֵיהּ לַקּוֹמֶץ בְּעַיְנֵיהּ - לָא פְּלִיגִי רַבָּנַן עֲלֵיהּ דְּבֶן בְּתֵירָא; כִּי פְּלִיגִי - דְּחָסַר קוֹמֶץ, רַבָּנַן סָבְרִי: לֹא יָבִיא מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ וִימַלְּאֶנּוּ, בֶּן בְּתֵירָא סָבַר: יָבִיא מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ וִימַלְּאֶנּוּ. - אִי הָכִי, בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר: יַחֲזִיר וְיַחֲזוֹר וְיִקְמוֹץ בְּיָמִין? בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר: יַחֲזִיר וְיָבִיא מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ וִימַלְּאֶנּוּ וְיַחֲזוֹר וְיִקְמוֹץ בְּיָמִין, מִיבָּעֵי לֵיהּ! - כִּי קָא אָמַר רַב - לְבֶן בְּתֵירָא. - פְּשִׁיטָא! - מַהוּ דְּתֵימָא: עַד כָּאן לָא קָא מַכְשַׁר בֶּן בְּתֵירָא אֶלָּא בִּשְׁאָר פְּסוּלִין לָא, קָא מַשְׁמַע לָן. - מַאי שְׁנָא שְׁמָאל - דְּאַשְׁכַּחַן לָהּ הֶכְשֵׁירָא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, זָר נַמִּי - אַשְׁכַּחַן לָהּ הֶכְשֵׁירָא בְּשִׁחִיטָה! - שְׁחִיטָה לָאו עֲבוֹדָה הִיא. - וְלָא? וְהָאָמַר רַבִּי יִרְמְיָא אָמַר רַב: שְׁחִיטַת פָּרָה בְּזָר - פְּסוּלָה, וְאָמַר רַב עֲלָהּ: אֶלְעָזָר וְחוּקָּה כְּתִיב בָּהּ! - שָׁאנֵי פָּרָה, דְּקָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת הִיא. - וְלָאו כָּל דְּכֵן הוּא? קָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת בָּעוּ כְּהוּנָּה, קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ לָא בָּעוּ כְּהוּנָּה? אֲמַר רַב שֵׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי: מִידֵּי דַּהֲוָה אַמַּרְאוֹת נְגָעִים, דְּלָאו עֲבוֹדָה נִינְהוּ וּבָעֵי כְּהוּנָּה. - וְנֵילַף מִבָּמָה! וְכִי תֵּימָא, מִבָּמָה לָא יָלְפִינַן, וְהָתַנְיָא: מִנַּיִן לַיּוֹצֵא שֶׁאִם עָלָה לֹא יֵרֵד - שֶׁהֲרֵי יוֹצֵא כָּשֵׁר בִּבָּמָה! - תַּנָּא אַ"זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה" סָמְכִיהּ לֵיהּ. אֶלָּא מַעַתָּה דְּאַשְׁמַעִינַן רַב, הָא לָאו הָכִי, הָוָה אָמִינָא: בִּשְׁאָר פְּסוּלִין פָּסַל בֶּן בְּתֵירָא? וְהָתַנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: מַכְשִׁיר הָיָה בֶּן בְּתֵירָא בְּכָל הַפְּסוּלִין כּוּלָּן. וְתַנְיָא: "וְקָמַץ מִשָּׁם" - מִמָּקוֹם שֶׁרַגְלֵי הַזָּר עוֹמְדוֹת; בָּא בְּתֵירָא אוֹמֵר: מִנַּיִן שֶׁאִם קָמַץ בִּשְׂמֹאל שֶׁיַּחֲזִיר וְיַחֲזוֹר וְיִקְמוֹץ בְּיָמִין? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְקָמַץ מִשָּׁם" - מִמָּקוֹם שֶׁקָּמַץ כְּבָר; וְכֵיוָן דִּכְתִיב סְתָמָא כְּתִיב בָּהּ, מַה לִּי שְׂמֹאל וּמַה לִּי שְׁאָר הַפְּסוּלִין? אֶלָּא הָא קָמַשְׁמַע לָן רַב: קָמַץ - וַאֲפִילּוּ קִידֵּשׁ; וּלְאַפּוֹקֵי מֵהָנֵי תַּנָּאֵי, דְּתַנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹסֵי בֶּן יַאסַיָּין וְרַבִּי יְהוּדָה הַנְּחְתּוֹם אָמְרוּ: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים - שֶׁקָּמַץ וְלֹא קִידֵּשׁ, אֲבָל קִידֵּשׁ - פָּסַל. וְאֵיכָּא דְּאָמְרִי: קָמַץ - אִין, קִידֵּשׁ - לָא; כְּמַאן? כְּהָנֵי תַּנָּאֵי, וּלְאַפּוֹקֵי מֵהָנֵי תַּנָּאֵי, מַתְקִיף לָהּ רַב נַחְמָן: מַאי קָא סָבְרִי הָנֵי תַּנָּאֵי? אִי קְמִיצַת פְּסוּלִין עֲבוֹדָה הִיא - אַף עַל גַּב דְּלָא עָבֵיד לֵיהּ מַתָּנַן כְּלִי! אִי קְמִיצַת פְּסוּלִין לָאו עֲבוֹדָה הִיא, כִּי עָבַד לָהּ מַתָּנַן כְּלִי מַאי הָוָה? הֲדַר אָמַר רַב נַחְמָן: לְעוֹלָם עֲבוֹדָה הִיא, וְלָא גְּמָרָה עֲבוֹדָתָהּ עַד דְּעָבֵיד לָהּ מַתָּנַן כְּלִי. - אִי הָכִי, אֲפִילּוּ לֹא קִידֵּשׁ,

וכי

וְיִקְמוֹץ בְּיָמִין? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְקָמַץ מִשָּׁם" - מִמָּקוֹם שֶׁקָּמַץ כְּבָר; וְכֵיוָן דִּכְתִיב סְתָמָא כְּתִיב בָּהּ, מַה לִּי שְׂמֹאל וּמַה לִּי שְׁאָר הַפְּסוּלִין? אֶלָּא הָא קָמַשְׁמַע לָן רַב: קָמַץ - וַאֲפִילּוּ קִידֵּשׁ; וּלְאַפּוֹקֵי מֵהָנֵי תַּנָּאֵי, דְּתַנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹסֵי בֶּן יַאסַיָּין וְרַבִּי יְהוּדָה הַנְּחְתּוֹם אָמְרוּ: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים - שֶׁקָּמַץ וְלֹא קִידֵּשׁ, אֲבָל קִידֵּשׁ - פָּסַל. וְאֵיכָּא דְּאָמְרִי: קָמַץ - אִין, קִידֵּשׁ - לָא; כְּמַאן? כְּהָנֵי תַּנָּאֵי, וּלְאַפּוֹקֵי מֵהָנֵי תַּנָּאֵי, מַתְקִיף לָהּ רַב נַחְמָן: מַאי קָא סָבְרִי הָנֵי תַּנָּאֵי? אִי קְמִיצַת פְּסוּלִין עֲבוֹדָה הִיא - אַף עַל גַּב דְּלָא עָבֵיד לֵיהּ מַתָּנַן כְּלִי! אִי קְמִיצַת פְּסוּלִין לָאו עֲבוֹדָה הִיא, כִּי עָבַד לָהּ מַתָּנַן כְּלִי מַאי הָוָה? הֲדַר אָמַר רַב נַחְמָן: לְעוֹלָם עֲבוֹדָה הִיא, וְלָא גְּמָרָה עֲבוֹדָתָהּ עַד דְּעָבֵיד לָהּ מַתָּנַן כְּלִי. - אִי הָכִי, אֲפִילּוּ לֹא קִידֵּשׁ,

וכי

אי הכי – במסכת זבחים (טו, ב) קתני: כל הזבחים שקיבל דמן זר ואונן וכל הני דמתניתין – ליתני נמי כי מתניתין: אחד חטאת חלב ואחד כל הזבחים כו'! **כולהו משמע** – ולא פליג רבי שמעון. **אצטריך** – אף על גב דבלאו הכי נמי הויא מנחת חוטא בכלל, ולא פליג רבי שמעון – אפילו הכי אצטריך למיתנייה, דמהו דתימא: מדרישא דקתני דשלא לשמה לא עלו לשם חובה, אוקימנא בריש פירקין (מנחות ב, ב) לרבה ולרבא מתניתין דלא כרבי שמעון, סיפא נמי דקתני: כל המנחות שקמצן זר כו' דלא כרבי שמעון, דמדפליג ברישא פליג נמי בסיפא, ואמר במנחת חוטא דכי היכי דאין קרבנו מהודר, כי קמצי לה פסולין כשרה. **קא משמע לן** – משנה יתירה "אחד מנחת חוטא" דלא אצטריך למתנייה אלא לרבי שמעון, דרבי שמעון נמי מודה בסיפא. **לא יביא מתוך ביתו וימלאנו** – סלת לעשרון. דקסבר: קדושת כלי קבעה לשם מנחה, דשוב אין מוסיפין עליה, ומיפסלא בחסרון, כדאמרינן בהאי פירקין (מנחות ט, ב): "מן המנחה" – פרט לשחסרה. **יביא מתוך ביתו** – דקסבר: קמיצה קבעה, והא לא קמץ בהו. ובהאי גוונא פליגי אמוראי לקמן בשמעתין (שם ט, א). **ומאי שנא שמאל** – כלומר, [אמאי] הוה אמינא דבשאר פסולין לא מכשיר לאהדורי אלא בשמאל? **ביום הכפורים** – נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו. **בשחיטה** – כדאמרינן לקמן בפרק שלישי (מנחות יט, א): "והקריבו בני אהרן את הדם" – מקבלה ואילך מצות כהונה, לימד על השחיטה שכשרה בזר. **ואמר רב עלה** – היינו טעמא דפסולה, דכתיב בה אלעזר וכתיב בה "חוקה", ו"חוקה" עיכובא. **שאני פרה** – דטעמא דשחיטה פסולה בזר – לאו דעבודה היא, דהא קדשי בדק הבית דלא שייכא בהו עבודה. אלא גזירת הכתוב היא דזר פסול בה. **ולאו כל דכן הוא** – בקדשי בדק הבית חשובה עבודה, בקדשי מזבח לא כל שכן? ואפילו הכי זר כשר בשחיטת קדשים, אלמא אשכחן הכשר בעבודה. וגבי קמיצה נמי אית ליה תקנתא בחזרה לבן בתירא, ולמה לי דרב? **אמר רב שישא** – לעולם לאו עבודה. והאי דבעיא כהן גבי פרה אדומה – גזירת הכתוב היא, מידי דהוה [אמראות] נגעים. **ונילף מבמה** – כלומר, דרב למה לי? מאי שנא שמאל דמכשיר בן בתירא בחזרה – דאית ליה הכשר ביום הכפורים, זר נמי אנא ידענא דמכשר נמי בן בתירא, דהא אית ליה הכשר בבמה קודם שנתקדש אהרן, שהעבודה בבכורות! **וכי תימא מבמה לא ילפינן** – דעדיין לא נבדל אהרן. **והתניא מנין ליוצא** – מאימורי חטאת ועולה חוץ לקלעים, שאף על פי שהוא פסול, כדאמרינן ב"כיצד צולין" (פסחים פב, א) מ"הן לא הובא את דמה", אם עלה – לא ירד? **שהרי יוצא כשר בבמה** – שלא היו שם קלעים. **תנא אזאת תורת העולה סמיך** – כדאמר במסכת נדה בפרק "יוצא דופן" (מ, ב): תורה אחת לכל העולין שאם עלו לא ירדו. והאי דנקט במה – קצת סמכא בעלמא היא, אבל עיקר טעמא מהתם יליף. **וקמץ משם** – מלא קומצו. רישיה דקרא כתיב (ויקרא ב): "והביאה אל בני אהרן הכהנים", "וקמץ משם" משמע: ממקום שרגלי הזר עומדים שם קומץ, והיינו מקום דריסת רגלי ישראל אחת עשרה אמה, ובמזרח הם. וקא משמע לן דלא בעינן קמיצה בצפון כשאר קדשים, אלא כל העזרה כשרה לקומץ. **סתמא כתיב** – "וקמץ משם" – ממקום שקמץ כבר וחחזירו קומצה משום פסלות, (אחד) ואחד פסול שמאל ואחד פסול זרות במשמע! **אלא קא משמע לן רב דבקומץ ואפילו קידש** – קומץ במתן כלי, מכשיר בן בתירא. דאי לאו דקידש מיירי רב, לא הוה משמע לן מידי. **במה דברים אמורים** – דבן בתירא מכשיר בחזרה. **מתנא קמא** – דפליג בברייתא אדרבי יוסי בן יאסיין ורבי יהודה הנחתום. **אי קמיצת פסולין עבודה היא** – לפסול אפילו לא נתן קומץ בכלי – לא תתקן בחזרה. **ואי לאו עבודה היא** – דלא חשיב, הואיל ובפסולין נעשית, כי עבד מתן כלי נמי לא חשיב ואפשר בחזרה!

[לח.]

בִּלְבַד.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְהוּא שֶׁטָּבַל, אֲבָל אִם לֹא טָבַל הָדָא הִיא דְרַבִּי, דְּרַבִּי אָמַר: כָּל הַטְּמֵאִים בְּטוּמְאָתָן עַד שֶׁיָּבוֹאוּ בַּמַּיִם. אָמַר רַבִּי אִילָא: הוּא עַצְמוֹ שֶׁנָּגַע בְּמֵת חַיָּב. אֲמָרָהּ, וְאָמַר טַעְמָא: "אֲשֶׁר יִטְמָא" – בְּטֻמְאַת אִישׁ הוּא, וְהוּא שְׁלִישִׁי. כִּדְאָמַר רַבִּי אָבוּן בַּר חִיָּה: בְּטֻמְאַת אִישׁ בְּאִישׁ, וְלֹא בְּטֻמְאַת אָדָם בִּכְלִים.

רַבִּי זְרִיקָא בְּשֵׁם רַב הַמְנוּנָא: תַּנַּיי תַּמָּן פְּלִיג עַל רַבִּי אִילָא: כְּלִי שֶׁחִצְיוֹ מִן הָאֲדָמָה וְחִצְיוֹ מִן הַגְּלָלִים, אֵין חַיָּבִין עָלָיו עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ. מִפְּנֵי שֶׁחִצְיוֹ מִן הָאֲדָמָה וְחִצְיוֹ מִן הַגְּלָלִים, אֲבָל אִם הָיָה כֻּלּוֹ מִן הָאֲדָמָה חַיָּב. מַנּוּ חַיָּב? לֹא הַנּוֹגֵעַ? לֹא שֶׁנִּי שֶׁנָּגַע בְּרִאשׁוֹן הוּא? אָמַר רַבִּי פִּינְחָס קְמֵי רַבִּי יוֹסֵי: תִּפְתֹּר בְּשֶׁזְּרָקוֹ. אֲמַר לֵהּ: אִי בְּשֶׁזְּרָקוֹ, בְּדָא תְּנֵי: עַל רְחִיצַת גּוּפוֹ עָנוּשׁ כָּרֵת, וְעַל כִּבּוּס בְּגָדָיו בְּאַרְבָּעִים! מִשֵּׁם מַכְנִיס כֵּלִים טְמֵאִין בַּמִּקְדָּשׁ.

אָמַר רַבִּי לְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסָה קְמֵי רַבִּי יוֹסֵי: אוֹף אֲנַן תְּנִינַן הָדָא, מְסַיְּעָא לְהָדֵין תַּנָּיָא קַדְמָיָא. דְּתָנֵי: רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: כָּל טֻמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁהַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עָלֶיהָ חַיָּבִין עַל בִּיאַת מִקְדָּשׁ, וְכָל טֻמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁאֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עָלֶיהָ אֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לְטֻמְאוֹת הַפּוֹרְשׁוֹת מִן הַמֵּת נִצְרְכָה, רְבִיעִית דָּם, רֹבַע עֲצָמוֹת שֶׁאֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עֲלֵיהֶן, אֵין חַיָּב עֲלֵיהֶן; חֲצִי לוֹג דָּם וַחֲצִי קַב עֲצָמוֹת שֶׁהַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עֲלֵיהֶן, חַיָּבִין עֲלֵיהֶן עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ. אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: הֲוֵינַן סָבְרִין מֵימַר מַה פְּלִיגִי? לַקָּרְבָּן,

[לח:]

אֲבָל לְמַלְקוֹת לוֹקִין, אֲפִלּוּ עַל הַשְּׁלִישִׁי אֲפִלּוּ עַל הָרְבִיעִי.

תָּנֵי רַבִּי יוֹסֵה צַיְדָנְיָה קֳמֵי רַבִּי יִרְמְיָה, וּפְלִיג עַל רַבִּי יִרְמְיָה: כָּל טֻמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁהַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עָלֶיהָ חַיָּבִין עָלֶיהָ עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל טֻמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁאֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עָלֶיהָ אֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן מִשּׁוּם רַבִּי יוֹחָנָן: לְטֻמְאוֹת הַפּוֹרְשׁוֹת מִן הַמֵּת נִצְרְכָה, רְבִיעִית דָּם רֹבַע עֲצָמוֹת שֶׁאֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עֲלֵיהֶן אֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן, חֲצִי לוֹג דָּם וַחֲצִי קַב עֲצָמוֹת שֶׁהַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עֲלֵיהֶן, לוֹקִין עֲלֵיהֶן.

הַדְרָן עֲלָךְ פֶּרֶק כֹּהֵן גָּדוֹל וְנָזִיר

פֶּרֶק שְׁמִינִי

הֲלָכָה א: **מַתְנִיתִין**: שְׁנֵי נְזִירִין שֶׁאָמַר לָהֶן אֶחָד: ׳רָאִיתִי אֶחָד מִכֶּם שֶׁנִּטְמָא, וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵי זֶה מִכֶּם׳, מְבִיאִין קָרְבַּן טֻמְאָה וְקָרְבַּן טָהֳרָה, וְאוֹמֵר: ׳אִם אֲנִי הוּא הַטָּמֵא, קָרְבַּן טֻמְאָה שֶׁלִּי וְקָרְבַּן טָהֳרָה שֶׁלָּךְ; וְאִם אֲנִי הוּא הַטָּהוֹר, קָרְבַּן טָהֳרָה שֶׁלִּי וְקָרְבַּן טֻמְאָה שֶׁלָּךְ׳. וְסוֹפְרִים שִׁלְשִׁים יוֹם, וּמְבִיאִין קָרְבַּן טָהֳרָה, וְאוֹמֵר: ׳אִם אֲנִי הוּא טָמֵא, קָרְבַּן טֻמְאָה שֶׁלִּי וְקָרְבַּן טָהֳרָה שֶׁלָּךְ וְזֶה קָרְבָּן טָהֳרָתִי; וְאִם אֲנִי הוּא הַטָּהוֹר, קָרְבַּן טָהֳרָה שֶׁלִּי וְקָרְבַּן טֻמְאָה שֶׁלָּךְ וְזֶה קָרְבַּן טָהֳרָתָךְ׳.

מֵת אֶחָד מֵהֶן, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: יְבַקֵּשׁ אֶחָד מִן הַשּׁוּק וְיִדֹּר כְּנֶגְדּוֹ נָזִיר, וְיֹאמַר: ׳אִם טָמֵא הָיִיתִי - הֲרֵי אַתָּה נָזִיר מִיָּד, וְאִם טָהוֹר הָיִיתִי - הֲרֵי אַתָּה נָזִיר לְאַחַר שִׁלְשִׁים יוֹם׳, וְסוֹפְרִים שִׁלְשִׁים יוֹם וּמְבִיאִין קָרְבַּן טֻמְאָה וְקָרְבַּן טָהֳרָה. וְיֹאמַר: ׳אִם אֲנִי הוּא הַטָּמֵא - קָרְבַּן טֻמְאָה שֶׁלִּי וְקָרְבַּן טָהֳרָה שֶׁלָּךְ; וְאִם אֲנִי הוּא הַטָּהוֹר - קָרְבַּן טָהֳרָה שֶׁלִּי וְקָרְבַּן טֻמְאָה בְּסָפֵק׳. וְסוֹפְרִים שִׁלְשִׁים יוֹם וּמְבִיאִין קָרְבַּן טָהֳרָה, וְאוֹמֵר: ׳אִם אֲנִי הוּא טָמֵא - קָרְבַּן טֻמְאָה שֶׁלִּי וְקָרְבַּן טָהֳרָה שֶׁלָּךְ וְזֶה קָרְבָּן טָהֳרָתִי; וְאִם אֲנִי הוּא טָהוֹר - קָרְבַּן טָהֳרָה שֶׁלִּי וְקָרְבַּן טֻמְאָה בְּסָפֵק וְזֶה קָרְבַּן טָהֳרָתָךְ׳.

אָמַר לוֹ בֶּן זוֹמָא: מִי שׁוֹמֵעַ לוֹ שֶׁיִּדֹּר כְּנֶגְדּוֹ? אֶלָּא מֵבִיא חַטָּאת הָעוֹף וְעוֹלַת בְּהֵמָה, וְאוֹמֵר: ׳אִם טָמֵא הָיִיתִי - הַחַטָּאת מְחוּבָתִי וְהָעוֹלָה נְדָבָה; וְאִם טָהוֹר הָיִיתִי - הָעוֹלָה מְחוּבָתִי וְהַחַטָּאת בְּסָפֵק׳. וְסוֹפֵר שִׁלְשִׁים יוֹם, וּמֵבִיא קָרְבַּן טָהֳרָה, וְאוֹמֵר: ׳אִם טָמֵא הָיִיתִי - הָעוֹלָה רִאשׁוֹנָה נְדָבָה וְזוֹ חוֹבָה; וְאִם טָהוֹר הָיִיתִי - הָעוֹלָה רִאשׁוֹנָה חוֹבָה וְזוֹ נְדָבָה, וְזֶה שְׁאָר קָרְבָּנִי׳. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: נִמְצָא זֶה מֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו חֲצָיִים, אֲבָל הוֹדוּ חֲכָמִים לְדִבְרֵי בֶּן זוֹמָא.

גְּמָרָא: וְלֹא סוֹף דָּבָר כְּשֶׁאָמַר לָהֶן אֶחָד: ׳רָאִיתִי אֶת אֶחָד מִכֶּם שֶׁנִּטְמָא, וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵי זֶה מִכֶּם׳, אֶלָּא אֲפִלּוּ אָמַר לָהֶם: ׳רָאִיתִי אֶחָד מִכֶּם שֶׁנָּזַר, וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵי זֶה מִכֶּם׳ - שְׁנֵיהֶן נוֹהֲגִין נְזִירוּת עַל פִּיו. בְּשֶׁאֵינָן מַכְחִישִׁין אוֹתוֹ, אֲבָל אִם מַכְחִישִׁין אוֹתוֹ לָא בְדָא. הָיוּ שְׁנַיִם וּמַכְחִישָׁן, יֵיבָא כַּהֲדָא: עַד אוֹמֵר נִטְמָא, וְהוּא אוֹמֵר ׳לֹא נִטְמֵאתִי׳ - טָהוֹר. שְׁנַיִם אוֹמְרִין ׳נִטְמֵאתָ׳, וְהוּא אוֹמֵר ׳לֹא נִטְמֵאתִי׳ שְׁנֵיהֶן נֶאֱמָנִין מִמֶּנּוּ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הוּא נֶאֱמָן עַל־יְדֵי עַצְמוֹ.

רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב:

[לט.]

כְּנִי מַתְנִיתָא: רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא, רַבִּי יְהוּדָה וַחֲכָמִים מְטַהֲרִים. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כְּנִי מַתְנִיתָא: רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא, וְרַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר. מִלֵּיהוֹן דְּרַבָּנָן מְסַיְּעִין לְרַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר רַבִּי גְּרִיוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה: לָא אָמַר רַבִּי יוּדָה אֶלָּא בְּ׳טֻמְאָה יִשָּׁנֶה׳, שֶׁיְּכוֹל לוֹמַר ׳נִטְמֵאתִי וְטָהַרְתִּי׳. וְתָנֵי: כֵּן הַדָּבָר עַל אֲכִילַת חֵלֶב, הוּא הַדָּבָר עַל

בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ. וְיוֹדוֹן לֵהּ בְּטֻמְאָה! מִפְּנֵי טֻמְאַת נָזִיר, שֶׁכֵּן אוֹמֵר לוֹ ׳אֵיכָן הוּא קָרְבָּנְךָ שֶׁהֵבֵאתָ׳? וְיוֹדוֹן לֵהּ בִּתְרוּמָה! עַד כָּאן קְשֵׁי רַבִּי חֲנִינָה.

רַבִּי מָנָא שְׁמַע לָהּ מִן דְּבָתְרַהּ, אָמְרוּ לוֹ: מָה אִם יְרֻצָּה לוֹמַר מֵזִיד הָיִיתִי? בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה מָה אִית לָךְ? שׁוֹגֵג חַיָּב מֵזִיד חַיָּב, שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר לוֹ ׳הֵעַרְתִּי אֲבָל לֹא גָּמַרְתִּי׳.

[לט:]

כַּיי דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, ׳נֶאֱנַסְתִּי מִפְּנֵי כְּשָׁפִים שֶׁעָשָׂת לִי׳! בִּנְזִירוּת מָה אִית לָךְ? שׁוֹגֵג חַיָּב, מֵזִיד חַיָּב, אָנוּס חַיָּב, ״בְּפֶתַע״ (בַּמִּדְבָּר ו, ט) - לְרַבּוֹת הַשּׁוֹגֵג, ״פִּתְאֹם״ - לְרַבּוֹת אֶת הַמֵּזִיד וְהָאָנוּס, ׳תְּנַאי הָיָה בְּלִבִּי, לִכְשֶׁאֶטְמָא תִּפָּקַע נְזִירוּתִי מִמֶּנִּי, תָּחוּל עָלַי נְזִירוּת אַחֶרֶת׳. מִכָּל מָקוֹם לֹא נִתְחַיֵּב בִּנְזִירוּת עַד עַכְשָׁו.

בִּשְׁבוּעוֹת מָה אִית לָךְ? שׁוֹגֵג חַיָּב, מֵזִיד חַיָּב, תְּנָיֵי בִּדְבָרִים, אֵין תְּנָיֵי בִּשְׁבוּעוֹת, וְאָתְיָא כַּיי דְּמַר רַבִּי בָּא רַב יְהוּדָה: בְּשׁוֹגֵג בְּקָרְבָּנָהּ וּבְמֵזִיד בְּקָרְבָּנָהּ, אֲבָל אִם אָמַר ׳סָבוּר הָיִיתִי שֶׁאֵין זוֹ שְׁבוּעָה׳ - פָּטוּר. הָא כָּל אִלֵּין מִלַּיָּא לָא מָצֵי תַּנָּיָה, וְכָא מָצֵי תַּנָּיָה?! מִמַּה דְּרַבִּי יוֹסֵי אָמַר: ׳פְּלוֹנִי אָכַל חֵלֶב וְהִתְרֵיתִי בּוֹ׳, אֵינוֹ לוֹקֶה. אָמַר לוֹ אֶחָד ׳חֵלֶב הוּא׳ וְהִתְרוּ בּוֹ שְׁנַיִם, לוֹקֶה. וְעִקַּר עֵדוּתוֹ לֹא בְּעֵד אֶחָד הוּא?!

מִמַּה דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: ׳פְּלוֹנִי נָזִיר וְנִטְמָא, הִתְרֵיתִי בּוֹ׳, אֵינוֹ לוֹקֶה. אָמַר לוֹ אֶחָד: ׳נָזִיר אַתָּה׳, וְהָיָה נוֹהֵג בִּנְזִירוּת עַל פִּיו, וְשָׁתָה יַיִן וְנִטְמָא לְמֵתִים, וְהִתְרוּ בּוֹ שְׁנַיִם, לוֹקֶה. עִקַּר עֵדוּתוֹ לֹא בְּעֵד אֶחָד הוּא?!

מִמַּה דְּרַבִּי מָנָא אָמַר: ׳פְּלוֹנִית כֹּהֶנֶת וְזִינְּתָה, וּבָא עָלֶיהָ בַּעְלָהּ כֹּהֵן וְהִתְרֵיתִי בּוֹ׳, אֵינוֹ לוֹקֶה. נִסְתְּרָה בִּפְנֵי שְׁנַיִם, אָמַר אֶחָד מֵהֶם ׳אֲנִי רְאִיתִיהָ שֶׁנִּטְמֵאת׳, וּבָא עָלֶיהָ בַּעְלָהּ, וְהִתְרוּ בּוֹ שְׁנַיִם לוֹקֶה, וְעִקַּר עֵדוּתוֹ לֹא בְּעֵד אֶחָד?!

וּמְבִיאִין קָרְבַּן טֻמְאָה וְקָרְבָּן טָהֳרָה - הָדָא בְּעוֹמֵד בְּסוֹף שְׁלֹשִׁים, אֲבָל בְּעוֹמֵד בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים מַמְתִּינִין לוֹ עַד שְׁלֹשִׁים. בְּשֶׁהָיָה זֶה נָזִיר שְׁלֹשִׁים וְזֶה נָזִיר שְׁלֹשִׁים, אֲבָל אִם הָיָה זֶה נָזִיר שְׁלֹשִׁים וְזֶה נָזִיר מֵאָה, מַמְתִּינִין לוֹ עַד מֵאָה.

רַבִּי יַעֲקֹב דָּרוֹמָיָא בְּעָא קֳמֵי רַבִּי יוֹסֵי: נִטְמָא בְּאוֹתָן הַיָּמִים, מָה הֵן? אָמַר לוֹ: כְּמִי שֶׁחֲבֵרוֹ מְבַקֵּשׁ לוֹ מֵאֶחָד

[מ.]

מִן הַשּׁוּק.

שָׁתָה יַיִן בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם הָרִאשׁוֹנִים - לוֹקֶה, בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם הָאַחֲרוֹנִים - אֵינוֹ לוֹקֶה, הַבָּא מִן הַשּׁוּק אֵינוֹ לוֹקֶה, לֹא עַל הָרִאשׁוֹנִים וְלֹא עַל הָאַחֲרוֹנִים. עַד כְּדוֹן בְּשֶׁהִתְרוּ בּוֹ עַל זֶה בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְעַל זֶה בִּפְנֵי עַצְמוֹ, הִתְרוּ בּוֹ עַל שְׁנֵיהֶן כְּאֶחָד פְּלִגְתָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּאִתְפַּלְגוּן בִּשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלֻיּוֹת. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מְקַבְּלִין הַתְרָיָה עַל סָפֵק. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: אֵין מְקַבְּלִין הַתְרָיָה עַל סָפֵק.

׳נָזַרְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה נָּזַרְתִּי, אִם לְעַכְשָׁיו אִם לְאַחַר זְמַן׳, אוֹמְרִים לוֹ: ׳זוֹ לְעַכְשָׁיו, וְזוֹ לְאַחַר זְמַן׳. שָׁתָה יַיִן בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים

יָמִים הָרִאשׁוֹנִים - אֵינוֹ לוֹקֶה, בְּתוֹךְ שִׁלשִׁים הָאַחֲרוֹנִים - לוֹקֶה. וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא הָרִאשׁוֹנִים בְּתוֹךְ נְזִירוּתוֹ וְהָאַחֲרוֹנִים לְאַחַר נְזִירוּתוֹ! "כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ" (בַּמִּדְבָּר ו, ד) - לַעֲשׂוֹת יָמִים שֶׁלְּאַחַר מִלֹּאת כִּבְתוֹךְ מִלֹּאת, לְיַיִן לְטֻמְאָה וּלְתִגְלַחַת.

וְיָבִיא קָרְבְּנוֹתָיו חֲצָיִים? שֶׁלֹּא תִּנְעַל תְּשׁוּבָה מִבֵּית הַוַּעַד. נָזִיר שֶׁנִּטְמָא בְּסָפֵק רְשׁוּת הַיָּחִיד, וְאֵינוֹ בְּפֶסַח. רַבִּי הוֹשַׁעְיָא רַבָּה אָמַר: הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ. דְּתְנִינַן תַּמָּן: כָּל טֻמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁהַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עָלֶיהָ, חַיָּבִין עָלֶיהָ עַל בִּיאַת מִקְדָּשׁ. וְכָל טֻמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁאֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עָלֶיהָ, אֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ עַל בִּיאַת מִקְדָּשׁ.

יָחִיד שֶׁנִּטְמָא בְּסָפֵק רְשׁוּת הַיָּחִיד בְּפֶסַח. רַבִּי הוֹשַׁעְיָה רַבָּה אָמַר: יִדָּחֶה לְפֶסַח שֵׁנִי. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מְשַׁלְּחִין אוֹתוֹ דֶּרֶךְ רְחוֹקָה.

וְאָתְיָא כַּיי דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: נִטְמָא טֻמְאַת הַתְּהוֹם, מְשַׁלְּחִין אוֹתוֹ דֶּרֶךְ רְחוֹקָה.

צְבוּר שֶׁנִּטְמָא בְּסָפֵק רְשׁוּת הַיָּחִיד בְּפֶסַח, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: יֵעָשֶׂה בִּסְפֵקָן. וְרַבִּי הוֹשַׁעְיָה אָמַר: יֵעָשֶׂה בְּטֻמְאָה. אַף רַבִּי הוֹשַׁעְיָה רַבָּה מוֹדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ בִּסְפֵקָן, לֹא אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָה

[מ:]

אֶלָּא לָחֻמָּרִין.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי בְּנָיָה: יִשְׂרָאֵל עָרֵל מַזִּין עָלָיו, שֶׁכֵּן מָצִינוּ שֶׁקִּבְּלוּ אֲבוֹתֵינוּ בַּמִּדְבָּר הַזָּיַת עֲרֵלִים. אָמַר רַב חִסְדָּא: אָתְיָא כְּמַן דְּאָמַר בְּאַחַד־עָשָׂר מָלוּ, בְּרַם כְּמַן דְּאָמַר בָּעֲשִׂירִי מָלוּ, לֹא קִבְּלוּ הַזָּיַת עֲרֵלִים! אָמַר רַבִּי אָבִין: מִכָּל מָקוֹם לֹא מִנּוּ הַזָּיַת עֲרֵלִים. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: מַעֲשֶׂה בְּכֹהֵן עָרֵל שֶׁהָזָּה וְהָכְשִׁרוּ הַזָּיוֹתָיו. תָּנֵי: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אִסְטְרַטְיוֹת וְשׁוֹמְרֵי צִירִים הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם, וְטָבְלוּ וְאָכְלוּ פִּסְחֵיהֶם לָעֶרֶב.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: נָזִיר שֶׁהָיָה טָמֵא בְּסָפֵק, וּמֻחְלָט בְּסָפֵק, אוֹכֵל בַּקָּדָשִׁים לְאַחַר שִׁשִּׁים יוֹם, וְשׁוֹתֶה בְּיַיִן וּמְטַמֵּא לְמֵתִים אַחַר מֵאָה וְעֶשְׂרִים יוֹם. שֶׁתִּגְלַחַת הַנָּגַע דּוֹחָה לְתִגְלַחַת הַנָּזִיר בִּזְמַן שֶׁהִיא וַדַּאי, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁהִיא סָפֵק אֵינָהּ דּוֹחָה.

גְּמָרָא: אֵי זֶהוּ מֻחְלָט מִסָּפֵק? שְׁנַיִם שֶׁבָּאוּ אֶצְלוֹ, וְהִחְלִיט אֶת אֶחָד מֵהֶן, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַחְלִיט אֶת הַשֵּׁנִי עַד שֶׁנִּתְחַלְּפוּ לוֹ, זֶהוּ מֻחְלָט בְּסָפֵק.

הָדָא הִיא דְתָנֵי רַבִּי חִיָּה: סָפֵק נָזִיר טָמֵא סָפֵק נָזִיר טָהוֹר, אֲבָל נָזִיר וַדַּאי הָיָה, סָפֵק מְצוֹרָע טָמֵא סָפֵק מְצוֹרָע טָהוֹר, אֲבָל מְצוֹרָע וַדַּאי הָיָה, אוֹכֵל בְּקָדָשִׁים אַחַר שִׁשִּׁים יוֹם, וְשׁוֹתֶה יַיִן וּמְטַמֵּא לַמֵּתִים לְאַחַר מֵאָה וְעֶשְׂרִים יָמִים. כֵּיצַד? אָמְרוּ לוֹ 'נָזִיר טָמֵא אַתָּה' צֵא וּמְנֵה שִׁבְעָה, וְהַזֵּה וּשְׁנֵה, וְגַלַּח וְהָבֵא. מָנָה שִׁבְעָה וְרָצָה לְגַלֵּחַ, אוֹמְרִים לוֹ 'נָזִיר טָהוֹר אַתָּה, צֵא וּמְנֵה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה וְהַשְׁלִימֵן לִשְׁלֹשִׁים. מָנָה שְׁלֹשִׁים וְרָצָה לְגַלֵּחַ, אוֹמְרִים לוֹ, נָזִיר טָהוֹר אַתָּה וְאֵין נָזִיר טָהוֹר מְגַלֵּחַ אֶלָּא עַל מִינֵי דְמִים, הֲרֵי זֶה מֵבִיא עוֹלָה וּמְגַלֵּחַ עָלֶיהָ,

[מא.]

חַטָּאת הָעוֹף וּמַתְּנָה עָלֶיהָ, וְאוֹמֵר: ׳אִם טָמֵא הָיִיתִי - הַחַטָּאת מֵחוֹבָתִי וְהָעוֹלָה נְדָבָה, אִם טָהוֹר - הָעוֹלָה מֵחוֹבָתִי וְהַחַטָּאת סָפֵק׳. כֵּיצַד עוֹשִׂין לוֹ לְהַחְמִיר? מֵבִיא פִּילֵי שֶׁל חֶרֶס חֲדָשָׁה, וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ רְבִיעִית מַיִם חַיִּים, וּמֵבִיא שְׁתֵּי צִפֳּרֵי דְרוֹר, שׁוֹחֵט אֶחָד מֵהֶן עַל כְּלִי חֶרֶשׂ עַל מַיִם חַיִּים, חוֹפֵר וְקוֹבְרָהּ בְּפָנָיו, וַאֲסוּרָה בַּהֲנָיָה. וּמְגַלֵּחַ רֹאשׁוֹ וּזְקָנוֹ וְגַבּוֹת עֵינָיו כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּצַרְעִין מְגַלְּחִין אוֹתָהּ. וּמוֹנִין שִׁלְשִׁים יוֹם, וּמֵבִיא עוֹלַת בְּהֵמָה אַחֶרֶת, וּמַתְּנָה עָלֶיהָ וְאוֹמֵר: ׳אִם טָמֵא הָיִיתִי - הָעוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה נְדָבָה וְזוֹ חוֹבָה וְהַחַטָּאת מֵחוֹבָתִי, וְאִם טָהוֹר הָיִיתִי - הָעוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה חוֹבָה וְזוֹ נְדָבָה וְהַחַטָּאת סָפֵק׳.

מְגַלֵּחַ רֹאשׁוֹ וּזְקָנוֹ וְגַבּוֹת עֵינָיו כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּצַרְּעִ מְגַלֵּחַ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְמָחָרָת הוּא מֵבִיא אֲשָׁמוֹ וְלֻגּוֹ עִמּוֹ, וּמַתְּנָה עָלֶיהָ וְאוֹמֵר: ׳אִם טָמֵא הָיִיתִי - הֲרֵי הוּא חוֹבָתִי, וְאִם לָאו - הֲרֵי הוּא סְפֵיקִי׳, וְיִשְׁחֹט בְּצָפוֹן, וְטָעוּן מַתָּן בְּהוֹנוֹת, וְנֶאֱכָל לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל מָקוֹם לְיוֹם וְלַיְלָה עַד חֲצוֹת, אֲבָל חֲכָמִים לֹא הוֹדוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁהוּא מֵבִיא אֶת הַקָּדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל.

לְהָבִיא חַטָּאת בְּהֵמָה אֵינוֹ יָכוֹל, שֶׁאֵין לוֹ חַטָּאת בְּהֵמָה, חַטָּאת הָעוֹף אֵינוֹ יָכוֹל, שֶׁהֲרֵי עָשִׁיר שֶׁהֵבִיא קָרְבָּן עָנִי לֹא יָצָא, כֵּיצַד יַעֲשֶׂה? יִכְתֹּב נְכָסָיו לְאַחֵר, וְיָבִיא קָרְבָּן עָנִי, נִמְצָא עָשִׁיר מֵבִיא חַטָּאת עוֹף, וּמַתְּנָה עָלֶיהָ וְאוֹמֵר: ׳אִם טָמֵא הָיִיתִי - הֲרֵי זֶה חוֹבָתִי, וְאִם לָאו - הֲרֵי הוּא סָפֵק׳.

אוֹכֵל בַּקָּדָשִׁים מִיָּד, אֲבָל לִשְׁתּוֹת יַיִן וְלִטָּמֵא לַמֵּתִים אֵינוֹ יָכוֹל, שֶׁאֵין נְזִירוּתוֹ עוֹלָה לוֹ מִתּוֹךְ צָרַעְתּוֹ. כֵּיצַד עוֹשִׂין לוֹ? כְּדִבְרֵי בֶן זוֹמָא: הֲרֵי זֶה מוֹנֶה שִׁלְשִׁים יוֹם, וּמֵבִיא עוֹלַת בְּהֵמָה וּמְגַלֵּחַ עָלֶיהָ, חַטָּאת הָעוֹף וּמַתְּנָה עָלֶיהָ, וְאוֹמֵר: ׳אִם טָמֵא הָיִיתִי - הַחַטָּאת מֵחוֹבָתִי וְהָעוֹלָה נְדָבָה, אִם טָהוֹר הָיִיתִי - הָעוֹלָה מֵחוֹבָתִי וְחַטָּאת סָפֵק׳. מוֹנֶה שִׁלְשִׁים יוֹם, וּמֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו שְׁלֵמִין, וּמַתְּנָה עֲלֵיהֶן וְאוֹמֵר: ׳אִם טָמֵא הָיִיתִי - הָעוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה נְדָבָה

[מא:]

וְזוֹ חוֹבָה, וְאִם טָהוֹר הָיִיתִי - הָעוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה חוֹבָה וְזוֹ נְדָבָה, וְהַחַטָּאת סָפֵק׳. וּמְגַלֵּחַ, שׁוֹתֶה יַיִן וּמְטַמֵּא לְמֵתִים מִיָּד.

בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנָּזַר שְׁלֹשִׁים, אֲבָל אִם נָזַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ, אוֹכֵל בַּקָּדָשִׁים לְאַחַר שְׁתֵּי שָׁנִים, שׁוֹתֶה בְּיַיִן וּמְטַמֵּא אַחַר אַרְבַּע שָׁנִים.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זוֹ דִּבְרֵי בֶן זוֹמָא, אֲבָל דִּבְרֵי חֲכָמִים לְעוֹלָם הוּא בַּחֲלִיטוֹ עַד שֶׁיָּנִיף הָאָשָׁם. רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: עַד שֶׁיָּנִיף הָאָשָׁם יְהֵא זֶה בַּחֲלִיטוֹ?! אָמַר לֵהּ רַבִּי יוֹסֵי: לָמָּה לֹא? מָצִינוּ כַּמָּה אֲשָׁמוֹת דּוֹחִין מִפְּנֵי סְפֵקוֹת. דִּתְנִינַן תַּמָּן: אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרֵב בִּשְׁלָמִים, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶן יִשָּׁחֲטוּ בְּצָפוֹן, וְיֵאָכְלוּ כְּחֹמֶר שֶׁבָּהֶן. אָמְרוּ לוֹ: אֵין מְבִיאִין קָדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל.

רַבִּי יַעֲקֹב דְּרוֹמָיָא בְּעָא קֳמֵי רַבִּי יוֹסֵי: וְיַעֲשׂוּ לוֹ תַּקָּנָה לְיֵינוֹ? אֲמַר לֵהּ (בַּמִּדְבָּר ו, יח): "וְגִלַּח הַנָּזִיר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" – הָרָאוּי לָבוֹא אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, יָצָא זֶה שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָבוֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד.

שְׁעָרוֹ מַהוּ? רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: אִתְפַּלְגוּן רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: שְׁעָרוֹ אָסוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: שְׁעָרוֹ מֻתָּר. רַבִּי זְעֵירָא בָּעֵי: בִּמְצֹרָע שֶׁנָּזַר פְּלִיגִין, אוֹ בְּנָזִיר שֶׁנִּצְטָרַע פְּלִיגִין? אִין תֵּימַר בִּמְצֹרָע שֶׁנָּזַר פְּלִיגִין, הָא בְּנָזִיר שֶׁנִּצְטָרַע דִּבְרֵי הַכֹּל הוּא אָסוּר. אִין תֵּימַר בְּנָזִיר שֶׁנִּצְטָרַע פְּלִיגִין, הָא בִּמְצֹרָע שֶׁנָּזַר, דִּבְרֵי הַכֹּל מֻתָּר. רַבִּי יִרְמְיָה פְּשִׁיטָא לֵהּ בִּמְצֹרָע שֶׁנָּזַר פְּלִיגִין, הָא בְּנָזִיר שֶׁנִּצְטָרַע דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר.

תִּגְלַחַת מִצְוָה, מַהוּ שֶׁתִּדְחֶה לְתִגְלַחַת הָרִשׁוּת? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: וּמְגַלֵּחַ רֹאשׁוֹ וּזְקָנוֹ וְגַבּוֹת עֵינָיו כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּצֹרָעִין מְגַלְּחִין, וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא תִּגְלַחַת רְשׁוּת הֲוֵית. רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָן: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן: שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כֵּיוָן שֶׁנִּזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִין, הֻתַּר הַנָּזִיר לִשְׁתּוֹת יַיִן וְלִטָּמֵא לְמֵתִים.

וְאֵינוֹ אָסוּר מִשּׁוּם בַּל תַּשְׁחִית?! שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא אָמַר: תִּפְתֵּר בְּסָרִיס. וְהָא תְּנִינַן: 'זָקָן', אִית לָךְ מֵימַר סָרִיס?!

[מב.]

לֵית לָךְ אֶלָּא כִּדְאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: נְטָלָן מִלְּמַטָּן לְמַעְלָן אָסוּר. רַבִּי יוֹסֵי בַּר אָבִין אָמַר: לָא שָׁנְיָא, הִיא לְמַטָּן לְמַעְלָן הִיא לְמַעְלָן לְמַטָּן.

טָמֵא בְּסָפֵק מֻחְלָט וַדַּאי, אוֹכֵל קָדָשִׁים לְאַחַר שִׁמְנָה יָמִים, וְשׁוֹתֶה יַיִן וּמִטַּמֵּא לְמֵתִים לְאַחַר שִׁשִּׁים וּשְׁמֹנָה יָמִים. טָמֵא וַדַּאי מֻחְלָט בְּסָפֵק, אוֹכֵל בְּקָדָשִׁים לְאַחַר שִׁבְעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם, וְשׁוֹתֶה יַיִן וּמִטַּמֵּא לְמֵתִים לְאַחַר שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה יוֹם. טָמֵא וַדַּאי מֻחְלָט וַדַּאי, אוֹכֵל בְּקָדָשִׁים לְאַחַר שְׁמֹנַת יָמִים, שׁוֹתֶה בְּיַיִן וּמִטַּמֵּא לְמֵתִים אַחַר אַרְבָּעִים וְאַרְבָּעָה יוֹם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא מָרִי אַחוּי דְּרַבִּי יוֹסֵי: זֹאת אוֹמֶרֶת, שֶׁהַתַּעַר סוֹתֵר בְּנָזִיר טָמֵא שִׁבְעָה.

הַדְּרָן עָלָךְ פֶּרֶק שְׁנֵי נְזִירִין

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: הַגּוֹיִם אֵין לָהֶן נְזִירוּת, נָשִׁים וַעֲבָדִים יֵשׁ לָהֶן נְזִירוּת. חָמֵר בַּנָּשִׁים מִבַּעֲבָדִים, שֶׁהוּא כּוֹפֵף אֶת עַבְדּוֹ, וְאֵינוֹ כּוֹפֵף אֶת אִשְׁתּוֹ. חָמֵר בַּעֲבָדִים מִבְּנָשִׁים, שֶׁהוּא מֵפֵר נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ, וְאֵינוֹ מֵפֵר נִדְרֵי עַבְדּוֹ. הֵפֵר לְאִשְׁתּוֹ, הֵפֵר לָהּ עוֹלָמִית. הֵפֵר לְעַבְדּוֹ יָצָא לְחֵרוּת, מַשְׁלִים אֶת נְזִירוּתוֹ. עָבַר מִכְנֶגֶד פָּנָיו, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: לֹא יִשְׁתֶּה. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יִשְׁתֶּה.

גְּמָרָא: "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (בַּמִּדְבָּר ו, ב), נוֹדְרִין בְּנָזִיר, וְאֵין הַגּוֹיִם נוֹדְרִין בְּנָזִיר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (וַיִּקְרָא כב, יח): "אִישׁ". מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "אִישׁ"? לְהָבִיא הַגּוֹיִם שֶׁנּוֹדְרִין נְדָרִים וּנְדָבוֹת כְּיִשְׂרָאֵל; אֱמוֹר אַף הָכָא כֵּן. שָׁנְיָא הִיא, דִּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר ו, יא): "וְכִפֶּר עָלָיו", אֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּפָּרָה, יָצְאוּ הַגּוֹיִם שֶׁאֵין לָהֶן כַּפָּרָה.

[מב:]

תַּמָּן תְּנִינַן: הַנָּכְרִי, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: נָעֲרָךְ, אֲבָל לֹא מַעֲרִיךְ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מַעֲרִיךְ, אֲבָל לֹא נָעֲרָךְ. וְזֶה וָזֶה מוֹדִין שֶׁהֵן נוֹדְרִין וְנִדָּרִין. רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: מַן דְּאָמַר תַּמָּן מַעֲרִיךְ – וְהָכָא מַזִּיר? מַן דְּאָמַר נָעֲרָךְ – הָכָא נִזּוֹר? נִזּוֹר הֵיךְ אֶפְשָׁר? יִשְׂרָאֵל מַזִּיר אֶת הַגּוֹי, וְשָׁמַע הוּא לָהּ?! אֶלָּא בְּשֶׁאָמַר יִשְׂרָאֵל 'הֲרֵינִי נָזִיר', וְשָׁמַע הַגּוֹי וְאָמַר: 'מַה שֶׁאָמַר זֶה, עָלַי'. אֵינוֹ אֶלָּא כְּפוֹרֵעַ חוֹב! מַזִּיר הֵיךְ אֶפְשָׁר? גּוֹי מַזִּיר אֶת יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל לְיִשְׂרָאֵל אֵינוֹ מַזִּיר, וְגוֹי מַזִּיר אֶת יִשְׂרָאֵל?! אֶלָּא בְּשֶׁאָמַר הַגּוֹי 'הֲרֵינִי נָזִיר', וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל וְאָמַר 'מַה שֶׁאָמַר זֶה, עָלַי'. מַה מְעַטְתָּ בּוֹ?

יִשְׂרָאֵל בְּ'בַל יַחֵל' וְאֵין הַגּוֹי בְּ'בַל יַחֵל'. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶן הֵתֵּר חָכָם, גּוֹיִם אֵין לָהֶן הֵתֵּר חָכָם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין הֵתֵּר חָכָם, וְהַגּוֹי אֵין צְרִיכִין הֵתֵּר חָכָם. וְאָתְיָא דְּרַבִּי יוֹסֵי כְּדְרַבִּי אַבָּהוּ: חָדָא גּוֹיָה אַתָּת לְגַבֵּי רַבִּי אַבָּהוּ, אָמַר לַאֲבִימִי בַּר טוֹבִי: פּוֹק וּפְתַח לַהּ בְּנוֹלַד. וּדְרַבִּי יוֹנָה כְּרַב אַחָא, דְּאָמַר: הוּא לָבָן, הוּא כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם? שֶׁעָשָׂה שְׁתֵּי רִשְׁעִיּוֹת: אַחַת שֶׁחִלֵּל אֶת שְׁבוּעָה, וְאַחַת שֶׁשִּׁעְבֵּד בְּיִשְׂרָאֵל שְׁמוֹנֶה שָׁנָה.

וְיָכֹל אֶת אִשְׁתּוֹ, לָא כֵן אָמַר רַבִּי הוֹנָא: 'הֲנָיְתִי עָלַיִךְ', כּוֹפֶה וּמְשַׁמַּשְׁתּוֹ; 'הֲנָיְתָךְ עָלַי', הֲרֵי זֶה יָפֵר! שָׁנְיָא הִיא, שֶׁהוּא הֲנָיְתוֹ וַהֲנָיְתָהּ.

וְלֹא יָכֹל אֶת עַבְדּוֹ! שָׁנְיָא הִיא, דִּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר ו, ז): "כִּי נֵזֶר אֱלֹהָיו עַל רֹאשׁוֹ", אֶת שֶׁאֵין לוֹ אָדוֹן אַחֵר, יָצָא עֶבֶד, שֶׁיֵּשׁ לוֹ אָדוֹן אַחֵר. הָיָה יָכוֹל לְמְחוֹת עַל דְּבַר רַבּוֹ, אוֹמְרִים לוֹ: הֲלָכָה הִיא, שְׁמַע לְדִבְרֵי רַבְּךָ.

כְּפָפוֹ רַבּוֹ וְנִטְמָא, מַהוּ שֶׁיְּבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה? וְכִי נָזִיר הוּא? לֹא אַתְּ הוּא שֶׁגָּזַרְתָּ עָלָיו

[מג.]

שֶׁיִּטַּמָּא? אַתְּ אָמַר מֵבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה?! וְכָא מֵבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה?! כְּפָפוֹ רַבּוֹ וְנִטְמָא, מַהוּ שֶׁיִּסְתּוֹר? וְכִי נָזִיר הוּא? לֹא אַתְּ הוּא שֶׁגָּזַרְתָּ עָלָיו שֶׁיִּטַּמָּא? אַתְּ אוֹמֵר סוֹתֵר?! וְכָא סוֹתֵר?!

פְּשִׁיטָא דָּא מִלְּתָא: נִטְמָא וְאַחַר כָּךְ יָצָא לְחֵרוּת, מֵבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה. מַהוּ? בְּשֶׁכְּפָפוֹ רַבּוֹ אוֹ בְּשֶׁלֹּא כְּפָפוֹ רַבּוֹ? אִין תֵּימַר בְּשֶׁכְּפָפוֹ, מֵבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה? אִין תֵּימַר בְּשֶׁלֹּא כְּפָפוֹ רַבּוֹ, יַשְׁלִם כָּל זְמַן שֶׁהוּא תַּחְתָּיו? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בְּשֶׁכְּפָפוֹ רַבּוֹ אֲנַן קָיְמִין, שֶׁלֹּא תֹּאמַר הוֹאִיל וְיָצָא לְחֵרוּת תִּפְקַע מִמֶּנּוּ נְזִירוּת בְּטֻמְאָה, לְפִם כֵּן צְרִךְ מֵימַר מוֹנֶה לִנְזִירוּת בְּטֻמְאָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: עֶבֶד שֶׁאָמַר 'הֲרֵינִי נָזִיר לִכְשֶׁאֵצֵא לְחֵרוּת', כּוֹפוֹ לִנְזִירוּת. עֶבֶד, כּוֹפוֹ לִנְזִירוּת, וְאֵינוֹ כּוֹפֶה לֹא לִנְדָרִים וְלֹא לִשְׁבוּעוֹת.

רַבִּי יִרְמְיָה בְּעָא קֳמֵי רַבִּי זְעִירָא:

[מג:]

כְּפָפוֹ רַבּוֹ וְנִטְמָא, מַהוּ שֶׁיִּלְקֶה? אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא הֲלָכָה? מָה אֲנַן קָיְמִין? אִם בְּשֶׁנִּזְירוּתוֹ הֲלָכָה, וַהֲלָכָה יֵשׁ לָכֶף - לוֹקֶה; אִם בְּשֶׁאֵלּוּ וְאֵלּוּ מִדִּבְרֵיהֶן - לֹא יִלְקֶה. אָמַר רַבִּי מָנָא: לוֹקִין עַל הַהֲלָכָה?! אֶלָּא אָכֵן הוּא: אִם בְּשֶׁנִּזְירוּתוֹ תּוֹרָה, וַהֲלָכָה יֵשׁ לָכֶף וְלוֹקֶה; אִם בְּשֶׁאֵלּוּ וְאֵלּוּ מִדִּבְרֵיהֶן - לֹא יִלְקֶה.

כְּפָפוֹ רַבּוֹ לְדָבָר אֶחָד, מַהוּ שֶׁיְּכֹף אוֹתוֹ לְכָל הַדְּבָרִים? בָּאנוּ לְמַחֲלֹקֶת רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוֹסֵי: עָבַר מִכְּנֶגֶד פָּנָיו, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: לֹא יִשְׁתֶּה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יִשְׁתֶּה. מָה אֲנַן קָיְמִין? אִם בְּשֶׁאָמַר 'בֵּין בְּפָנַי בֵּין שֶׁלֹּא בְּפָנַי שְׁתֵה', אוֹף רַבִּי מֵאִיר מוֹדֶה. אִם בְּאוֹמֵר 'בְּפָנַי שְׁתֵה, שֶׁלֹּא בְּפָנַי אַל תִּשְׁתֶּה', אוֹף רַבִּי יוֹסֵי מוֹדֶה. אֶלָּא כֵּן אֲנַן קָיְמִין: בְּאוֹמֵר 'שְׁתֵה', רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: 'בְּפָנַי שְׁתֵה וְשֶׁלֹּא בְּפָנַי אַל תִּשְׁתֶּה', רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כְּאוֹמֵר 'בֵּין בְּפָנַי בֵּין שֶׁלֹּא בְּפָנַי שְׁתֵה'.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: נָזִיר שֶׁגִּלַּח וְנוֹדַע שֶׁהוּא טָמֵא, אִם טֻמְאָה יְדוּעָה סוֹתֵר, וְאִם טֻמְאַת הַתְּהוֹם אֵינוֹ סוֹתֵר. אִם עַד שֶׁלֹּא גִּלַּח, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ סוֹתֵר. כֵּיצַד? יָרַד לִטְבֹּל בַּמְּעָרָה, וְנִמְצָא מֵת צָף עַל פִּי הַמְּעָרָה טָמֵא, נִמְצָא מְשׁוּקָּע בַּקַּרְקַע הַמְּעָרָה: יָרַד לְהָקֵר - טָהוֹר, לִטָּהֵר מִטֻּמְאַת הַמֵּת - טָמֵא, שֶׁחֶזְקַת טָמֵא טָמֵא, וְחֶזְקַת טָהוֹר טָהוֹר, שֶׁרַגְלַיִם לַדָּבָר.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מַאן תַּנָּא אִם גִּלַּח וְאִם לֹא גִּלַּח? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. בְּרַם כְּרַבָּנִין עַד שֶׁלֹּא נִזְרַק הַדָּם עָלָיו. עוּלָּא בַּר יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר (בַּמִּדְבָּר ו, יח): "וְגִלַּח הַנָּזִיר... אֶת שְׂעַר רֹאשׁ נִזְרוֹ". הַתּוֹרָה תָּלַת לִנְזִירוּתוֹ בִּשְׂעָרוֹ.

הַשְׁלִים לִנְזִירוּתוֹ לֹא הִסְפִּיק לְהַפְרִישׁ קָרְבְּנוֹתָיו עַד שֶׁנּוֹדַע לוֹ בְּסֵפֶק קֶבֶר הַתְּהוֹם סוֹתֵר, הִפְרִישׁ קָרְבְּנוֹתָיו וְלֹא הִסְפִּיק לְגַלֵּחַ עַד

[מד.]

שֶׁנִּתְוַדַּע לוֹ קֶבֶר הַתְּהוֹם? אָמַר רַבִּי זְעֵירָא קֳמֵי רַבִּי מָנָא: וְלָא מַתְנִיתָא הִיא? וְלֹא הוּא גִּלַּח הוּא לֹא גִּלַּח כְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר, הוּא עַד שֶׁלֹּא נִזְרַק עָלָיו הַדָּם הוּא מִשֶּׁנִּזְרַק עָלָיו הַדָּם כְּרַבָּנִין.

מִנַּיִן לִסְפֵק קֶבֶר הַתְּהוֹם? רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבָּנָן (בַּמִּדְבָּר ט, י): "אוֹ בְדֶרֶךְ רְחֹקָה לָכֶם", מַה לָכֶם בְּגָלוּי אַף כָּל דָּבָר שֶׁהוּא בְּגָלוּי, יָצָא קֶבֶר הַתְּהוֹם שֶׁאֵינוֹ בְּגָלוּי. עַד כְּדוֹן עוֹשֵׂי פֶּסַח, נָזִיר מִנַּיִן? רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי (שָׁם, ט): "וְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו", מַה עָלָיו שֶׁהוּא בְּגָלוּי, אַף כָּל דָּבָר שֶׁהוּא בְּגָלוּי, יָצָא קֶבֶר הַתְּהוֹם שֶׁאֵינוֹ בְּגָלוּי.

צִבּוּר שֶׁנִּטְמָא בִּסְפֵק קֶבֶר הַתְּהוֹם, מַהוּ שֶׁיִּרָצֶה עָלָיו הַצִּיץ? קַל וָחֹמֶר: וּמָה אִם יָחִיד שֶׁהוֹרַעְתָּ כֹּחוֹ בְּטֻמְאָה יְדוּעָה, יְפִיתָ כֹּחוֹ בְּקֶבֶר הַתְּהוֹם, צִבּוּר שֶׁיְּפִיתָ כֹּחוֹ בְּטֻמְאָה יְדוּעָה, אֵינוֹ דִין שֶׁתְּיַיפֶּה כֹּחוֹ בְּקֶבֶר הַתְּהוֹם? קַל שֶׁאַתָּה מֵקֵל בְּיָחִיד, אַתְּ מַחְמִיר בְּצִבּוּר! קַל שֶׁאַתָּה מֵקֵל בְּיָחִיד, שֶׁאִם נִתְוַדַּע לוֹ לִפְנֵי זְרִיקָה, יֵעָשֶׂה כְּמִי שֶׁנִּטְמָא לְאַחַר זְרִיקָה בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִדָּחֶה לְפֶסַח שֵׁנִי, אַתְּ מַחְמִיר עָלָיו בְּצִבּוּר שֶׁאִם נִתְוַדַּע לוֹ לְאַחַר זְרִיקָה, יֵעָשֶׂה כְּמִי שֶׁנִּטְמָא לִפְנֵי זְרִיקָה בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יֹאכַל הַבָּשָׂר. קַל שֶׁאַתְּ מֵקֵל בְּנָזִיר טָהוֹר, אַתְּ מַחְמִיר בְּנָזִיר טָמֵא, קַל שֶׁאַתְּ מֵקֵל בְּנָזִיר טָהוֹר, שֶׁאִם נִתְוַדַּע לוֹ לִפְנֵי זְרִיקָה, יֵעָשֶׂה כְּמִי שֶׁנִּטְמָא לְאַחַר זְרִיקָה בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יָבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה, אַתְּ מַחְמִיר בְּנָזִיר טָמֵא, שֶׁאִם נוֹדַע לוֹ לְאַחַר זְרִיקָה, יֵעָשֶׂה כְּמִי שֶׁנִּטְמָא וְחָזַר וְנִטְמָא, בִּשְׁבִיל שֶׁיָּבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. כַּהֲדָא דְתָנֵי: נִטְמָא וְחָזַר וְנִטְמָא, מֵבִיא קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

עוֹבֵד שֶׁל פֶּסַח, מַהוּ שֶׁיִּרָצֶה עָלָיו הַצִּיץ? קַל וָחֹמֶר: מָה אִם הַבְּעָלִים שֶׁהוֹרַעְתָּה כֹּחָן בְּזָקֵן וְחוֹלֶה, יְפִיתָה כֹּחָן בְּקֶבֶר הַתְּהוֹם, עוֹבֵד שֶׁיְּפִיתָה כֹּחוֹ בְּזָקֵן וְחוֹלֶה, אֵינוֹ דִין שֶׁתְּיַיפֶּה כֹּחוֹ בְּקֶבֶר הַתְּהוֹם? לֹא, אִם אָמַרְתָּ בַּבְּעָלִים שֶׁיְּפִיתָ כֹּחָן בִּשְׁאָר כָּל טֻמְאוֹת שֶׁבַּשָּׁנָה, תֹּאמַר בְּעוֹבֵד שֶׁהוֹרַעְתָּה כֹּחוֹ בִּשְׁאָר כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁבַּשָּׁנָה? הוֹאִיל וְהוֹרַעְתָּה כֹּחוֹ בִּשְׁאָר כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁבַּשָּׁנָה, הוֹרַע כֹּחוֹ בְּטֻמְאַ מֵת בְּפֶסַח. מַאי כְּדוֹן?

[מד:]

"לָכֶם" - בֵּין לוֹ בֵּין לָעוֹבֵד שֶׁלּוֹ.

עַד כְּדוֹן עוֹשֵׂי פֶּסַח, נָזִיר מִנַּיִן? רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא: הֲוֵינַן סָבְרִין מֵימַר "עָלָיו" - לֹא עַל הָעוֹבֵד שֶׁלּוֹ. מִן מַה דְתָנֵי: הוּא נָזִיר הוּא עוֹשֶׂה פֶּסַח, הָדָא אָמְרָה, מַה דְּנָפַל לְדִין נָפַל לְדִין. אִי זֶה הוּא קֶבֶר הַתְּהוֹם? הַמֵּת שֶׁנִּקְבַּר בְּקַשׁ, וּבְתֶבֶן, וּבְעָפָר, וּבִצְרוֹרוֹת. אֲבָל אִם נִקְבַּר בַּמַּיִם, וּבָאֲפֵלָה, וּבִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים, אֵינוֹ עוֹשֶׂה קֶבֶר הַתְּהוֹם. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל שֶׁאִי אַתָּה יָכוֹל לְפַנּוֹתוֹ - עוֹשֶׂה קֶבֶר הַתְּהוֹם, וְכָל שֶׁאִי אַתָּה יָכוֹל לְפַנּוֹתוֹ - אֵינוֹ עוֹשֶׂה קֶבֶר הַתְּהוֹם. וְקַשׁ וְתֶבֶן אֵין אַתְּ יָכוֹל לְפַנּוֹתוֹ? מַתְנִיתָא דְלָא כְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: תֶּבֶן וּבִטְלוֹ, בָּטֵל. רַבִּי

יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא: דִּבְרֵי הַכֹּל הֵיא, מַה דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּשֶׁבְּלָלוֹ בְּעָפָר.

יֵשׁ תֶּבֶן שֶׁהוּא כְּעָפָר, וְעָפָר שֶׁהוּא כְּתֶבֶן: תֶּבֶן שֶׁאֵין יָכוֹל לְפַנּוֹתוֹ הֲרֵי הוּא כְּעָפָר, וְעָפָר שֶׁאַתְּ יָכוֹל לְפַנּוֹתוֹ הֲרֵי הוּא כְּתֶבֶן. דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי אָמְרֵי: חִפָּהוּ מַחְצָלוֹת, בָּטֵל. אֶתָּא חֲמֵי: מִלְּאָהוּ מַחְצָלוֹת - לֹא בָטֵל, חִפָּהוּ מַחְצָלוֹת - בָּטֵל. מִלְּאָהוּ חֲרָיוֹת - צְרִיכָה. רַבִּי זְרִיקָן, רַבִּי אָמִי בְּשֵׁם רֵישׁ לָקִישׁ: אֲפִלּוּ רֹק. אִי זֶהוּ קֶבֶר הַתְּהוֹם? כָּל שֶׁאֵין אָדָם זוֹכְרוֹ. וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא אֶחָד בְּסוֹף הָעוֹלָם יוֹדֵעַ, בְּחֻזְקַת הַחַי בַּחַי! תִּפָּתֵר שֶׁמְּצָאוֹ קַמְצוּץ.

תְּנֵי: אֵין לְךָ עוֹשֶׂה קֶבֶר הַתְּהוֹם אֶלָּא מֵת בִּלְבַד. הָא נִבְלָה לֹא? קַל וָחוֹמֶר: וּמָה אִם הַמֵּת שֶׁהוּא מְטַמֵּא בָּאֹהֶל, הֲרֵי הוּא עוֹשֶׂה קֶבֶר הַתְּהוֹם, נִבְלָה שֶׁאֵינָהּ מְטַמְּאָה בָּאֹהֶל, אֵינוֹ דִּין שֶׁתַּעֲשֶׂה קֶבֶר הַתְּהוֹם? לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר אֵין לְךָ עוֹשֶׂה קֶבֶר הַתְּהוֹם אֶלָּא מֵת בִּלְבַד? לְהוֹצִיא מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן אָמַר: בַּר פִּיקָה שְׁאַל לְרַבִּי:

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת זָבִים פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. חֹמֶר בַּזָּב שֶׁאֵין בַּזָּבָה, וּבָהּ שֶׁאֵין בַּזָּב. שֶׁהַזָּב - טָעוּן בִּיאַת מַיִם חַיִּים, וְהַזָּבָה - אֵינָהּ טְעוּנָה בִּיאַת מַיִם חַיִּים. זָב - מְטַמֵּא בְּזִיבַת בֶּן יוֹמוֹ, וְזָבָה - לַעֲשֶׂרֶת יָמִים. זָב - אִם רָאָה שָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת לְיוֹם אֶחָד - טָמֵא. וְזָבָה - אֵינָהּ טְמֵאָה אֶלָּא בִּשְׁלֹשׁ רְאִיּוֹת לִשְׁלֹשָׁה יָמִים. זָב - אֵין הַיָּמִים שֶׁלּוֹ עוֹמְדִין לְפָנָיו, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּזָבָה. זָב - נִזְקָק לִסְפִירַת שִׁבְעָה בִּשְׁתֵּי רְאִיּוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּזָבָה. זָב - אֵין מִינוֹ סוֹתְרוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּזָבָה. זָב - מְטַמֵּא בְּלֹבֶן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּזָבָה: חֹמֶר בְּזָבָה מִבְּזָב, שֶׁהַזָּבָה מְטַמְּאָה מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב בְּרְאִיָּה כָּל שֶׁהוּא, וְשׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם - בְּכָל שֶׁהוּא. וַאֲסוּרָה בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, וּמְטַמְּאָה אֶת בּוֹעֲלָהּ, וּמְטַמְּאָה מֵעֵת לְעֵת, וּמְטַמְּאָה מִבִּפְנִים כְּבַחוּץ, וּמְטַמְּאָה בְּאוֹנְסִין, וּמְטַמְּאָה בְּאֹדֶם. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּזָב:

ב. חֹמֶר בְּזָב שֶׁאֵין בְּטִמֵּא-מֵת, וּבְטִמֵּא-מֵת מַה שֶּׁאֵין בְּזָב. שֶׁהַזָּב עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב לְטַמֵּא אָדָם וּלְטַמֵּא בְּגָדִים, וְעַל גַּבָּיו מַדָּךְ, וּמְטַמֵּא כְּלֵי שֶׂטַח וּכְלֵי חֶרֶס מֶקֶף צָמִיד פְּתִיל בְּהֶסֵּט. זוֹבוֹ וְרָקוֹ וּמֵימֵי רַגְלָיו - מְטַמְּאִין טְמְאָה חֲמוּרָה, וּמְטַמְּאִין אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין, וּכְלֵי שֶׂטַח בְּמַגָּע, וּכְלֵי חֶרֶס בְּהֶסֵּט. וְחַיָּב בְּקָרְבָּן, וְטָעוּן בִּיאַת מַיִם חַיִּים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּטְמֵא מֵת. חֹמֶר בִּטְמֵא מֵת, שֶׁטְּמֵא מֵת טָעוּן הַזָּאָה שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּזָב:

ג. חֹמֶר בְּזָב מַה שֶּׁאֵין בִּמְצֹרָע, וּבִמְצֹרָע שֶׁאֵין בְּזָב. חֹמֶר בְּזָב, שֶׁזָּב מְטַמֵּא בְּהֶסֵּט וְטָעוּן בִּיאַת מַיִם חַיִּים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּמְצֹרָע. חֹמֶר בִּמְצֹרָע, שֶׁהַמְצֹרָע מְטַמֵּא בְּבִיאָה וְטָעוּן הַזָּאַת מַיִם חַיִּים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּזָב. חֹמֶר בְּזָבָה שֶׁאֵין בִּמְצֹרַעַת, וּבִמְצֹרַעַת מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּזָבָה. שֶׁהַזָּבָה מְטַמְּאָה בְּהֶסֵּט, וּמְטַמְּאָה אֶת בּוֹעֲלָהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּמְצֹרַעַת. חֹמֶר בִּמְצֹרַעַת, שֶׁהַמְצֹרַעַת מְטַמֵּאָה בְּבִיאָה, וּטְעוּנָה הַזָּאַת מַיִם חַיִּים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּזָבָה:

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת זָבִים פֶּרֶק רְבִיעִי

א. טָמֵא הַמַּכֶּה אֶת הַטָּהוֹר, וְטָהוֹר שֶׁמַּכֶּה אֶת הַטָּמֵא, בִּגְדֵי טָהוֹר - טְמֵאִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: טָהוֹר הַמַּכֶּה אֶת הַטָּמֵא, בִּגְדֵי טָהוֹר - טְהוֹרִין. טָמֵא הַמַּכֶּה אֶת הַטָּהוֹר, בִּגְדֵי טָהוֹר - טְמֵאִים, שֶׁאִם יִמָּשֵׁךְ הַטָּהוֹר, הֲרֵי הַטָּמֵא נוֹפֵל. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: תִּקָּעוֹ - טָמֵא. רְתָקוֹ - טָהוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: טַטְרְקִי שֶׁשְּׁנֵי רָאשֶׁיהָ נוֹגְעִים בָּאָרֶץ, וְאֶמְצָעִיתָהּ רוֹפֶפֶת, וְהַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יוֹשְׁבִים עָלֶיהָ, בִּגְדֵי טָהוֹר - טְהוֹרִין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִין: עַד שֶׁיְּהֵא זֶה מֵגִיף וְזֶה פּוֹתֵחַ, וְעַד שֶׁיְּהֵא זֶה מוֹשֵׁךְ הֵילָךְ וְזֶה מוֹשֵׁךְ הֵילָךְ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁיְּהֵא הַטָּהוֹר מַעֲלֶה אֶת הַטָּמֵא. רַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר. וּמוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בִּשְׁנַיִם שֶׁהָיוּ טוֹחֲנִין בָּרֵחַיִם שֶׁל יַד אוֹ (בְּרֵחַיִם) שֶׁל חֲמוֹר, אוֹ טוֹעֲנִין בִּזְמַן שֶׁמַּשָּׂאָן כָּבֵד, בִּגְדֵי טָהוֹר - טְמֵאִין:

ב. צִיצִיתוֹ שֶׁל טָמֵא עַל גַּבֵּי טָהוֹר - טָהוֹר. צִיצִיתוֹ שֶׁל טָהוֹר עַל גַּבֵּי טָמֵא, אִם עָמַד טָמֵא - טָהוֹר, וְאִם עָמַד טָהוֹר - טָמֵא. צִיצִיתוֹ שֶׁל טָמֵא עַל גַּבֵּי צִיצִית שֶׁל טָהוֹר, אִם עָמַד טָמֵא - טָהוֹר. אִם עָמַד טָהוֹר - טָמֵא. צִיצִית שֶׁל טָהוֹר עַל גַּבֵּי צִיצִיתוֹ שֶׁל טָמֵא, בֵּין שֶׁעָמַד טָמֵא בֵּין שֶׁעָמַד טָהוֹר - טָהוֹר:

ג. שִׁלְשָׁה דְּבָרִים רַבִּי אֱלִיעֶזֶר חִסְמָא מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. נִדָּה שֶׁיָּשְׁבָה עִם הַטְּהוֹרָה בַּמִּטָּה, כִּפָּה שֶׁבִּרְאשָׁהּ - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר חִסְמָא מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. נוֹטֶלֶת עֶרְבָה מִלְּאָה בְּגָדִים בִּזְמַן שֶׁמַּשָּׂאָהּ כָּבֵד, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר חִסְמָא מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. יָשַׁב בַּסְּפִינָה, כֵּלִים שֶׁבִּרְאשׁ הַנֵּס שֶׁבַּסְּפִינָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר חִסְמָא מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִים:

תּוֹסֶפְתָּא

ד. זָב שֶׁהָיָה מָטֵל עַל חֲמֵשׁ כַּסִּיוֹת לְרָחְבָּן - כֻּלָּן טְהוֹרִין, שֶׁאֵין אֶחָד מֵהֶן נוֹשֵׂא אֶת רִבּוֹ. וְאִם הָיָה אֶמְצָעִי גָּבוֹהַּ - טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁרִבּוֹ נִשָּׂא עָלָיו. וּמוֹדָה רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁאִם יָשַׁב עַל גַּבֵּי גֶּשִׁישׁ שֶׁל מִטָּה, וְטַלִּית תַּחַת שְׁתֵּי רַגְלָיו שֶׁל גֶּשִׁישׁ - שֶׁטְּמֵאוֹת. וּבַבְּהֵמָה תַּחַת שְׁתֵּי רַגְלַיִם וְיַד אַחַת, אוֹ תַּחַת שְׁתֵּי יָדַיִם וְרֶגֶל אַחַת - שֶׁטְּמֵאָה:

ה. זָב שֶׁהִקִּישׁ עַל אִילָן שֶׁכֹּחוֹ רַע אוֹ עַל שׁוֹכָה שֶׁכֹּחָהּ רַע, וְנָפְלוּ מִמֶּנּוּ פֵּגִין אוֹ שׁוֹכוֹת, וַעֲלֵיהֶן מַשְׁקֶה טוּפֵחַ - טְמֵאִין. הִקִּישׁ עַל גַּבֵּי תַּנּוּר וְנָפַל הַיֵּמֶנּוּ כִּכַּר תְּרוּמָה - טָהוֹר. וְאִם הָיָה חֶרֶס מְדֻבָּק בּוֹ - טָמֵא. הַשִּׁדָּה, וְהַתֵּבָה, וְהַמִּגְדָּל, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן בָּאִין בְּמִדָּה - טְמֵאִים. וְרַבִּי נְחֶמְיָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֲרִין בְּאֵלּוּ. וְאִם הָיוּ נְסוֹטִין - טְמֵאִין. זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁהוּא מִכֹּחַ הֶסָּטָה - טְמֵאָה, וּמִכֹּחַ רְעָדָה - טָהוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַל קוֹרוֹת בֵּית הַבַּד, בִּזְמַן שֶׁהִיא נִפְרֶצֶת - טְהוֹרָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף עַל קוֹרוֹת הַבַּלָּנִים, בִּזְמַן שֶׁהִיא מְפַקְפֶּקֶת וְאֵינָהּ נִשְׁמֶטֶת:

ו. הַזָּב בְּכַף מֹאזְנַיִם, וּמִשְׁכָּב וּמוֹשַׁב בְּכַף שְׁנִיָּה, אִם הַזָּב כּוֹרֵעַ - מְטַמְּאִין אֶחָד וּפוֹסְלִין אֶחָד. אִם הָיוּ הֵן מַכְרִיעִין - מְטַמְּאִין שְׁנַיִם וּפוֹסְלִין אֶחָד. בָּאָדָם, בֵּין שֶׁהַזָּב מַכְרִיעַ וּבֵין שֶׁכָּרַע אֶת הַזָּב - מְטַמְּאִין שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד. הַזָּב בְּכַף מֹאזְנַיִם, וְאוֹכְלִין וּמַשְׁקִין בְּכַף שְׁנִיָּה, כָּרַע הַזָּב - מְטַמְּאִין אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד. כָּרְעוּ הֵן - טְהוֹרִין. פֵּרַשׁ - מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד. וְאִם אֵינוֹ יָדוּעַ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין גְּבוֹהִין מִן הָאָרֶץ אֶלָּא כָּל שֶׁהוּא - נוֹתְנִין עֲלֵיהֶן חוּמְרֵי נִשָּׂא וְחוּמְרֵי נוֹשֵׂא:

ז. יָשַׁב עַל גַּבֵּי קוֹרָה, הַכֵּלִים שֶׁבָּעֶקֶל - טְמֵאִין. עַל הַמַּכְבֵּשׁ שֶׁל כּוֹבֵשׁ, בִּזְמַן שֶׁהוּא טָעוּן בָּאֲבָנִים, כֵּלִים שֶׁתַּחְתָּיו - טְהוֹרִין. וְרַבִּי נְחֶמְיָה מְטַמֵּא. בִּזְמַן שֶׁהוּא חוֹזֵר בַּכֵּלִים, כֵּלִים שֶׁתַּחְתָּיו - טְמֵאִין:

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת זָבִים פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הֶחְמִירָה הַתּוֹרָה בְּאוֹכְלִין וּמַשְׁקִין וּמַדָּף שֶׁעַל הַזָּבִין, מִן אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין וּמַדָּף שֶׁתַּחַת הַזָּב, מִמִּשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁעַל הַזָּב. בְּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁתַּחַת הַזָּב, מִן אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין וּמַדָּף שֶׁתַּחַת הַזָּב. בְּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁתַּחַת הַזָּב, מִן הָאָדָם שֶׁתַּחַת הַזָּב. בָּאָדָם בֵּין מִתַּחַת בֵּין מֵעַל הַזָּב, מִמִּשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁעַל הַזָּב:

ב. רֹב הַטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר אוֹ עַל מִקְצָתוֹ, בֵּין בְּזָב בֵּין בְּמִשְׁכָּב - טָמֵא. מִקְצָת טָמֵא עַל הַטָּהוֹר אוֹ עַל מִקְצָתוֹ, מִקְצָת טָהוֹר עַל הַטָּמֵא אוֹ עַל מִקְצָתוֹ, בְּזָב - טָמֵא, וּבְמִשְׁכָּב - טָהוֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִקְצָת טָהוֹר עַל הַטָּמֵא, אַף בְּזָב - טָהוֹר:

ג. וְאֵלּוּ הֵן חִבּוּרִין: הַשִּׁנַּיִם וְהַצִּפָּרְנַיִם וְהַשֵּׂעָר שֶׁלָּהֶן. וְאֵלּוּ הֵן מִקְצָתָם: רָאשֵׁי אֶצְבָּעוֹת יָדַיִם וְרַגְלַיִם. כִּיחוֹ וְנִיעוֹ וְרִירוֹ, וּמֵי הָאַף שֶׁלּוֹ - הֲרֵי הֵן כְּרֵקוֹ. דִּמְעַת עֵינוֹ וְדַם מַגֵּפָתוֹ, וְהֶחָלָב בָּאִשָּׁה - מְטַמְּאִין טֻמְאַת מַשְׁקֶה. זוֹבוֹ וְרֵקוֹ וּמֵימֵי רַגְלָיו - מְטַמְּאִין טֻמְאָה חֲמוּרָה. זֵעָה וְלֵחָה סְרוּחָה, וְהָרְעִי - טְהוֹרִין מִכְּלוּם. וְכֵן דַּם הַיּוֹצֵא מִפִּיו וּמִפִּי הָאַמָּה שֶׁלּוֹ - טְהוֹרִין. שִׁכְבַת זַרְעוֹ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין מְטַמְּאִין בְּמַשָּׂא. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשִׁכְבַת זֶרַע בְּלֹא צְחִצּוּחֵי זִיבָה. הַנּוֹגֵעַ בְּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁל זָב וְזָבָה נִדָּה וְיוֹלֶדֶת וּמְצֹרָע - מְטַמְּאִין שְׁנַיִם וּפוֹסְלִין אֶחָד. אֶחָד הַנּוֹגֵעַ וְאֶחָד הַמֵּסִיט וְאֶחָד הַנּוֹשֵׂא וְאֶחָד הַנִּשָּׂא, וּמֵסִיט אֵין בָּהֶם:

ד. בְּזוֹבוֹ שֶׁל זָב, וּבְרֵקוֹ, וּבְשִׁכְבַת זַרְעוֹ, וּבִמֵימֵי רַגְלָיו, וּבְדַם הַנִּדָּה - מְטַמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד. אֶחָד הַנּוֹגֵעַ וְאֶחָד הַמֵּסִיט. וּמְסִיטוֹ וְנוֹשֵׂא וְנִשָּׂא אֵין לָהֶם. אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים שֶׁמְּטַמֵּא בְּהֶסֵּט, וְאֵין דָּבָר מֵסִיט אֶת הַטָּמֵא מְטַמֵּא אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים:

תּוֹסֶפְתָּא

ה. הַנּוֹגֵעַ בְּצֶמֶר נְבֵלָה וּבְנִימֵי מֶרְכָּב, וּבְמֵי חַטָּאת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן כְּדֵי הַזָּיָה - מְטַמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַנּוֹגֵעַ שֶׁלֹּא יָסִיט. פֵּרֵשׁ - מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד. בְּקֶרֶן שֶׁל נְבֵלָה, וּבְעֵץ שֶׁל מֶרְכָּב, וּבְמֵי חַטָּאת שֶׁאֵין בָּהֶם כְּדֵי הַזָּאָה - מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד. הַנּוֹגֵעַ בְּבוֹעֵל נִדָּה וּבַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד בֵּין אָדָם בֵּין כֵּלִים. פֵּרֵשׁ - מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד. עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - כְּשֶׁרָץ, וּמְשַׁמְּשֶׁיהָ - כְּשֶׁרֶץ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כְּנִדָּה, וּמְשַׁמְּשֶׁיהָ - כְּשֶׁרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה ל, כב): "תְּזָרֵם כְּמוֹ דָוָה צֵא תֹּאמַר לוֹ" - מַה נִּדָּה מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא, אַף עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא. הַמַּכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - טָמֵא. כְּלִי חֶרֶס שֶׁהִכְנִיס אֲוִירוֹ לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - טָמֵא. הַסַּפְסָלִין וְהַקַּתֶּדְרָאוֹת שֶׁהִכְנִיס רֻבָּן לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - טָמֵא. יַיִן שֶׁהָעוֹבֵד כּוֹכָבִים מְנָסְכוֹ, אִם יֵשׁ בּוֹ כַּזַּיִת - מְטַמֵּא טֻמְאָה חֲמוּרָה, וְאִם לָאו - אֵינוֹ מְטַמֵּא טֻמְאָה חֲמוּרָה אֶלָּא טֻמְאַת מַשְׁקִין בִּלְבַד:

ו. הָאוֹכֵל מִנִּבְלַת עוֹף טָהוֹר, מִן הָעֲצָמוֹת וּמִן הַגִּידִים, מִן הַשָּׁלָל שֶׁל בֵּיצִים, מִן הַדָּם וּבָשָׂר מִן הַחַי - טָהוֹר. מִן הָאֶשְׁכּוֹל שֶׁל בֵּיצִים, וּמִן הַקְּרָקְבָּן וּבְנֵי מֵעַיִם, אוֹ שֶׁהִמְחָה אֶת הַחֵלֶב וּגְמָעוֹ - טָהוֹר. כְּרָכָהּ בְּחַזֶּרֶת וּבְלָעָהּ - טָמֵא. בַּסִּיב וּבְלָעָהּ - טָהוֹר. הֱקִיאָהּ וְהִיא בְּבֵית הַבְּלִיעָה - מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד. הֱקִיאָהּ וְחָזַר וּבְלָעָהּ וְהִיא בְּבֵית הַבְּלִיעָה - מְטַמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד. בָּלְעָהּ וְאֵין בָּהּ כַּזַּיִת - טָהוֹר מִכְּלוּם. נָטַל צִפּוֹר וַאֲכָלָהּ, אִם יֵשׁ בָּהּ כַּזַּיִת - טָמֵא, וְאִם לָאו - טָהוֹר: נִבְלַת הַבְּהֵמָה בְּפָנָיו בְּתוֹךְ פִּיו - טָמֵא, וּבְבֵית הַבְּלִיעָה - טָהוֹר. נִבְלַת הָעוֹף בְּפָנָיו וּבְתוֹךְ פִּיו - טָהוֹר. וּבְבֵית הַבְּלִיעָה - טָמֵא. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר: בְּמָקוֹם שֶׁזּוֹ מְטַמְּאָה - זוֹ מְטַהֶרֶת, וּבְמָקוֹם שֶׁזּוֹ מְטַהֶרֶת - זוֹ מְטַמְּאָה. נִבְלַת עוֹף טָמֵא - כְּבֵחֲצִי פְּרַס לִפְסֹל אֶת הַגְּוִיָּה. וְזוֹ אֶחָד מִשְּׁלֹשָׁה עָשָׂר דָּבָר שֶׁבֵּין נִבְלַת עוֹף טָהוֹר

הַשָּׁלֵם

וּבֵין נִבְלַת עוֹף טָמֵא. נִבְלַת עוֹף טָמֵא, כַּזַּיִת - בְּבֵית הַבְּלִיעָה, כַּבֵּיצָה - לְטַמֵּא טֻמְאַת אוֹכָלִין; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: זֶה וְזֶה כַּזַּיִת. וְרַבִּי חֲנִינָא אוֹמֵר: זֶה וְזֶה כַּבֵּיצָה:

ז. הָאוֹכֵל אֵבֶר מִן הַחַי מִן הַבְּהֵמָה מִן הַחַיָּה וּמִן הָעוֹפוֹת טְמֵאִים - הֲרֵי זֶה לוֹקֶה שְׁמוֹנִים; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי אֶלְעָזָר וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ לוֹקֶה אֶלָּא אַרְבָּעִים; הָאוֹכֵל אֵבֶר מִן הַחַי מִן הַבְּהֵמָה מִן חַיָּה, מֵעוֹפוֹת טְהוֹרִין - כָּל שֶׁהוּא. וּמִן הַטְּמֵאִין - עַד שֶׁיִּהְיוּ בּוֹ כַּזַּיִת.

מַסֶּכֶת טְבוּל יוֹם פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הַמַּכְנִיס חַלּוֹת בֵּין לְהַפְרִישָׁן בֵּין שֶׁלֹּא לְהַפְרִישָׁן, פָּרְשׁוּ וְאַחַר כָּךְ נִשְׁכָּן - נִפְסָלוֹת בְּמִנְיָן. מוֹסִיף עֲלֵיהֶן הָאֹרֶז וּגְרִיס שֶׁל טַפִּיחַ, בִּזְמַן שֶׁאֵינָן קְלוּפִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף פּוֹלִין הַגַּמְלוֹנִין כֵּיוֹצֵא בָּהֶן - טְהוֹרִין בְּאַב הַטֻּמְאָה וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּטְבוּל יוֹם; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: טְהוֹרִין בְּטְבוּל יוֹם וּטְמֵאִין בְּכָל הַטֻּמְאוֹת. מוֹסִיף עֲלֵיהֶן הָאֹרֶז וּגְרִיס שֶׁל טַפִּיחַ, בִּזְמַן שֶׁהֵן קְלוּפִין. הַתַּבְלִין וְהַשְּׁנוּנִיּוֹת - חִבּוּר בְּטְבוּל יוֹם וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּכָל הַטֻּמְאוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, רַבִּי מֵאִיר הָיָה אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּכְפָרוֹת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, אֲבָל בִּכְפָרוֹת שֶׁל נַחְתּוֹם - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא הַקֻּצַח וְהַשּׁוּמְשְׁמִין וְהַשְּׁנוּנִיּוֹת בִּלְבַד.

ב. אֶחָד מַשְׁקֶה שֶׁנִּטְמָא בְּאַב הַטֻּמְאָה וְאֶחָד מַשְׁקֶה שֶׁנִּטְמָא בִּוְלַד הַטֻּמְאָה - הֲרֵי הוּא תְּחִלָּה לָעוֹלָם. מְטַמֵּא חֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ אֶת חֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ הֵן מֵאָה, חוּץ מִמַּשְׁקֶה טְבוּל יוֹם, שֶׁהֵן פּוֹסְלִין וְאֵינָן מְטַמְּאִין.

ג. חֹמֶר בַּיָּדַיִם מִטְּבוּל יוֹם, שֶׁהַיָּדַיִם מְטַמְּאוֹת אֶחָד וּפוֹסְלוֹת אֶחָד בַּקֹּדֶשׁ, וּפוֹסְלוֹת אֶת הַחֻלִּין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל טָהֳרַת תְּרוּמָה, וּמְטַמְּאוֹת אֶת הַמַּשְׁקִין לַעֲשׂוֹת תְּחִלָּה. וְיֵשׁ יָדַיִם שֶׁמְּטַמְּאִין אוֹכְלֵי חֻלִּין,

תּוֹסֶפְתָּא

בְּאֵלּוּ יָדַיִם? בְּיָדַיִם תְּחִלּוֹת, וְכָל שֶׁאֵינוֹ חִבּוּר בְּטָבוּל יוֹם - חִבּוּר בְּיָדַיִם. חֹמֶר בְּאוֹכְלִין שֶׁאֵין בְּמַשְׁקִין, וּבְמַשְׁקִין מַה שֶּׁאֵין בְּאוֹכְלִין, שֶׁהָאוֹכְלִין יֵשׁ לָהֶן יָדוֹת וְאֵין צְרִיכָה מַחֲשָׁבָה לְאוֹכְלִין, וּסְפִיקָן לְטַמֵּא אֲחֵרִים - טָמֵא, וְאֵין לָהֶם טָהֳרָה מִטָּמְאָתָן. חֹמֶר בְּמַשְׁקִין, שֶׁהַמַּשְׁקִין לְעוֹלָם תְּחִלָּה, לְטַמֵּא אֶת הַמַּשְׁקִים לִהְיוֹת תְּחִלָּה, וְאֶת הָאוֹכְלִין לִהְיוֹת שְׁנִיִּים, וּלְטַמֵּא כְּלֵי שֶׁטֶף מֵאֲחוֹרָיו וּכְלִי חֶרֶס מֵאֲוִירוֹ. וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁנַּעֲשׂוּ אַב הַטֻּמְאָה לְטַמֵּא אָדָם, לְטַמֵּא בְּגָדִים, וּמְטַמְּאִין בְּכָל שֶׁהוּא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאוֹכְלִין. חֹמֶר בְּמַיִם מַה שֶּׁאֵין בְּמַשְׁקִין וּבְמַשְׁקִין מַה שֶּׁאֵין בְּמַיִם, שֶׁהַמַּיִם נַעֲשִׂין אַב הַטֻּמְאָה לְטַמֵּא אָדָם וּלְטַמֵּא בְּגָדִים, וּפוֹסְלִין אֶת הַמְּקֻוֶּה בִּשְׁלֹשֶׁת לוֹגִין, וְאֶת הַגּוּף בִּשְׁלֹשֶׁת לוֹגִין, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַשְׁקִין. חֹמֶר בְּמַשְׁקִין שֶׁהַמַּשְׁקִין אֵין לָהֶם טָהֳרָה מִטָּמְאָתָן, וְאֵין טְהוֹרִין בְּגוּף, וּפוֹסְלִין אֶת הַמְּקֻוֶּה בְּשִׁנּוּי מַרְאֶה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַיִם.

ד. אֲחוֹרֵי כֵלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּמַשְׁקִין, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְטַמְּאִין אֶת הַמַּשְׁקִין וְאֵין פּוֹסְלִין אֶת הָאוֹכְלִין, וַהֲלָכָה כִּדְבָרָיו. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מְטַמְּאִין אֶת הַמַּשְׁקִין וּפוֹסְלִין אֶת הָאוֹכְלִין. וְקַל וָחוֹמֶר, וּמַה אִם טָבוּל יוֹם שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא מַשְׁקֶה חֻלִּין - פּוֹסֵל אוֹכְלֵי תְרוּמָה. אֲחוֹרֵי כֵלִים שֶׁהֵן מְטַמְּאִים מַשְׁקֶה חֻלִּין, דִּין הוּא שֶׁיִּפְסְלוּ אוֹכְלֵי תְרוּמָה. שִׁמְעוֹן אֲחִי עֲזַרְיָה אוֹמֵר: חִלּוּף הַדְּבָרִים! מַה אִם טָבוּל יוֹם שֶׁהוּא פּוֹסֵל אוֹכְלֵי תְרוּמָה אֵינוֹ מְטַמֵּא מַשְׁקֶה חֻלִּין, אֲחוֹרֵי כֵלִים שֶׁאֵינָן פּוֹסְלִין אוֹכְלֵי תְרוּמָה, דִּין הוּא שֶׁאֵינָן מְטַמְּאִין מַשְׁקֶה חֻלִּין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: רְאֵה אֵיךְ הֲלָכָה זוֹ נֶחְלְקוּ עָלֶיהָ אֲבוֹת הָרִאשׁוֹנִים, וְדָנוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים וְדִבְרֵי סוֹפְרִים מִדִּבְרֵי תּוֹרָה.

מַסֶּכֶת טְבוּל יוֹם פֶּרֶק שֵׁנִי

א. עִסָּה שֶׁקָּרָאָה שֵׁם חַלָּתָהּ בִּצְפוּנָהּ, וְכֵן קְשׁוּת שֶׁקָּרָא שֵׁם תְּרוּמָה בִּצְפוּנָהּ - הֲרֵי זֶה חִבּוּר. נִטְלָה חַלָּתָהּ מִתּוֹכָהּ וְאַחַר כָּךְ חָזְרָה לְתוֹכָהּ - הֲרֵי זוֹ אֵינוֹ חִבּוּר. הַמְקֻפָּה וְהַחֲמִיטָה שֶׁל חֻלִּין, וְהַשֶּׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה צָף עַל גַּבֵּיהֶן, נָגַע טְבוּל יוֹם בַּשֶּׁמֶן - לֹא פָסַל אֶלָּא הַשֶּׁמֶן. וְכֵן הַשֶּׁמֶן שֶׁהוּא צָף עַל גַּבֵּי הַיַּיִן. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים אֵינוֹ חִבּוּר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: חִבּוּר. טְבוּל יוֹם שֶׁהָיָה תּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר, וְנָפְלָה הֵימֶנּוּ חָבִית שֶׁל תְּרוּמָה וְשִׁקְּעָהּ בַּבּוֹר (שֶׁל יַיִן), מִן הַשָּׂפָה וְלִפְנִים - חִבּוּר. מִן הַשָּׂפָה וְלַחוּץ - אֵינוֹ חִבּוּר. וְאִם הָיָה פִּטּוּס, אֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ מֵאָה כּוֹר - כֻּלּוֹ חִבּוּר.

ב. חָבִית שֶׁנִּקְּבָה בֵּין מִשּׁוּלֶיהָ בֵּין מִצִּדֶּיהָ, וְנָגַע בָּהּ טְבוּל יוֹם - טְמֵאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִפִּיהָ וּמִשּׁוּלֶיהָ - חִבּוּר. מִפִּיהָ - מִפְּנֵי שֶׁהַמַּשְׁקֶה מָשׁוּךְ לְתוֹךְ יָדוֹ. וּמִשּׁוּלֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁהַמַּשְׁקֶה גָּרוּר עַל גַּבֵּי יָדוֹ. אֲבָל מִן הַצְּדָדִין - יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה. בִּעְבוּעַ שֶׁבֶּחָבִית שֶׁנִּקַּב וּמָכְנִין מִבִּפְנִים לְבַחוּץ; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּכֻלָּן, מִן הַצְּדָדִין - יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה. מַעֲשֶׂה שֶׁבִּעְבַּע יַיִן בַּעֲרָב, וּבָאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר: יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה.

ג. אֹכֶל שֶׁנִּפְרַס וּמְעוּרֶה בְּמִקְצָת, אִם יֵשׁ לוֹ יַד - אוֹחֲזִין אוֹתוֹ בַּיָּד. עָלָה - אוֹחֲזִין אוֹתוֹ בֶּעָלֶה. יֵשׁ לוֹ זֶה וְזֶה - אוֹחֵז בְּאֵיזוֹ מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה, אֵין לוֹ לֹא זֶה וְלֹא זֶה; רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בַּגְּדוֹל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּקָּטָן. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: בַּטָּהוֹר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בַּטָּמֵא. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּטָבוּל יוֹם, אֲבָל בִּשְׁאָר כָּל הַטֻּמְאוֹת - הֲרֵי זוֹ חִבּוּר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֶחָד טָבוּל יוֹם וְאֶחָד כָּל הַטֻּמְאוֹת, שֶׁנִּמְשָׁךְ עִמּוֹ - חִבּוּר. וְשֶׁאֵינוֹ נִמְשָׁךְ עִמּוֹ - אֵינוֹ חִבּוּר.

ד. עִסָּה שֶׁנִּדְמְעָה אוֹ שֶׁנִּתְחַמְּצָה בְּשִׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה - נִתְחַיֶּבֶת בַּחַלָּה, וְאֵינָהּ נִפְסֶלֶת בְּטָבוּל יוֹם; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: אֵין חַיֶּבֶת בַּחַלָּה וְנִפְסֶלֶת בְּטָבוּל יוֹם. אָמַר רַבִּי מְנַחֵם

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

בַּר יוֹסֵי: אָמַרְתִּי לִפְנֵי אַבָּא, אִי אַתָּה מוֹדֶה בַּמִּקְפָּה וּבַחֲמִיטָה שֶׁל חֻלִּין, וְהַשּׁוּם וְהַשֶּׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה צָף עַל גַּבֵּיהֶן, שֶׁאִם נָגַע טְבוּל יוֹם בְּמִקְצָתוֹ - לֹא פָסַל אֶלָּא מְקוֹם מַגָּעוֹ בִּלְבַד. אָמַר לִי: זֶה מִין אֶחָד וְזֶה שְׁנֵי מִינִין.

ה. יֵרֶק שֶׁל תְּרוּמָה וּבֵיצָה טְרוּפָה נְתוּנָה עַל גַּבָּיו, וְנָגַע טְבוּל יוֹם בַּבֵּיצָה, כָּל הַסֵּדֶר הָעֶלְיוֹן - חִבּוּר; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: אֵינוֹ חִבּוּר, אֶלָּא הַקֶּלַח שֶׁכְּנֶגֶד יָדוֹ. עַל זוֹ הֵעִיד רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לִפְנֵי חֲכָמִים בַּכֶּרֶם בְּיַבְנֶה, שֶׁאֵינוֹ חִבּוּר אֶלָּא הַקֶּלַח שֶׁכְּנֶגֶד יָדוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: לֹא עַל זוֹ הֵעִיד, אֶלָּא עַל הֶעָשׁוּי כְּמוֹ כוֹבַע שֶׁאֵינוֹ חִבּוּר.

ו. חוּט שֶׁל בֵּיצָה שֶׁקָּרַם עַל דָּפְנָהּ שֶׁל לְפָס, וְנָגַע בָּהּ טְבוּל יוֹם, מִן הַשָּׂפָה וְלִפְנִים - חִבּוּר, מִן הַשָּׂפָה וְלַחוּץ - אֵינוֹ חִבּוּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף מִן הַשָּׂפָה וְלִפְנִים, כָּל שֶׁנִּקְלָף עִמּוֹ - חִבּוּר, וְכָל שֶׁאֵינוֹ נִקְלָף עִמּוֹ - אֵינוֹ חִבּוּר. בֵּיצִים שֶׁנִּקְפָּן לְתוֹךְ הַקְּעָרָה - אֵינָהּ חִבּוּר. הִתְחִיל לְטָרְפָן - אֵינוֹ חִבּוּר. טָרְפָן בְּמַשְׁקִים - הֲרֵי הוּא חִבּוּר. בֵּיצִים שֶׁנִּקְפָּן בְּטוֹפֵחַ - אֵינָם חִבּוּר. הִתְחִיל לְטָרְפָן - אֵינָם חִבּוּר. טָרְפָן בְּמַשְׁקִין - חִבּוּר. טָרְפָן בְּמֵי עַצְמָן - לֹא הֶכְשִׁרוּ, הֲרֵי הֵן כְּעִגּוּלֵי דְּבֵלָה. עִגּוּלֵי דְּבֵלָה שֶׁנָּפְלוּ מַשְׁקִין עַל מִקְצָתָן - הֲרֵי זֶה קוֹצֶה הֵימֶנּוּ עֹבִי שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת עַל רֹחַב מְלֹא קְצִיעָה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ נוֹטֵל (הֵימֶנּוּ) אֶלָּא מְקוֹם מַשְׁקֶה בִּלְבַד. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בִּדְבֵלָה שְׁמֵנָה שֶׁלֹּא גָרְסָה, וְדִבְרֵי חֲכָמִים בִּדְבֵלָה שְׁמֵנָה שֶׁגָּרְסָה.

ז. מַשְׁקֶה טְבוּל יוֹם - כַּטָּהוֹר; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בַּטֻּמְאָה. הָאִשָּׁה שֶׁהִיא טְבוּלַת יוֹם - לָשָׁה לָהּ עִסָּה וְקוֹצָה הֵימֶנָּה חַלָּה, וּמַפְרֶשֶׁת חַלָּתָהּ וּמַנַּחְתָּהּ בִּכְפִישָׁה אוֹ בְּאַנְחוּתָא, וּמַקֶּפֶת וְקוֹרֵא לָהּ שֵׁם, מִפְּנֵי שֶׁהִיא שְׁלִישִׁי, וְהַשְּׁלִישִׁי טָהוֹר בְּחֻלִּין, וְעַל כֻּלָּן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: דָּבָר חָדָשׁ שֶׁחִדְּשׁוּ סוֹפְרִים וְאֵין לִי מַה אָשִׁיב.

הַשָּׁלֵם

ח. הַתּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר וּנְתָנָהּ בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא תִּתְגַּלְגֵּל וְתַגִּיעַ לַבּוֹר, וְחָזַר וּנְתָנָהּ בְּמָקוֹם שֶׁתִּתְגַּלְגֵּל וְתַגִּיעַ לַבּוֹר, וְנִשְׁפְּכָה - הֲרֵי זֶה שָׁלֵם. הָיָה תּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר וְנִסְדְּקָה, חָבִית אוֹ נִשְׁפְּכָה, אִם יָרַד הֵימֶנָּה כְּדֵי דְּמוּעַ - אֵינוֹ שָׁלֵם, וְאִם לָאו - הֲרֵי זֶה שָׁלֵם. הָיָה תּוֹרֵם אַרְבַּע חָמֵשׁ חֲבִיּוֹת כְּאַחַת, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָרַד מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּדֵי דְּמוּעַ - אֵינוֹ שָׁלֵם, אִם הָיָה תּוֹרֵם זֶה אַחַר זֶה - הֲרֵי הוּא שָׁלֵם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַתְנֶה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בְּכֻלָּן, אִם הָיָה הֶדְיוֹט וְלֹא הִתְנָה - תְּנַאי בֵּית דִּין הוּא. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּתְרוּמַת רֹאשִׁית יַיִן וְשֶׁל שֶׁמֶן, שֶׁאֵין תְּרוּמַת רֹאשִׁית נִטֶּלֶת אֶלָּא מִן הַמֻּקָּף, אֲבָל בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וּשְׁאָר כָּל הַפֵּרוֹת - הֲרֵי זֶה שָׁלֵם. הָיָה תּוֹרֵם תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר כְּאֶחָד, אַף תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר אֵינוֹ שָׁלֵם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּכֻלָּן אִם הָיָה הֶדְיוֹט וְלֹא הִתְנָה, תְּנַאי בֵּית דִּין הוּא.

מַסֶּכֶת יָדַיִם פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. מֵי רְבִיעִית - נוֹתְנִין לְאֶחָד אֲבָל לֹא לִשְׁנַיִם. מֻחֲצִי לוֹג - לִשְׁלֹשָׁה אֲבָל לֹא לְאַרְבָּעָה. וּמְלוֹג - לַחֲמִשָּׁה אֲבָל לֹא לַעֲשָׂרָה וְלֹא לְמֵאָה. מוֹסִיפִים עַל הָרִאשׁוֹנִים וְאֵין מוֹסִיפִים עַל הַשְּׁנִיִּים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מֵי רְבִיעִית נוֹתְנִין לְאֶחָד אַף לִשְׁנַיִם. וּמֻחֲצִי לוֹג - לִשְׁלֹשָׁה אַף לְאַרְבָּעָה. מְלוֹג - לַחֲמִשָּׁה, אַף לַעֲשָׂרָה וְאַף לַמֵּאָה. מוֹסִיפִין עַל הַשְּׁנִיִּם וְאֵין מוֹסִיפִין עַל הָרִאשׁוֹנִים. כֵּיצַד? נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים וְשִׁפְשֵׁף וְחָזַר וְנָטַל אֶת הַשְּׁנִיִּים, וְאֵין בָּהֶן כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ לְפָרֶק - הֲרֵי זֶה מוֹסִיף עֲלֵיהֶן. אֶחָד הַנּוֹטֵל בְּיָדוֹ אַחַת, וְאֶחָד הַנּוֹטֵל בִּשְׁתֵּי יָדָיו, וְאֶחָד יָדוֹ שֶׁל גָּדוֹל, וְאֶחָד יָדוֹ שֶׁל קָטָן - צָרִיךְ לְטוֹל מֵי רְבִיעִית. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁתֵּי יָדָיו שֶׁל שְׁנַיִם - נִדּוֹן כִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים. כֵּיצַד? שְׁנַיִם שֶׁנִּטְּלוּ לִשְׁתֵּי יְדֵיהֶן מִן רְבִיעִית, לֹא יַחֲזֹר הָרִאשׁוֹן וְיִטֹּל יָדָיו מִשְּׁיָרֵי רְבִיעִית:

תּוֹסֶפְתָּא

ב. הַנּוֹטֵל יָדָיו מִשְּׁטִיפָּה אַחַת – צָרִיךְ לִטּוֹל מֵרְבִיעִית; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לִשְׁתֵּי יָדָיו צָרִיךְ לִטּוֹל מֵרְבִיעִית. מְיָדוֹ אַחַת, אֲפִלּוּ נוֹטֵל מִשְּׁיָרֵי רְבִיעִית – כָּשֵׁר. וְצָרִיךְ לְשַׁפְשֵׁף אֶת יָדָיו. שִׁפְשְׁפָהּ בַּחֲבֶרְתָּהּ – טְמֵאָה. בְּרֹאשׁ אוֹ בַּכַּתֵּל – טְהוֹרָה. חָזַר וְנָגַע בָּהֶן – טְמֵאָה. כָּל הַחוֹצְצִין בַּגּוּף, חוֹצְצִין בַּיָּדַיִם, וּבְקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ. הַנּוֹטֵל יָדָיו, צָרִיךְ לִטּוֹל מֵי רְבִיעִית. וְקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ, אֵין לְךָ שִׁעוּר:

ג. מְגוּפָּה שֶׁהִתְקִינָהּ לִכְלִי, נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ לַיָּדַיִם. הַחֵמֶת וְהַכְּפִישָׁה, אַף עַל פִּי שֶׁפְּחוּתִין – נוֹטְלִין מֵהֶן לַיָּדַיִם. הַשַּׁק וְהַקֻּפָּה, אַף שֶׁמְּקַבְּלִין – אֵין נוֹטְלִין בָּהֶן אֶת הַיָּדַיִם. הַשְּׂדֵה וְהַתֵּבָה וְהַמִּגְדָּל, בִּזְמַן שֶׁאֵין עֲשׂוּיִן לְאֹהָלִין – נוֹטְלִין מֵהֶם לַיָּדַיִם. וּבִזְמַן שֶׁהֵן עֲשׂוּיִם לְאֹהָלִים – אֵין נוֹטְלִין מֵהֶן לַיָּדַיִם:

ד. אֵין הַכֹּהֲנִים מְקַדְּשִׁין בַּמִּקְדָּשׁ אֶלָּא בִּכְלִי, וְאֵין מַשְׁקִין אֶת הַסּוֹטוֹת אֶלָּא בִּכְלִי, וְאֵין מְטַהֲרִין אֶת הַמְצֹרָעִים אֶלָּא בִּכְלִי. שׁוּלֵי כְלֵי עֵץ כְּלֵי עֶצֶם כְּלֵי זְכוּכִית – אֵין נוֹטְלִין מֵהֶן לַיָּדַיִם. קַרְקָסָן, שָׁפָן, וַעֲשָׂאָן כֵּלִים – נוֹטְלִין מֵהֶם לַיָּדַיִם אִם יֵשׁ לָהֶם קַבָּלַת רְבִיעִית. שִׁבְרֵי כְלֵי חֶרֶס שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן כְּדֵי קַבָּלַת רְבִיעִית – נוֹטְלִין מֵהֶן לַיָּדַיִם:

ה. הַחוֹקֵק בְּאַמַּת הַמַּיִם וְעָשָׂה בָהּ בֵּית קַבָּלָה, אַף עַל פִּי שֶׁתְּלִשׁוּהָ מַיִם וְחִבְּרוּהָ – אֵין מְמַלְּאִין בָּהּ, וְאֵין מְקַדְּשִׁין בָּהּ, וְאֵין מַזִּין הֵימֶנָּה, וְאֵינָהּ צְרִיכָה צָמִיד פָּתִיל, וְאֵינָהּ פּוֹסֶלֶת אֶת הַמִּקְוֶה. חִשֵּׁב עָלֶיהָ אַחַר תְּלִישָׁתָהּ אוֹ שֶׁתְּלָשָׁהּ וְחִבְּרָהּ – מְמַלְּאִין בָּהּ וּמְקַדְּשִׁין בָּהּ, וּמַזִּין מַיִם הֵימֶנָּה, וּצְרִיכָה צָמִיד פָּתִיל, וּפוֹסֶלֶת אֶת הַמִּקְוֶה:

ו. הַמַּיִם שֶׁנִּפְסְלוּ מִשְּׁתִיַּת הַבְּהֵמָה, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּקַרְקַע מַטְבִּילִים וְאֵין נוֹטְלִין מֵהֶן אֶת הַיָּדַיִם. הַמַּיִם שֶׁהַנַּחְתּוֹם מַטְבִּיל בָּהֶן גְּלוּסְקָאוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן – פְּסוּלִים. וּכְשֶׁהוּא נוֹטֵל וְנוֹתְנוֹ עַל גַּבֵּי כִכָּרוֹ, אִם נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן – פְּסוּלִים, וְאִם לָאו – כְּשֵׁרִים. מַיִם שֶׁלִּפְנֵי הַנֶּפַח, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן – אֵין נוֹטְלִין מֵהֶן לַיָּדַיִם, מִפְּנֵי שֶׁבְּיָדוּעַ שֶׁנֶּעֶשְׂתָה מֵהֶן מְלָאכָה. מַיִם שֶׁלִּפְנֵי הַסֵּפֶר, אִם נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן – פְּסוּלִין, וְאִם לָאו – כְּשֵׁרִין.

ז. הַכֹּל כְּשֵׁרִים לִתֵּן לַיָּדַיִם, אֲפִלּוּ טְמֵא מֵת, אֲפִלּוּ בּוֹעֵל נִדָּה. כָּל שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא אֶת הַמַּיִם בְּמַשָּׂא – כָּשֵׁר לִתֵּן לַיָּדַיִם. הַנּוֹתֵן לַיָּדַיִם, הַנּוֹטֵל הָיָה מִתְכַּוֵּן, וְהַנּוֹתֵן אֵין מִתְכַּוֵּן. הַנּוֹתֵן מִתְכַּוֵּן, וְהַנּוֹטֵל אֵין מִתְכַּוֵּן – יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יָדָיו טְמֵאוֹת:

ח. הִפְקִיעוּ אֶת הַמּוּלְיָר וְנָטַל הֵימֶנּוּ לַיָּדַיִם, אוֹ שֶׁנָּטַל מִן הַסִּילוֹן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְּדֵי קַבָּלַת רְבִיעִית – יָדָיו טְהוֹרוֹת. וּמוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי: שֶׁאִם הֵנִיחַ חָבִית בֵּין בִּרְכָּיו אוֹ בֵּין אֲצִילָיו וְנָטַל – שֶׁיָּדָיו טְהוֹרוֹת:

ט. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי כוֹסוֹת, בְּאַחַת נֶעֱשְׂתָה בּוֹ מְלָאכָה, וּבְאַחַת לֹא נֶעֱשְׂתָה בּוֹ מְלָאכָה. נָטַל מֵאֶחָד מֵהֶן לִשְׁתֵּי יָדָיו, וְעָשָׂה טָהֳרוֹת – טְהוֹרוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: תְּלוּיוֹת. מִן הַשֵּׁנִי וְעָשָׂה טָהֳרוֹת – טְהוֹרוֹת. מִן הָרִאשׁוֹן וְלֹא עָשָׂה טָהֳרוֹת, מִן הַשֵּׁנִי וְעָשָׂה טָהֳרוֹת – טְהוֹרוֹת. מִן הָרִאשׁוֹן וְעָשָׂה טָהֳרוֹת, מִן הַשֵּׁנִי וְעָשָׂה טָהֳרוֹת – טְהוֹרוֹת. מִן הָרִאשׁוֹן וְעָשָׂה טָהֳרוֹת, מִן הַשֵּׁנִי וְעָשָׂה טָהֳרוֹת – אֵלּוּ וְאֵלּוּ מְנֻחוֹת, אֵלּוּ וְאֵלּוּ תְּלוּיוֹת: הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי כוֹסוֹת, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר, וְנָטַל מֵאֶחָד מֵהֶן לִשְׁתֵּי יָדָיו וְעָשָׂה טָהֳרוֹת – טְהוֹרוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: תְּלוּיוֹת. מִן הָרִאשׁוֹן וְלֹא עָשָׂה טָהֳרוֹת, מִן הַשֵּׁנִי וְעָשָׂה טָהֳרוֹת – טְהוֹרוֹת. מִן הָרִאשׁוֹן וְעָשָׂה, מִן הַשֵּׁנִי וְעָשָׂה – אֵלּוּ וְאֵלּוּ מְנֻחוֹת, הֲרֵי אֵלּוּ מוּכְיָחוֹת. נֶאֱכָלוֹת רִאשׁוֹנוֹת, אוֹ שֶׁנִּטְמְאוּ, אוֹ שֶׁנֶּאֱבְדוּ, מִשֶּׁנַּעֲשׂוּ שְׁנִיּוֹת, שְׁנִיּוֹת – תְּלוּיוֹת. נָטַל יָדוֹ אַחַת וְעָשָׂה טָהֳרוֹת, שְׁנִיָּה וְעָשָׂה – אֵלּוּ וְאֵלּוּ מְנֻחוֹת, הֲרֵי אֵלּוּ תְּלוּיוֹת. הָיוּ יָדָיו אַחַת טְהוֹרָה וְאַחַת טְמֵאָה, וּלְפָנָיו

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

שְׁתֵּי כּוֹסוֹת, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר, וְנָטַל מֵאֶחָד מֵהֶן לִשְׁתֵּי יָדָיו אוֹ לְיַד אַחַת, וְעָשָׂה טָהֳרוֹת - טְהָרוֹתָיו טָהוֹר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הַטְּמֵאָה - בְּטֻמְאָתָהּ. הָיוּ יָדָיו אַחַת טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה, וּלְפָנָיו שְׁתֵּי כְּכָרִים אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר, וְנָגְעוּ שְׁתֵּי יָדָיו בְּכִכָּר אֶחָד, בֵּין בְּבַת אַחַת בֵּין בָּזֶה אַחַר זֶה, אוֹ שֶׁנָּגְעָה יָדוֹ אַחַת בִּשְׁנֵי כִכָּרִים זֶה אַחַר זֶה, הַיָּדַיִם וְהַכִּכָּרִים - תְּלוּיוֹת. נָגְעָה יָדוֹ אַחַת בִּשְׁנֵי כִכָּרִים כְּאַחַת, הַיָּדַיִם - כְּמוֹת שֶׁהָיוּ, וְהַכִּכָּרִים - יִשָּׁרְפוּ:

מַסֶּכֶת יָדַיִם פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הַכֹּהֲנִים מְקַדְּשִׁים בַּמִּקְדָּשׁ בְּיָדַיִם עַד הַפֶּרֶק, וּבָרֶגֶל עַד הַסּוֹבֵךְ. הַנּוֹטֵל יָדָיו, לֹא יֹאמַר: הוֹאִיל וְהָרִאשׁוֹנִים טְמֵאִים הֲרֵינִי נוֹטֵל בַּטְּמֵאִים. וְאִם עָשָׂה כֵּן - יָדָיו טְמֵאוֹת. הַנּוֹטֵל אֶת יָדָיו - צָרִיךְ לְנַגְּבָם. הַמַּטְבִּיל אֶת יָדָיו - אֵינוֹ צָרִיךְ לְנַגְּבָם. הַנּוֹטֵל אֶת יָדָיו - צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ אֶת יָדָיו שֶׁלֹּא יֵצְאוּ הַמַּיִם חוּץ לַפֶּרֶק וְיַחְזְרוּ וְיִטַּמְּאוּ אֶת יָדָיו, אֲבָל הַמַּטְבִּיל יָדָיו - אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ אֶת יָדָיו. הַנּוֹטֵל אֶת יָדָיו, אִם נִתְכַּוֵּן - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְאִם לָאו - טְמֵאוֹת. וְכֵן הַמַּטְבִּיל אֶת יָדָיו, אִם נִתְכַּוֵּן - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְאִם לָאו - יָדָיו טְמֵאוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים וְאַחַר כָּךְ נִמְצָא עַל יָדָיו יַבְחוּשׁ וְכָל שֶׁבְּרִיָּתוֹ מִן הַמַּיִם - יָדָיו טְהוֹרוֹת. הַנּוֹטֵל יָדָיו, אִם הָלְכוּ הַמַּיִם עַד הַפֶּרֶק - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְאִם לָאו - יָדָיו טְמֵאוֹת. סָפֵק הָלְכוּ סָפֵק לֹא הָלְכוּ - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יָדָיו טְמֵאוֹת.

ב. נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים, זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ, וְנִמְלַךְ וְנָטַל אֶת הַשְּׁנִיִּים לִשְׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת - טִמְּאוּ זוֹ אֶת זוֹ. נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים לִשְׁתֵּי יָדָיו, וְנִמְלַךְ וְנָטַל אֶת הַשְּׁנִיִּים זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ, אִם נִתְכַּוֵּן - יָדָיו טְהוֹרוֹת, וְאִם לָאו - טְמֵאוֹת. נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים לִשְׁתֵּי יָדָיו, וְנִטְמָא אַחַת מֵהֶן, הֲרֵי זֶה נוֹטֵל אֶת הַשְּׁנִיָּה בִּשְׁנַיִם וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים חוּץ לַפֶּרֶק, וְנָטַל אֶת הַשְּׁנִיִּים עַל גַּבֵּיהֶן, וְנָפַל כִּכָּר תְּרוּמָה, מִן הַפֶּרֶק וּלְפָנִים - טָמֵא. מִן הַפֶּרֶק וְלַחוּץ - טָהוֹר. נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים וְאֶת הַשְּׁנִיִּים וְיָצְאוּ חוּץ לַפֶּרֶק, וְנָפַל כִּכַּר תְּרוּמָה טְמֵאָה, וְהַדִּין נוֹתֵן שֶׁיְּהֵא טָהוֹר, וּמַה אִם מֵי גְּשָׁמִים שֶׁאֵינָן מְטַהֲרִים אֶת הַמַּיִם שֶׁעַל גַּבֵּי הַיָּד - מְטַהֲרִין אֶת הַמַּיִם שֶׁעַל גַּבֵּי הָאָרֶץ. שְׁנִיִּים שֶׁמְּטַהֲרִין אֶת הַמַּיִם שֶׁעַל גַּבֵּי הַיָּד, דִּין הוּא שֶׁיְּטַהֲרוּ אֶת הַמַּיִם שֶׁעַל גַּבֵּי הָאָרֶץ.

ג. נוֹטְלִין אַרְבָּעָה אוֹ חֲמִשָּׁה זֶה בְּצַד זֶה וְאֵינָן חוֹשְׁשִׁין מִשּׁוּם אַרְבָּעָה דְּבָרִים: מִשּׁוּם שֶׁנִּטְמְאוּ, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִטְלוּ מִן הָרְבִיעִית, וּמִשּׁוּם שֶׁנַּעֲשְׂתָה בָהֶן מְלָאכָה, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִטְלוּ מִן הַכְּלִי, אֲבָל הַנּוֹטֵל וְהַנּוֹתֵן לַחֲבֵרוֹ בְּחָפְנָיו - יָדָיו טְמֵאוֹת, שֶׁמָּא תְּחִלָּה לֹא נָטַל מִן הַכְּלִי. שְׁנַיִם שֶׁנָּטְלוּ שְׁתֵּי יְדֵיהֶן, זֶה שְׁמִינִית וְזֶה שְׁמִינִית, אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְעָרְבִין בַּקְּלוּחַ - יְדֵיהֶן טְמֵאוֹת, שֶׁמִּתְחִלָּה לֹא נָטְלוּ מִן הָרְבִיעִית.

ד. אֵלּוּ פוֹסְלִין לַיָּדַיִם: אֹכֶל רִאשׁוֹן, וְהַמַּדֵּף, וְהַמַּשְׁקִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: הַנּוֹגֵעַ בִּרְצוּעָה - טָהוֹר, עַד שֶׁיִּגַּע בַּקְּצִיצָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: הַנּוֹגֵעַ בַּקְּצִיצָה - טָהוֹר עַד שֶׁיִּגַּע בַּמְּזוּזָה. סֵפֶר שֶׁבָּלָה, אִם יָכוֹל לְלַקֵּט הֵימֶנּוּ שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אוֹתִיּוֹת כְּפָרָשַׁת 'וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרוֹן' - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם. מְגִלָּה שֶׁכָּתוּב בָּהּ שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אוֹתִיּוֹת כְּפָרָשַׁת 'וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרוֹן' - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם. חִבֵּר בָּהּ יְרִיעוֹת אֲחֵרוֹת - הִיא מְטַמְּאָה אֶת הַיָּדַיִם, וְהַשְּׁאָר אֵינָהּ מְטַמְּאָה אֶת הַיָּדַיִם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַגִּלָּיוֹן שֶׁבַּסֵּפֶר אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי הֶקֵּף כֻּלָּן - מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם. הַכּוֹתֵב הַלֵּל וְשָׁמַע לַתִּינוֹק לְהִתְלַמֵּד בּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי לַעֲשׂוֹת - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם.

ה. הַמְּשִׁיחוֹת וְהָרְצוּעוֹת שֶׁתְּפָרָן בַּסֵּפֶר, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַיְּמָן - מְטַמְּאוֹת אֶת

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

הַיָּדַיִם. תִּיק הַסְּפָרִים, וּמִטְפָּחוֹת, וְתֵבָה שֶׁל סֵפֶר, בִּזְמַן שֶׁהֵן טְהוֹרוֹת - מְטַמְּאוֹת אֶת הַיָּדַיִם. הַבְּרָכוֹת וְהַקְּמֵעוֹת אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן מֵאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, וּמְעֻנְּיָנוֹת הָרְבֵּה שֶׁבַּתּוֹרָה - אֵינָן מְטַמְּאוֹת אֶת הַיָּדַיִם. הַגִּלְיוֹנִים וְסִפְרֵי הַמִּינִין - אֵינָן מְטַמְּאוֹת הַיָּדַיִם. סִפְרֵי בֶּן סִירָא וְכָל הַסְּפָרִים שֶׁנִּכְתְּבוּ מִכָּאן וָאֵילָךְ - אֵינָן מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם.

ו. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: שִׁיר הַשִּׁירִים מְטַמְּאָה אֶת הַיָּדַיִם, מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֶמְרָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְקֹהֶלֶת אֵינָהּ מְטַמְּאָה אֶת הַיָּדַיִם, שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא מֵחָכְמָתוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה. אָמְרוּ לוֹ: וְכִי לֹא כָּתַב אֶלָּא זוֹ בִּלְבַד? הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים-א ה, יב): ״וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל״, וְאוֹמֵר (מִשְׁלֵי ל, ו): ״אַל תּוֹסֵף עַל דְּבָרָיו״.

ז. עַמּוֹן וּמוֹאָב - מְעַשְּׂרִין מַעֲשֵׂר עָנִי בַּשְּׁבִיעִית, וְכָל הָאֲרָצוֹת - כִּשְׁאָר שְׁנֵי שְׁבוּעַ, אִם מַעֲשֵׂר עָנִי - מַעֲשֵׂר עָנִי, וְאִם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי - מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן דּוֹרְמַסְקִית: אֲנִי הָיִיתִי עִם זְקֵנִים הָרִאשׁוֹנִים כְּשֶׁבָּאוּ מִיַּבְנֶה לְלוֹד, וּמָצָאתִי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בַּחֲנוּת שֶׁל נַחְתּוֹמִין בְּלוֹד, אָמַר לִי: מַה חִדּוּשׁ הָיָה לָכֶם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ הַיּוֹם? אָמַרְתִּי לוֹ: תַּלְמִידֶיךָ אָנוּ, וּמֵימֶיךָ אָנוּ שׁוֹתִין. אָמַר לִי: אִי אֶפְשָׁר לְבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּלֹא חִדּוּשׁ, אָמַרְתִּי לוֹ אֶת הַהֲלָכוֹת וְאֶת הַתְּשׁוּבוֹת וְאֶת הַמִּנְיָן, וּכְשֶׁהִגַּעְתִּי לָזֶה זָלְגוּ עֵינָיו דְּמָעוֹת, אָמַר (תְּהִלִּים כה, יד): ״סוֹד ה׳ לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם״, וְאוֹמֵר (עָמוֹס ג, ז): ״כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה׳ אֱלֹהִים דָּבָר כִּי אִם גָּלָה סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים״. צֵא אֱמוֹר לָהֶן: אַל תָּחוּשׁוּ לְמִנְיָנְכֶם, כָּךְ מְקֻבָּלַנִי מֵרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁקִּבֵּל מִן הַזּוּגוֹת, וְהַזּוּגוֹת מִן הַנְּבִיאִים, וְהַנְּבִיאִים מִמֹּשֶׁה, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, שֶׁעַמּוֹן וּמוֹאָב מְעַשְּׂרִין מַעֲשֵׂר עָנִי בַּשְּׁבִיעִית.

ח. בּוֹ בַּיּוֹם עָמַד יְהוּדָה גֵּר עַמּוֹנִי לִפְנֵיהֶם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, אָמַר לָהֶן: מַה אֲנִי לָבוֹא

הַשָּׁלֵם

בַּקָּהָל? אָמַר לוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל: אָסוּר אַתָּה! אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: וְכִי עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּמְקוֹמָן הֵן? כְּבָר עָלָה סַנְחֵרִיב וְעֵרְבֵּב אֶת כָּל הָאֻמּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה י, יג): ״וָאָסִיר גְּבוּלוֹת עַמִּים וַעֲתִידוֹתֵיהֶם שׁוֹשֵׁתִי״?! אָמַר לוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל: וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר (יִרְמְיָה מט, ו): ״וְאַחֲרֵי כֵן אָשִׁיב אֶת שְׁבוּת בְּנֵי עַמּוֹן נְאוּם ה׳ כְּבָרְאשׁוֹנָה״, וּכְבָר שָׁבוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וַהֲלֹא כְּתִיב (עָמוֹס ט, יד): ״וְשַׁבְתִּי אֶת שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל״, וַעֲדַיִן לֹא שָׁבוּ, מַה הֵם לֹא שָׁבוּ - אַף הֵם לֹא שָׁבוּ. אָמַר לָהֶן יְהוּדָה גֵּר עַמּוֹנִי: מַה אֶעֱשֶׂה אֲנִי? אָמְרוּ לוֹ: כְּבָר שָׁמַעְתָּ מִפִּי זָקֵן - הֲרֵי אַתָּה מֻתָּר לָבוֹא בַּקָּהָל. אָמַר לוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל: אַף מִצְרִי כַּיּוֹצֵא בָּהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: לְמִצְרַיִם נָתַן לָהֶם הַכָּתוּב קִצְבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל כט, יג): ״מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה אֲקַבֵּץ אֶת מִצְרַיִם מִן הָעַמִּים אֲשֶׁר נָפֹצוּ שָׁמָּה״.

ט. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: כִּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ - חִבַּתָּם מְטַמְּאָתָן, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אוֹתָן שִׁטִּיחִים לִבְהֵמָה. אָמְרוּ בַּיְתוֹסִים: קוֹבְלִין עֲלֵיכֶם פְּרוּשִׁין, מַה אִם בַּת בְּנֵי הַבָּא מִכֹּחַ בְּנֵי, שֶׁבָּא מִכֹּחוֹ - הֲרֵי יוֹרַשְׁתַּנִי, בִּתִּי הַבָּאָה מִכֹּחִי, אֵינוֹ דִּין שֶׁתִּירָשֵׁנִי? אָמְרוּ לָהֶן: לֹא, אִם אָמַרְתֶּם בְּבַת הַבֵּן שֶׁכֵּן חוֹלְקִין עִם הָאַחִים, תֹּאמְרוּ בְּבַת שֶׁאֵינָהּ חוֹלֶקֶת עִם הָאַחִים? אוֹמְרִים טוֹבְלֵי שַׁחֲרִית: קוֹבְלִנוּ עֲלֵיכֶם פְּרוּשִׁים שֶׁאַתֶּם מַזְכִּירִין אֶת הַשֵּׁם בְּשַׁחֲרִית בְּלֹא טְבִילָה. אוֹמְרִים פְּרוּשִׁים: קוֹבְלִנוּ עֲלֵיכֶם טוֹבְלֵי שַׁחֲרִית, שֶׁאַתֶּם מַזְכִּירִין אֶת הַשֵּׁם מִן הַגּוּף שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טֻמְאָה.

איוב פרק כג

א וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
ב גַּם־הַיּוֹם מְרִי שִׂחִי יָדִי כָּבְדָה עַל־אַנְחָתִי׃
ג מִי־יִתֵּן יָדַעְתִּי וְאֶמְצָאֵהוּ אָבוֹא עַד־תְּכוּנָתוֹ׃
ד אֶעֱרְכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט וּפִי אֲמַלֵּא תוֹכָחוֹת׃
ה אֵדְעָה מִלִּים יַעֲנֵנִי וְאָבִינָה מַה־יֹּאמַר לִי׃
ו הַבְרָב־כֹּחַ יָרִיב עִמָּדִי לֹא אַךְ־הוּא יָשֶׂם בִּי׃
ז שָׁם יָשָׁר נוֹכַח עִמּוֹ וַאֲפַלְטָה לָנֶצַח מִשֹּׁפְטִי׃
ח הֵן קֶדֶם אֵהֵלֵךְ וְאֵינֶנּוּ וְאָחוֹר וְלֹא־אָבִין לוֹ׃
ט שְׂמֹאול בַּעֲשֹׂתוֹ וְלֹא־אֶחֱזֶה יַעְטֹף יָמִין וְלֹא אֶרְאֶה׃
י כִּי־יֵדַע דֶּרֶךְ עִמָּדִי בְּחָנַנִי כַּזָּהָב אֵצֵא׃
יא בְּאַשֻּׁרוֹ אָחֲזָה רַגְלִי דַּרְכּוֹ שָׁמַרְתִּי וְלֹא־אָט׃
יב מִצְוַת שְׂפָתָיו וְלֹא אָמִישׁ מֻחֳקִּי צָפַנְתִּי אִמְרֵי־פִיו׃
יג וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיַּעַשׂ׃
יד כִּי יַשְׁלִים חֻקִּי וְכָהֵנָּה רַבּוֹת עִמּוֹ׃
טו עַל־כֵּן מִפָּנָיו אֶבָּהֵל אֶתְבּוֹנֵן וְאֶפְחַד מִמֶּנּוּ׃
טז וְאֵל הֵרַךְ לִבִּי וְשַׁדַּי הִבְהִילָנִי׃
יז כִּי־לֹא נִצְמַתִּי מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ וּמִפָּנַי כִּסָּה־אֹפֶל׃

איוב פרק כד

א מַדּוּעַ מֵשַׁדַּי לֹא־נִצְפְּנוּ עִתִּים וְיֹדְעָו לֹא־חָזוּ יָמָיו׃
ב גְּבֻלוֹת יַשִּׂיגוּ עֵדֶר גָּזְלוּ וַיִּרְעוּ׃
ג חֲמוֹר יְתוֹמִים יְנַהֲגוּ יַחְבְּלוּ שׁוֹר אַלְמָנָה׃
ד יַטּוּ אֶבְיוֹנִים מִדֶּרֶךְ יַחַד חָבְאוּ עֲנִיֵּי־אָרֶץ׃
ה הֵן פְּרָאִים | בַּמִּדְבָּר יֵצְאוּ בְּפָעָלָם מְשַׁחֲרֵי לַטָּרֶף
עֲרָבָה לוֹ לֶחֶם לַנְּעָרִים׃
ו בַּשָּׂדֶה בְּלִילָו יקצירו יִקְצֹרוּ וְכֶרֶם רָשָׁע יְלַקֵּשׁוּ׃
ז עָרוֹם יָלִינוּ מִבְּלִי לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת בַּקָּרָה׃
ח מִזֶּרֶם הָרִים יִרְטָבוּ וּמִבְּלִי מַחְסֶה חִבְּקוּ־צוּר׃
ט יִגְזְלוּ מִשַּׁד יָתוֹם וְעַל־עָנִי יַחְבֹּלוּ׃
י עָרוֹם הֵלְכוּ בְּלִי לְבוּשׁ וְרָעֵבִים נָשְׂאוּ עֹמֶר׃
יא בֵּין־שׁוּרֹתָם יַצְהִירוּ יִקְבִים דָּרְכוּ וַיִּצְמָאוּ׃
יב מֵעִיר מְתִים | יִנְאָקוּ וְנֶפֶשׁ־חֲלָלִים תְּשַׁוֵּעַ
וֵאלוֹהַּ לֹא־יָשִׂים תִּפְלָה׃
יג הֵמָּה | הָיוּ בְּמֹרְדֵי אוֹר לֹא־הִכִּירוּ דְרָכָיו
וְלֹא יָשָׁבוּ בְּנְתִיבֹתָיו׃
יד לָאוֹר יָקוּם רוֹצֵחַ יִקְטֹל־עָנִי וְאֶבְיוֹן וּבַלַּיְלָה
יְהִי כַּגַּנָּב׃
טו וְעֵין נֹאֵף | שָׁמְרָה נֶשֶׁף לֵאמֹר לֹא־תְשׁוּרֵנִי
עָיִן
וְסֵתֶר פָּנִים יָשִׂים׃
טז חָתַר בַּחֹשֶׁךְ בָּתִּים יוֹמָם חָתְמוּ־לָמוֹ לֹא־יָדְעוּ
אוֹר׃
יז כִּי יַחְדָּו | בֹּקֶר לָמוֹ צַלְמָוֶת כִּי־יַכִּיר בַּלְהוֹת
צַלְמָוֶת׃
יח קַל־הוּא | עַל־פְּנֵי־מַיִם תִּקַּלֵּל חֶלְקָתָם
בָּאָרֶץ
לֹא־יִפְנֶה דֶּרֶךְ כְּרָמִים׃
יט צִיָּה גַם־חֹם יִגְזְלוּ מֵימֵי־שֶׁלֶג שְׁאוֹל חָטָאוּ׃
כ יִשְׁכָּחֵהוּ רֶחֶם | מְתָקוֹ רִמָּה עוֹד לֹא־יִזָּכֵר
וַתִּשָּׁבֵר כָּעֵץ עַוְלָה׃
כא רֹעֶה עֲקָרָה לֹא תֵלֵד וְאַלְמָנָה לֹא יֵיטִיב׃
כב וּמָשַׁךְ אַבִּירִים בְּכֹחוֹ יָקוּם וְלֹא־יַאֲמִין

בַּחַיִּין:
כג יִתֵּן־לוֹ לָבֶטַח וְיִשָּׁעֵן וְעֵינֵיהוּ עַל־דַּרְכֵיהֶם:
כד רָמוּ מְעַט | וְאֵינֶנּוּ וְהֻמְכוּ כַּכֹּל יִקָּפְצוּן
וּכְרֹאשׁ שִׁבֳּלֶת יִמָּלוּ:
כה וְאִם־לֹא אֵפוֹ מִי יַכְזִיבֵנִי וְיָשֵׂם לְאַל מִלָּתִי:

איוב פרק כה

א וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר:
ב הַמְשֵׁל וָפַחַד עִמּוֹ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו:
ג הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו וְעַל־מִי לֹא־יָקוּם אוֹרֵהוּ:
ד וּמַה־יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם־אֵל וּמַה־יִּזְכֶּה יְלוּד
אִשָּׁה:
ה הֵן עַד־יָרֵחַ וְלֹא יַאָהִיל וְכוֹכָבִים לֹא־זַכּוּ
בְעֵינָיו:
ו אַף כִּי־אֱנוֹשׁ רִמָּה וּבֶן־אָדָם תּוֹלֵעָה:

איוב פרק כו

א וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר:
ב מֶה־עָזַרְתָּ לְלֹא־כֹחַ הוֹשַׁעְתָּ זְרוֹעַ לֹא־עֹז:
ג מַה־יָּעַצְתָּ לְלֹא חָכְמָה וְתֻשִׁיָּה לָרֹב הוֹדָעְתָּ:
ד אֶת־מִי הִגַּדְתָּ מִלִּין וְנִשְׁמַת־מִי יָצְאָה מִמֶּךָּ:
ה הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשׁכְנֵיהֶם:
ו עָרוֹם שְׁאוֹל נֶגְדּוֹ וְאֵין כְּסוּת לָאֲבַדּוֹן:
ז נֹטֶה צָפוֹן עַל־תֹּהוּ תֹּלֶה אֶרֶץ עַל־בְּלִי־מָה:
ח צֹרֵר־מַיִם בְּעָבָיו וְלֹא־נִבְקַע עָנָן תַּחְתָּם:
ט מְאַחֵז פְּנֵי־כִסֵּה פָּרְשֵׂז עָלָיו עֲנָנוֹ:
י חָק־חָג עַל־פְּנֵי־מָיִם עַד־תַּכְלִית אוֹר עִם־
חֹשֶׁךְ:
יא עַמּוּדֵי שָׁמַיִם יְרוֹפָפוּ וְיִתְמְהוּ מִגַּעֲרָתוֹ:
יב בְּכֹחוֹ רָגַע הַיָּם וּבתובנתו וּבתְבוּנָתוֹ מָחַץ
רָהַב:
יג בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה חִלְלָה יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִחַ:
יד הֵן־אֵלֶּה | קְצוֹת דַּרְכּוֹ וּמַה־שֵּׁמֶץ דָּבָר
נִשְׁמַע־בּוֹ
וְרַעַם גְּבוּרֹתָו מִי יִתְבּוֹנָן:

איוב פרק כז

א וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר:
ב חַי־אֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי וְשַׁדַּי הֵמַר נַפְשִׁי:
ג כִּי־כָל־עוֹד נִשְׁמָתִי בִּי וְרוּחַ אֱלוֹהַּ בְּאַפִּי:
ד אִם־תְּדַבֵּרְנָה שְׂפָתַי עַוְלָה וְלְשׁוֹנִי אִם־יֶהְגֶּה
רְמִיָּה:
ה חָלִילָה לִי אִם־אַצְדֵּיק אֶתְכֶם
עַד־אֶגְוָע לֹא־אָסִיר תֻּמָּתִי מִמֶּנִּי:
ו בְּצִדְקָתִי הֶחֱזַקְתִּי וְלֹא אַרְפֶּה לֹא־יֶחֱרַף לִבָּבִי
מִיָּמָי:
ז יְהִי כְרָשָׁע אֹיְבִי וּמִתְקוֹמְמַי כְּעַוָּל:
ח כִּי מַה־תִּקְוַת חָנֵף כִּי יִבְצָע כִּי יְשֹׁל אֱלוֹהַּ
נַפְשׁוֹ:
ט הֲצַעֲקָתוֹ יִשְׁמַע | אֵל כִּי־תָבוֹא עָלָיו צָרָה:
י אִם־עַל־שַׁדַּי יִתְעַנָּג יִקְרָא אֱלוֹהַּ בְּכָל־עֵת:
יא אוֹרֶה אֶתְכֶם בְּיַד־אֵל אֲשֶׁר עִם־שַׁדַּי לֹא
אֲכַחֵד:
יב הֵן־אַתֶּם כֻּלְּכֶם חֲזִיתֶם וְלָמָּה־זֶּה הֶבֶל
תֶּהְבָּלוּ:
יג זֶה | חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע | עִם־אֵל וְנַחֲלַת
עָרִיצִים מִשַּׁדַּי יִקָּחוּ:
יד אִם־יִרְבּוּ בָנָיו לְמוֹ־חָרֶב וְצֶאֱצָאָיו לֹא
יִשְׂבְּעוּ־לָחֶם:
טו שֹׁרִידָו בַּמָּוֶת יִקָּבֵרוּ וְאַלְמְנֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה:
טז אִם־יִצְבֹּר כֶּעָפָר כָּסֶף וְכַחֹמֶר יָכִין מַלְבּוּשׁ:

יז יֶכִין וְצַדִּיק יִלְבָּשׁ וְכֶסֶף נָקִי יַחֲלֹק:
יח בָּנָה כָעָשׁ בֵּיתוֹ וְכִסֻּכָּה עָשָׂה נֹצֵר:
יט עָשִׁיר יִשְׁכַּב וְלֹא יֵאָסֵף עֵינָיו פָּקַח וְאֵינֶנּוּ:
כ תַּשִּׂיגֵהוּ כַמַּיִם בַּלָּהוֹת לַיְלָה גְּנָבַתּוּ סוּפָה:
כא יִשָּׂאֵהוּ קָדִים וְיֵלֵךְ וְיִשְׁעֲרֵהוּ מִמְּקֹמוֹ:
כב וְיַשְׁלֵךְ עָלָיו וְלֹא יַחְמֹל מִיָּדוֹ בָּרוֹחַ יִבְרָח:
כג יִשְׂפֹּק עָלָיו כַּפָּיו וְיִשְׁרֹק עָלָיו מִמְּקֹמוֹ:

איוב פרק כח

א כִּי יֵשׁ לַכֶּסֶף מוֹצָא וּמָקוֹם לַזָּהָב יָזֹקּוּ:
ב בַּרְזֶל מֵעָפָר יֻקָּח וְאֶבֶן יָצוּק נְחוּשָׁה:
ג קֵץ | שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל־תַּכְלִית הוּא
חוֹקֵר אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת:
ד פָּרַץ נַחַל | מֵעִם־גָּר הַנִּשְׁכָּחִים מִנִּי־רָגֶל דָּלוּ
מֵאֱנוֹשׁ נָעוּ:
ה אֶרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא־לֶחֶם וְתַחְתֶּיהָ נֶהְפְּכָה כְּמוֹ־
אֵשׁ:
ו מְקוֹם־סַפִּיר אַבְנֶיהָ וְעַפְרֹת זָהָב לוֹ:
ז נָתִיב לֹא־יְדָעוֹ עָיִט וְלֹא שְׁזָפַתּוּ עֵין אַיָּה:
ח לֹא־הִדְרִיכוּהוּ בְּנֵי־שָׁחַץ לֹא־עָדָה עָלָיו
שָׁחַל:
ט בַּחַלָמִישׁ שָׁלַח יָדוֹ הָפַךְ מִשֹּׁרֶשׁ הָרִים:
י בַּצּוּרוֹת יְאֹרִים בָּקָע וְכָל־יְקָר רָאֲתָה עֵינוֹ:
יא מִבְּכִי נְהָרוֹת חִבֵּשׁ וְתַעֲלֻמָה יֹצִא אוֹר:
יב וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:
יג לֹא־יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְלֹא תִמָּצֵא בְּאֶרֶץ
הַחַיִּים:
יד תְּהוֹם אָמַר לֹא בִי־הִיא וְיָם אָמַר אֵין עִמָּדִי:
טו לֹא־יֻתַּן סְגוֹר תַּחְתֶּיהָ וְלֹא יִשָּׁקֵל כֶּסֶף
מְחִירָהּ:
טז לֹא־תֵסָלֶה בְּכֶתֶם אוֹפִיר בְּשֹׁהַם יָקָר
וְסַפִּיר:
יז לֹא־יַעַרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוֹכִית וּתְמוּרָתָהּ כְּלִי־פָז:
יח רָאמוֹת וְגָבִישׁ לֹא יִזָּכֵר וּמֶשֶׁךְ חָכְמָה
מִפְנִינִים:
יט לֹא־יַעַרְכֶנָּה פִּטְדַת־כּוּשׁ בְּכֶתֶם טָהוֹר לֹא
תְסֻלֶּה:
כ וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תָּבוֹא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:
כא וְנֶעְלְמָה מֵעֵינֵי כָל־חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם
נִסְתָּרָה:
כב אֲבַדּוֹן וָמָוֶת אָמְרוּ בְאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שִׁמְעָהּ:
כג אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת־מְקוֹמָהּ:
כד כִּי־הוּא לִקְצוֹת־הָאָרֶץ יַבִּיט תַּחַת כָּל־
הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה:
כה לַעֲשׂוֹת לָרוּחַ מִשְׁקָל וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה:
כו בַּעֲשֹׂתוֹ לַמָּטָר חֹק וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז קֹלוֹת:
כז אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם־חֲקָרָהּ:
כח וַיֹּאמֶר | לָאָדָם הֵן יִרְאַת אֲדֹנָי הִיא
חָכְמָה וְסוּר מֵרָע בִּינָה:

איוב פרק כט

א וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר:
ב מִי־יִתְּנֵנִי כִירַחֵי־קֶדֶם כִּימֵי אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי:
ג בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי לְאוֹרוֹ אֱלֶךְ חֹשֶׁךְ:
ד כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי בִּימֵי חָרְפִּי בְּסוֹד אֱלוֹהַּ עָלַי
אָהֳלִי:
ה בְּעוֹד שַׁדַּי עִמָּדִי סְבִיבוֹתַי נְעָרָי:
ו בִּרְחֹץ הֲלִיכַי בְּחֵמָה וְצוּר יָצוּק עִמָּדִי פַּלְגֵי־
שָׁמֶן:
ז בְּצֵאתִי שַׁעַר עֲלֵי־קָרֶת בָּרְחוֹב אָכִין מוֹשָׁבִי:

ח רָאוּנִי נְעָרִים וְנֶחְבָּאוּ וְיִשִּׁישִׁים קָמוּ עָמָדוּ:
ט שָׂרִים עָצְרוּ בְמִלִּים וְכַף יָשִׂימוּ לְפִיהֶם:
י קוֹל־נִגִּידִים נֶחְבָּאוּ וּלְשׁוֹנָם לְחִכָּם דָּבֵקָה:
יא כִּי אֹזֶן שָׁמְעָה וַתְּאַשְּׁרֵנִי וְעַיִן רָאֲתָה וַתְּעִידֵנִי:
יב כִּי־אֲמַלֵּט עָנִי מְשַׁוֵּעַ וְיָתוֹם וְלֹא־עֹזֵר לוֹ:
יג בִּרְכַּת אֹבֵד עָלַי תָּבֹא וְלֵב אַלְמָנָה אַרְנֵן:
יד צֶדֶק לָבַשְׁתִּי וַיִּלְבָּשֵׁנִי כִּמְעִיל וְצָנִיף מִשְׁפָּטִי:
טו עֵינַיִם הָיִיתִי לַעִוֵּר וְרַגְלַיִם לַפִּסֵּחַ אָנִי:
טז אָב אֲנֹכִי לָאֶבְיוֹנִים וְרִב לֹא־יָדַעְתִּי אֶחְקְרֵהוּ:
יז וָאֲשַׁבְּרָה מְתַלְּעוֹת עַוָּל וּמִשִּׁנָּיו אַשְׁלִיךְ טָרֶף:
יח וָאֹמַר עִם־קִנִּי אֶגְוָע וְכַחוֹל אַרְבֶּה יָמִים:
יט שָׁרְשִׁי פָתוּחַ אֶל־מָיִם וְטַל יָלִין בִּקְצִירִי:
כ כְּבוֹדִי חָדָשׁ עִמָּדִי וְקַשְׁתִּי בְיָדִי תַּחֲלִיף:
כא לִי־שָׁמְעוּ וְיִחֵלוּ וְיִדְּמוּ לְמוֹ עֲצָתִי:
כב אַחֲרֵי דְבָרִי לֹא יִשְׁנוּ וְעָלֵימוֹ תִּטּף מִלָּתִי:
כג וְיִחֲלוּ כַמָּטָר לִי וּפִיהֶם פָּעֲרוּ לְמַלְקוֹשׁ:
כד אֶשְׂחַק אֲלֵהֶם לֹא יַאֲמֵינוּ וְאוֹר פָּנַי לֹא יַפִּילוּן:
כה אֶבְחַר דַּרְכָּם וְאֵשֵׁב רֹאשׁ וְאֶשְׁכּוֹן כְּמֶלֶךְ בַּגְּדוּד כַּאֲשֶׁר אֲבֵלִים יְנַחֵם:

הודפס לזכות

ולברכה והצלחה
וישועה של

מנחם מענדל בן
ציפורה מעהל

וכל משפחתו
ויוצאי חלציו

נתרם על ידי קופת צדקה
של מנחם מעהל

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב
עיר שומרי הלשון עיר השמחה

פרשת וארא

כב	יום ראשון	עלות השחר (72 דק) ... 5:29 נץ החמה ..... 6:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:26 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:13	סו"ז תפילה ..... 10:04 חצות היום ..... 11:46 שקיעה ..... 4:50 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:03	**11** **ליומוד יומי:** **בבלי:** זבחים קיט **ירושלמי:** נזיר לח **תוספתא:** זבים ג **נ"ך:** איוב כג **משניות:** מעשר שני ה **זהר:** חלק ג עמ' רפא-רפב
כג	יום שני	עלות השחר (72 דק) ... 5:29 נץ החמה ..... 6:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:26 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:14	סו"ז תפילה ..... 10:04 חצות היום ..... 11:46 שקיעה ..... 4:51 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:04	**12** **ליומוד יומי:** **בבלי:** זבחים קכ **ירושלמי:** נזיר לט **תוספתא:** זבים ד **נ"ך:** איוב כד **משניות:** חלה א **זהר:** חלק ג עמ' רפג-רפד
כד	יום שלישי	עלות השחר (72 דק) ... 5:29 נץ החמה ..... 6:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:26 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:14	סו"ז תפילה ..... 10:05 חצות היום ..... 11:47 שקיעה ..... 4:52 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:05	**13** **ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות ב **ירושלמי:** נזיר מ **תוספתא:** זבים ה **נ"ך:** איוב כה **משניות:** חלה ב **זהר:** חלק ג עמ' רפה-רפו
כה	יום רביעי	עלות השחר (72 דק) ... 5:29 נץ החמה ..... 6:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:26 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:14	סו"ז תפילה ..... 10:05 חצות היום ..... 11:47 שקיעה ..... 4:53 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:06	**14** **ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות ג **ירושלמי:** נזיר מא **תוספתא:** טבול יום א **נ"ך:** איוב כו **משניות:** חלה ג **זהר:** חלק ג עמ' רפז-רפח
כו	יום חמישי	עלות השחר (72 דק) ... 5:28 נץ החמה ..... 6:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:26 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:14	סו"ז תפילה ..... 10:05 חצות היום ..... 11:47 שקיעה ..... 4:54 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:07	**15** **ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות ד **ירושלמי:** נזיר מב **תוספתא:** טבול יום ב **נ"ך:** איוב כז **משניות:** חלה ד **זהר:** חלק ג עמ' רפט-רצ
כז	יום שישי	עלות השחר (72 דק) ... 5:28 נץ החמה ..... 6:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:26 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:14	סו"ז תפילה ..... 10:05 חצות היום ..... 11:48 שקיעה ..... 4:54 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:07	**16** **ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות ה **ירושלמי:** נזיר מג **תוספתא:** ידים א **נ"ך:** איוב כח **משניות:** ערלה א **זהר:** חלק ג עמ' רצא-רצב
		הדלקת נרות (40 דק): 4:14 (20 דק): 4:34		
כח	שב"ק	שבת קודש פרשת וארא, מברכין חודש שבט עלות השחר (72 דק) ... 5:28 נץ החמה ..... 6:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:27 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:14	סו"ז תפילה ..... 10:05 חצות היום ..... 11:48 שקיעה ..... 4:55 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:08	**17** **ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות ו **ירושלמי:** נזיר מד **תוספתא:** ידים ב **נ"ך:** איוב כט **משניות:** ערלה ב **זהר:** חלק ג עמ' רצג-רצד
		מוצש"ק לשיטת ר"ת: 6:08		

המולד יהיה ביום ראשון בשעה 3, 6 דקות ו-11 חלקים

אִם רוֹצִים לִפְעֹל אֵיזֶה דָּבָר בַּבַּיִת - זֶה רַק בְּדַרְכְּךָ שֶׁל רַגַּע וְאַהֲבָה, לֹא בְּתוֹקְפָנוּת ! רַבֵּנוּ פַּעַם אָמַר, שֶׁבְּדַרְכְּךָ טוֹבָה יְכוֹלִים לִפְעֹל הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּדַרְכְּךָ קָשֶׁה ; אִם תֵּלֵךְ בְּיַד תַּקִּיפָה - אַתָּה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר גְּרוּעַ ! אִם תֵּלֵךְ בְּדַרְכֵי נֹעַם וְאַהֲבָה - תִּפְעָל בְּגָדוֹל !

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)